

Blek kryptolav

Absconditella delutula

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

I Sverige finns endast fyra aktuella lokaler för blek kryptolav. LA har funnit den en gång i Östergötland, 1993 i Säby Västerskogs naturreservat. Arten är liten och därför möjligen förbisedd.

Ekologi:

I Sverige växer den på fuktiga lågor (omkullfallna träd), i Säby Västerskog på en granlåga.

Hot/Åtgärdsbehov:

På grund av få fynd är det svårt att uttala sig om artens hotbild och åtgärdsbehov, men troligen gynnas den av tillgången på fuktiga lågor. En riktad inventering av fuktiga lågor i miljöer rika på sådana bör göras för att utreda artens status i länet. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Liten punktlav

Acrocordia cavata

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Liten punktlav uppmärksammades inte i Sverige förrän på 1980-talet, men är nu känd från ett relativt stort antal lokaler. LA hittade den första gången i Östergötland 1986. Sedan dess har vi upptäckt den på ytterligare 35 lokaler i länet. På grund av sin likhet med grå punktlav, *Acrocordia gemmata*, och att den växer på aspar i relativt ordinära miljöer är den sannolikt förbisedd och antalet lokaler kan vara stort.

Ekologi:

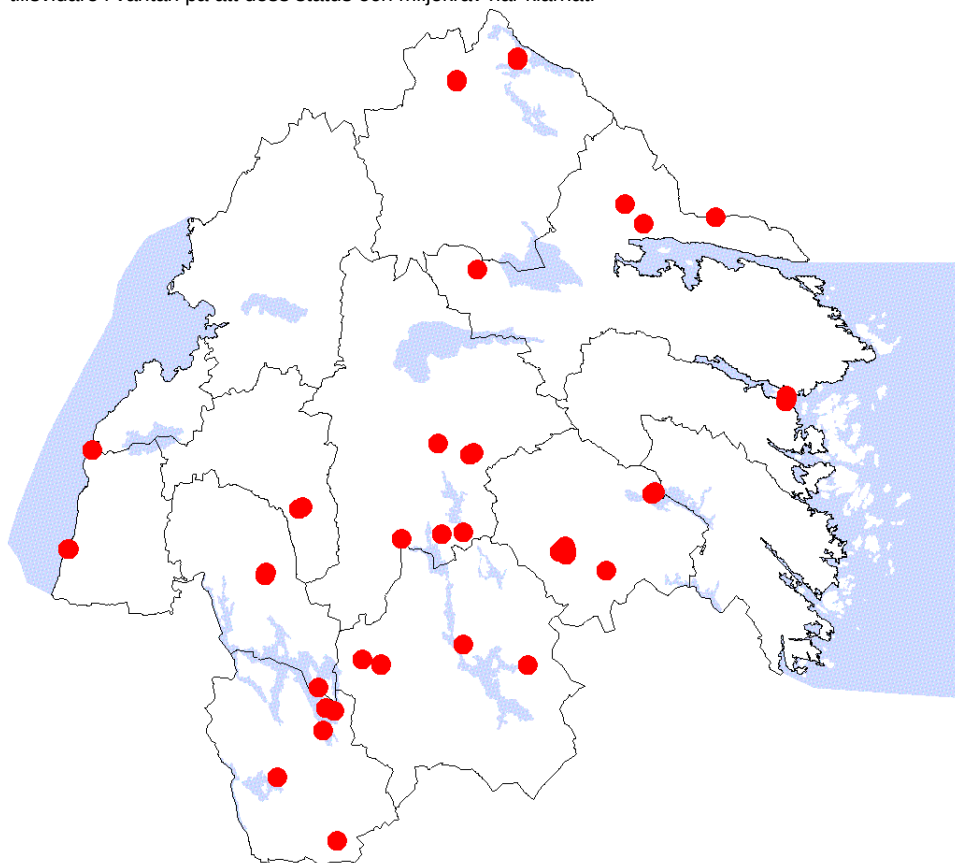
Liten punktlav växer företrädesvis på aspar, men även på slät till relativt grov bark av andra lövträd. Den växer i både finare och mer triviala miljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av att gamla lövträd avverkas och av att lövträdsinslaget minskar. Den gynnas om gamla aspar lämnas vid avverkningar och om aspar gynnas vid till exempel röjningar och gallringar.

Övrigt:

Arten var tidigare rödlistad i Sverige. Vi bedömer den som regionalt hänsynskrävande tills vidare i väntan på att dess status och miljökrav har klarnat.

Slät fjälllav

Agonimia allobata

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Slät fjälllav förekommer sällsynt i södra delarna av landet. Antalet fynd är få. Då det är få som känner till arten kan den vara förbisedd. I Östergötland finns ett aktuellt fynd från Viltersbäcken på Omberg (AN 1998).

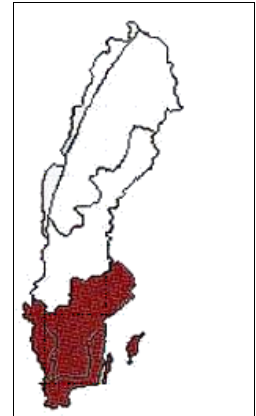
Ekologi:

Arten uppges växa på olika lövträd ädellövskog med höga naturvärden. Det östgötska fyndet är gjort på barken av en död rönn.

Hot/Åtgärdsbehov:

Då den enda kända förekomsten i länet är mycket liten och arten dessutom sitter på ett dött träd är risken stor att den dör ut spontant. Arten bör eftersökas på fler lämpliga lokaler, bland annat på Omberg och i vätterbranterna.

Övrigt:

Garnlav

Alectoria sarmentosa

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Garnlav växer allmänt, och ofta rikligt, i naturskogsartade skogar i nordvästra Svealand och Norrland. Hulting (1925) skrev att garnlav ej var en sällsynt skogslav, vanligen steril, men även flerstädes med frukt. Även Ahlner (1948) angav den som vanligare i inre Götalands skogstrakter. Den har sedan minskat och var för ett tiotal år sedan känd från ett fåtal aktuella lokaler i Östergötland. Under 90-talet har många fynd gjorts och arten är nu känd från 87 aktuella lokaler i länet, dock ofta med endast några enstaka individer på varje lokal. Garnlav är i länet bara funnen i skogsbygderna i norr och söder. Ca 70% av lokalerna finns i Ydre och Kinda kommuner. Arten verkar inte växa i närheten av Östersjön och Vättern.

Ekologi:

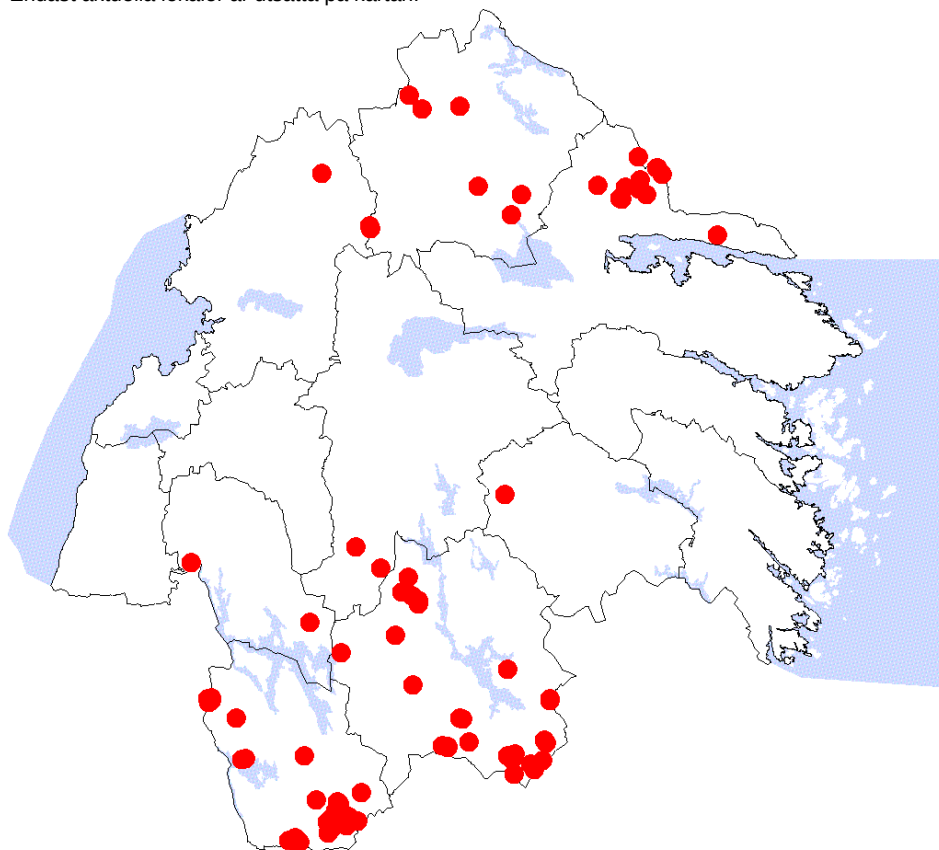
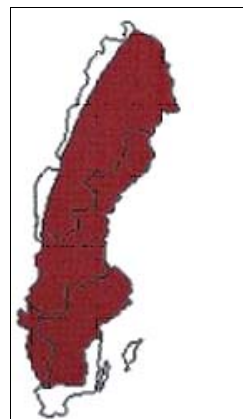
Garnlav växer främst i hänglavrika barmnurskogar och sumpskogar, företrädesvis på grangrenar men även på till exempel tallstammar. Apothecier är ovanliga i länet (2 aktuella lokaler); den sprider sig i första hand genom bålfragmentisering och är följdaktligen dålig på att sprida sig längre sträckor. Garnlav förekommer därför ofta i skogar med lång skoglig kontinuitet.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på växtplatserna. Den gynnas om hänglavrika skogar, och andra skogar med lång kontinuitet, där den kan förväntas växa inte slutavverkas. Om flerskiktade luckiga barrskogar, särskilt i anslutning till aktuella växtlokaler skapas, och/eller inte avverkas kan den expandera.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Dalmatinerfläck

Arthonia arthonioides

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Arthonia arthonioides påträffades som ny för Sverige 19xx och är nu känd från x lokaler. I Östergötland upptäckte TE den enda aktuella lokalen 1997.

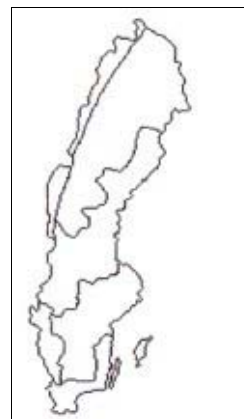
Ekologi:

Arten växer i Östergötland på några mycket gamla ekar i Ombergs västsluttning, tillsammans med bland andra liten sönderfallslav och gammelekslav. På en av de svenska lokalerna växer arten på sten.

Hot/Åtgärdsbehov:

De mycket gamla ekarna på Ombergs västsluttning är i många fall akut hotade av igenväxning. En hel del av ekarna har dock frihuggits på senare år vilket kommer att förlänga deras livslängd. Ett allvarligt problem för den extraordinära lavfloran på dessa ekar är också att yngre arvtagare i stort sett saknas; åldersglappet till yngre ekar är flera hundra år. Förutom att ekjättarna kontinuerligt bör frihuggas bör berget finkammas på yngre och medelålders ekar vilka bör friställas för att utvecklas till vidkroniga individer. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Ekpricklav

Arthonia byssacea

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Ekpricklav förekommer över ekens hela utbredningsområde med tyngdpunkten av utbredningen i nordöst. Den sågs första gången i länet i mitten av 1800-talet på några lokaler och LA återfann den sedan inte förrän 1986. Idag är 39 aktuella lokaler kända i länet. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

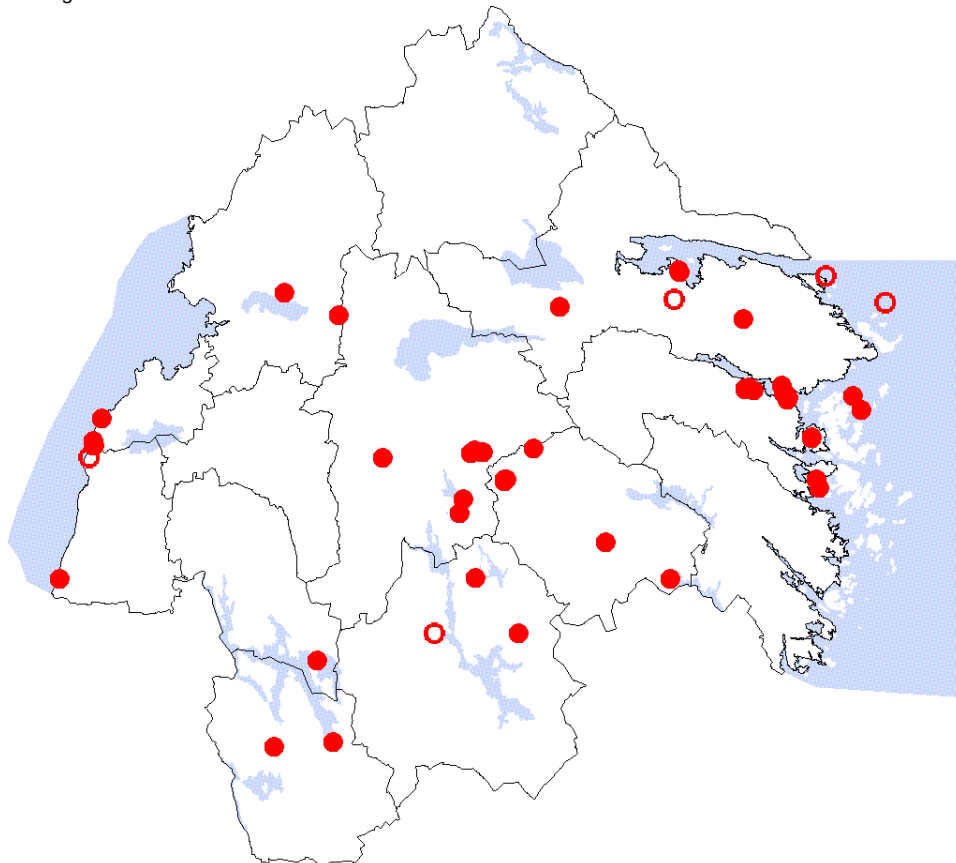
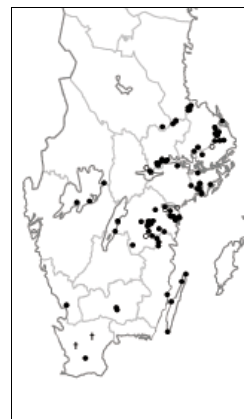
Arten växer främst på relativt grova ekar i halvöppet och relativt fuktigt läge. Den är en av de få arterna knutna till gammal ek som tycks föredra mer slutna miljöer. Den växer ofta i eller i anslutning till branter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Ekpricklav kan hotas av såväl för långtgående igenväxning med efterföljande död för värdrädet, som för kraftig och snabb ljusöppning av växtplatserna. På de kända växtplatser som inte ligger i branter bör den halvöppna växtmiljön försöka bibehållas genom exempelvis försiktiga röjningar och extensivt bete. Växtplatser i branter bör lämnas helt orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Puderfläck

Arthonia cinereopruinosa

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Puderfläck förekommer i landet över ekens hela utbredningsområde med tyngdpunkten av fynden i den sydvästra delen. Stenhammar såg den i Häradsdhammar på ek 1862 (Kollas!, uppgift utom året från Hulting 1925) och LA såg den nästa gång 1993 på sin enda aktuella lokal på Torpön i Sommen.

Ekologi:

I landet växer puderfläck företrädesvis på gamla ekar i halvöppna till slutna lägen. I Östergötland växer den på en gammal alm. Arten tillhör en grupp av eklavar som trots riklig tillgång på ek i länet är mycket sällsynta i Östergötland, kanske av klimatiska skäl.

Hot/Åtgärdsbehov:

Den lövskog som arten växer i bör lämnas orörd med undantag för att inkommande gran bör huggas bort och enskilda grova ekar bör frihuggas. Puderfläcks utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Matt pricklav

Arthonia pruinata

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Matt pricklav förekommer i sydligaste Sverige, främst i den nemoral zonen. Stenhammar såg den för första gången i länet på Omberg 1828, där AN återfann den 1993, troligen på exakt samma lokal nära Ombergs turisthotell. MH har sedan påträffat den på en grov ek nära Vättern på västra sidan av berget. Matt pricklav har en starkt sydlig/sydöstlig utbredning och förekomsten på Omberg, som är den nordligaste i landet, är att betrakta som en isolerad utpostlokal.

Ekologi:

Arten växer i landet nästan enbart på gamla ekar, företrädesvis i halvskuggiga miljöer. På Omberg växer den på mycket grova ekar i relativt skuggig miljö. Arten tillhör en grupp av eklavar som trots riklig tillgång på ek i länet är mycket sällsynta i Östergötland, kanske av klimatiska skäl.

Hot/Åtgärdsbehov:

Matt pricklav kan hotas av såväl för långtgående igenväxning med efterföljande död för värdrädet som för snabb ljusöppning av växtplatserna. På Omberg är den långsiktiga överlevnaden hotad av att yngre ekar som kan ta över som växtplats för arten i stort sett saknas, åldersglappet till eventuella arvtagare är flera hundra år. Berget bör finkammas på yngre ekar som bör friställas för att utvecklas till vidkroniga och grova individer. Artens utveckling på de två kända växtplatserna bör följas.

Övrigt:

Glansfläck

Arthonia spadicea

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Då glansfläck blivit mer uppmärksammas under senare år har den blivit funnen på ett stort antal lokaler i landet. I Östergötland finns nu 52 kända aktuella lokaler. Arten är sannolikt förbisedd och det verkliga antalet lokaler kan vara stort.

Ekologi:

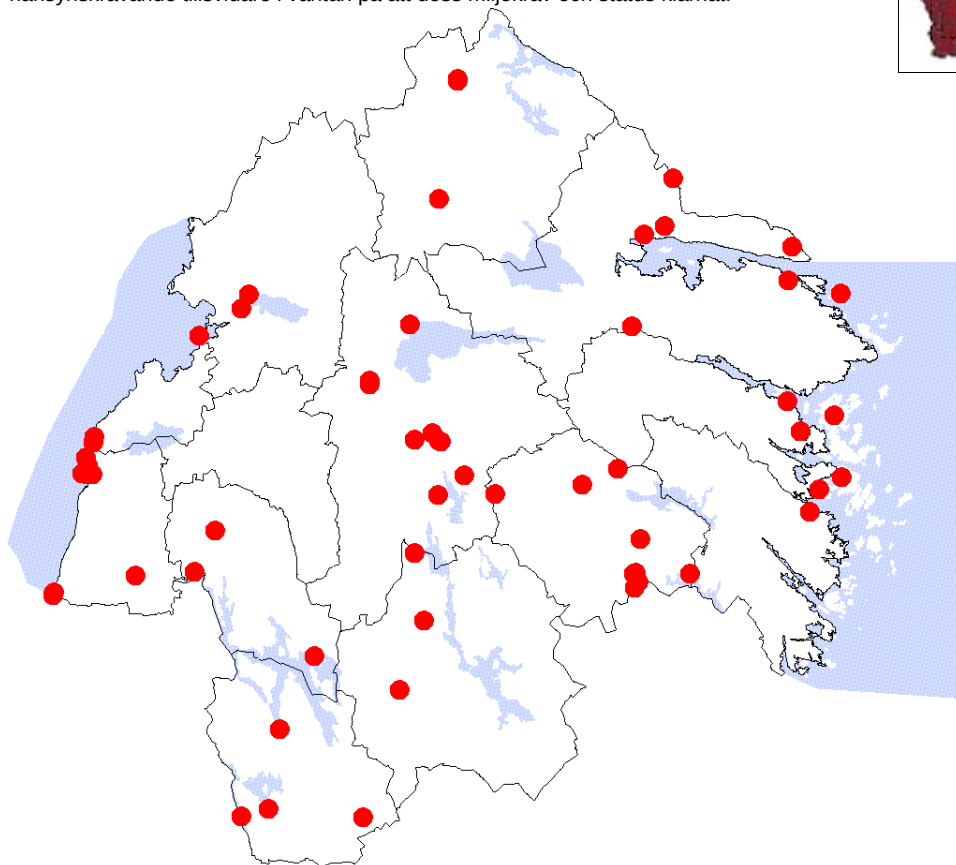
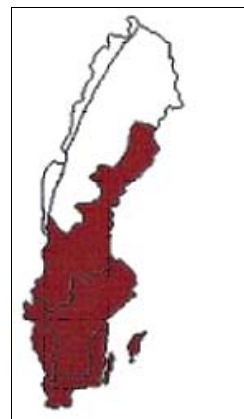
Arten växer i länet på slät bark på trädbaserna av främst klibbalar i sumpskogar, men även på andra trädslag främst i fuktigare miljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av dikning och avverkning av dess växtplatser. Den gynnas av att lövrika sumpskogar bevaras och nyskapas liksom troligen av igenväxning av fuktigare miljöer.

Övrigt:

Glansfläck var tidigare med på den nationella rödlistan. Vi bedömer som regionalt hänsynskrävande tills vidare i väntan på att dess miljökrav och status klarnat.

Jaguarfläck

Artothelium ruanum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Jaguarfläck är känd från 24 aktuella lokaler i länet. Den är sannolikt förbisedd och det verkliga antalet lokaler kan vara relativt stort.

Ekologi:

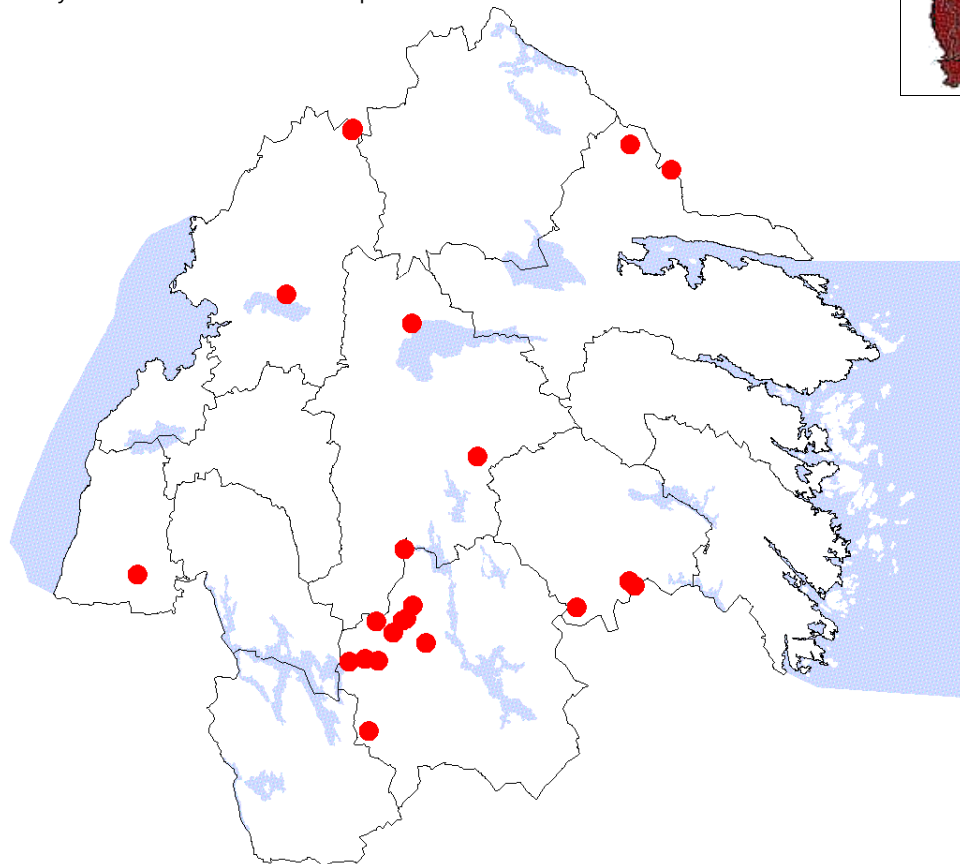
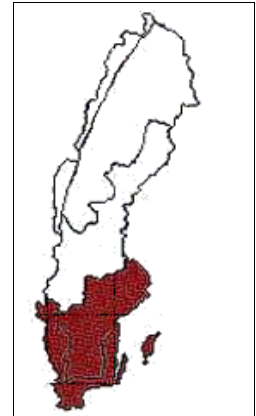
Arten växer på slät bark av lövträdbaser, särskilt ask, men även till exempel lind och hassel, i främst lite fuktigare miljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Jaguarfläck missgynnas av avverkning av dess växtplatser och gynnas troligen av igenväxning av fuktigare miljöer med ask och om askbestånd i fuktigare miljöer anläggs.

Övrigt:

Arten var tidigare med på den nationella rödlistan. Vi bedömer den som regionalt hänsynskrävande tills vidare i väntan på att dess status klarnat.

Grynig lundlav

Bacidia biatorina

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Grynig lundlav är i Sverige en sydvästlig art med enstaka ströförekomster i de östligare delarna av ekens utbredningsområde. JJ och TF påträffade den som ny för länet 1998 på Korsö i Jonsbergs skärgård.

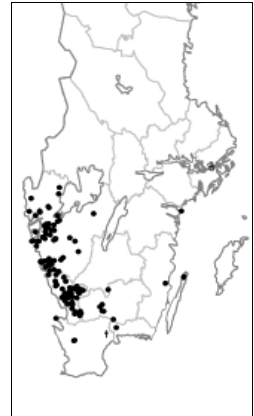
Ekologi:

Arten växer i landet främst på ekar, men även till exempel på almar, i miljöer med hög luftfuktighet och mer eller mindre god ljustillgång. I Östergötland växer den på ek. Arten tillhör en grupp av eklavar som trots riklig tillgång på ek i länet är mycket sällsynta i Östergötland, kanske av klimatiska skäl.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Savlundlav

Bacidia incompta

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Savlundlav är funnen från Skåne till Dalarna, med tyngdpunkten av sin utbredning i de sydvästra delarna. Vrang påträffade den 1915 på bok vid Alvastra nära Omberg och LA återfann den i länet 1986 på sin enda kända aktuella lokal, nära Vätternstranden i Ödeshögs kommun.

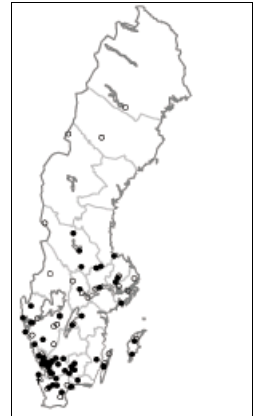
Ekologi:

Arten växer i huvudsak på bok och ädellövträd, gärna alm. Det aktuella växtplatsen i Östergötland är på alm.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Brun lundlav

Bacidia polychroa

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

I Sverige finns ett 20-tal aktuella lokaler av brun lundlav, från Skåne till Uppland. LA upptäckte arten i Kinda kommun 1993 som ny för Östergötland.

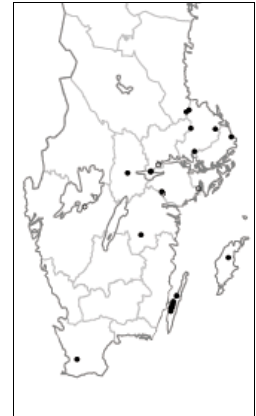
Ekologi:

I landet växer arten på ädellövträd och asp i fuktiga miljöer. I Östergötland växer den på alm i en fuktig lövskogsravin.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Rosa lundlav

Bacidia rosella

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Rosa lundlav är känd från Skåne till Uppland men huvuddelen av fynden är från sydvästsverige, Blekinge, Öland och Gotland. I Östergötland samlades den flitigt vid bl a Alvastra på Omberg vid förra sekelskiftet. Hulting (1925) angav den från några platser i Norrköpings kommun. AN återfann arten vid Alvastra på Omberg 1993 och den har senare blivit påträffad på ytterligare några lokaler på Omberg och vid Vadstena. Nyligen upptäcktes den på ytterligare två lokaler, Ekhultebergen i Åtvidabergs kommun och en lokal på Vikbolandet.

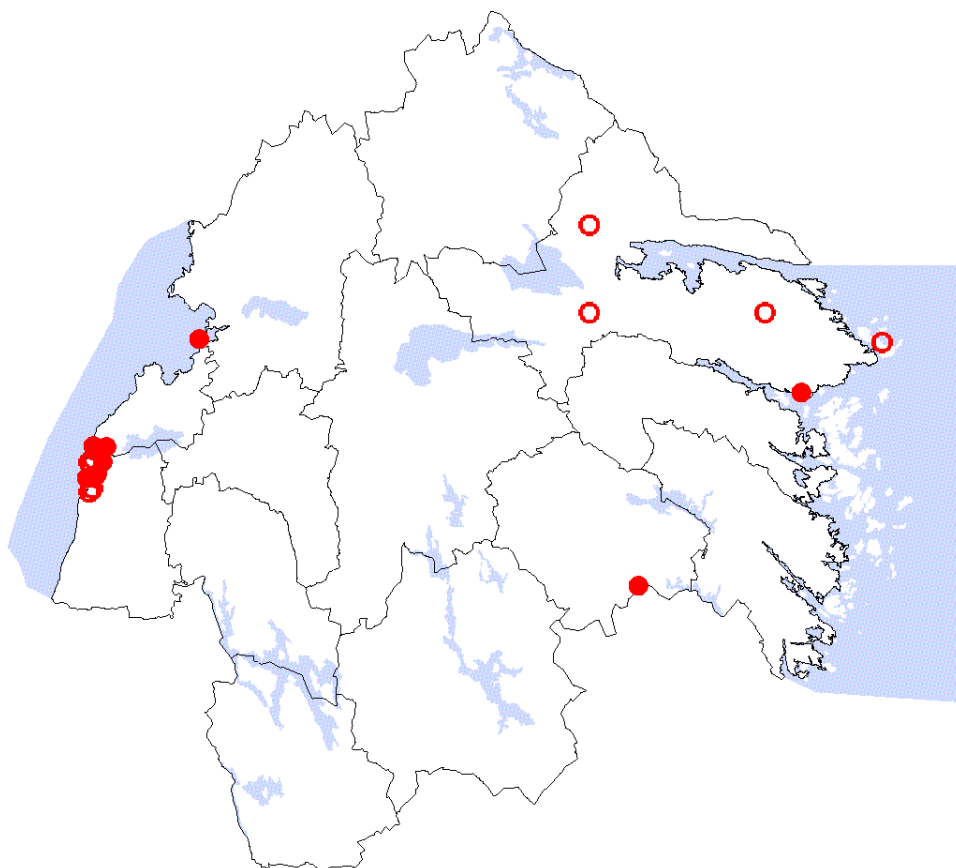
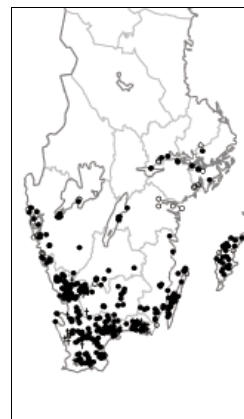
Ekologi:

I Sverige växer den vanligen på gamla bokstammar men även på till exempel andra ädellövträd, i såväl mörka som solexponerade miljöer. I länet är den känd från bland annat bok, ek och alm, i både mörkare och ljusare lägen nära sjö- eller havsstränder.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten anses känslig för luftföroreningar. Lokalerna i länet bör för närvarande i huvudsak lämnas orörda. Artens utveckling på sina kända lokaler bör följas.

Övrigt:

Skugglundlav

Bacidina caligans

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Skugglundlav förekommer mycket sällsynt i södra delarna av landet. Få känner till arten och dess substrat har inte inventerats speciellt noggrant varför den kan vara förbisedd. I Östergötland förekommer den på två närbelägna lokaler på Omberg (AN 1994).

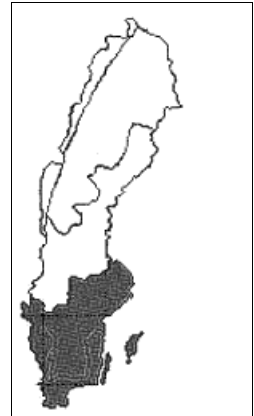
Ekologi:

Arten kan förekomma både på lövträdsbark och på stenar och mossor. De flesta förekomsterna är i ädellövskog. I Östergötland växer arten på silikatsten och skiffer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Då mycket lite är känt om artens status och ekologi är hotbilden oklar.

Övrigt:

Liten lundlav

Bacidina phacodes

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Arten är funnen från Skåne till Dalarna, men majoriteten av fynden är från Halland. Hulting påträffade liten lundlav på ett par lokaler vid Kvarsebo i Norrköpings kommun kring förra sekelskiftet. Inga aktuella lokaler finns.

Ekologi:

De aktuella sydliga fynden är ofta på bok medan fynden i mellansverige ofta är på ädellövträd i ädellövskog. Fynden i Östergötland gjordes på al, fläder och xxx.

Hot/Åtgärdsbehov:

Hultings lokaler, och omgivningarna till dessa bör eftersökas.

Övrigt:

Liten sönderfallslav

Bactrospora corticola

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Liten sönderfallslav är känd från Skåne till Uppland. Den samlades på Omberg kring förra sekelskiftet. TE återfann den 1996 på en av gammekarna på västra sidan av Omberg. TF har sedan påträffat den på två lokaler i Åtvidabergs kommun och på ett ställe i Jonsbergs skärgård tillsammans med JJ.

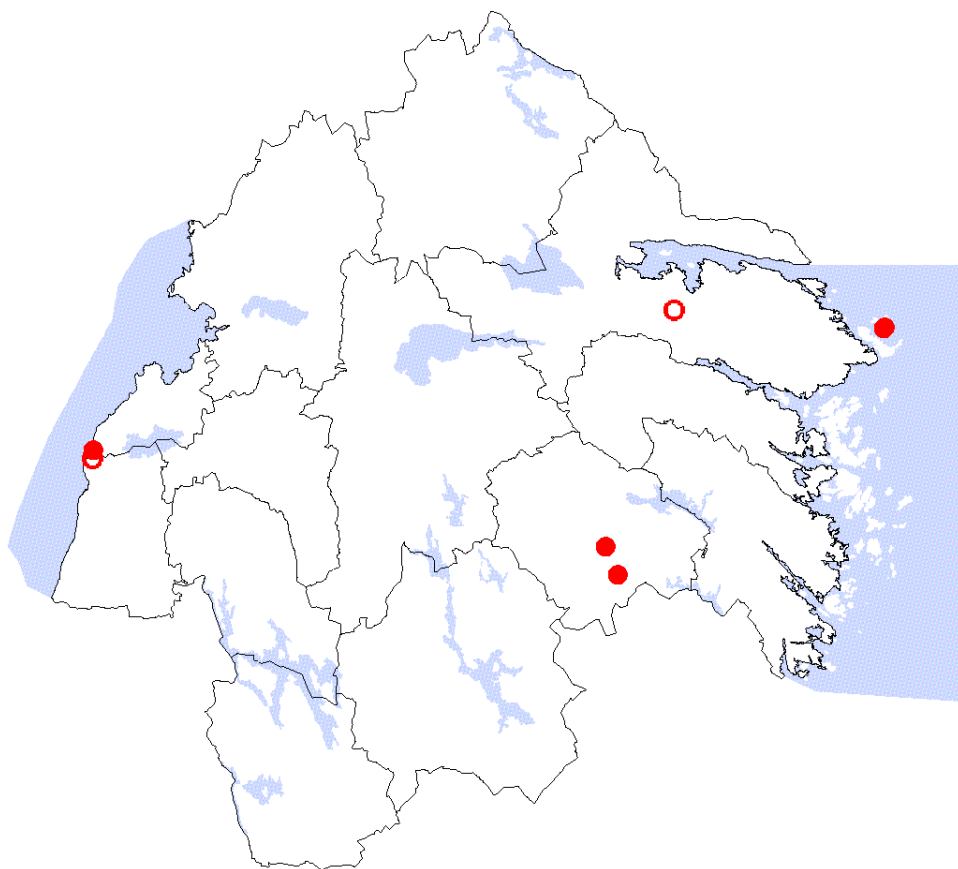
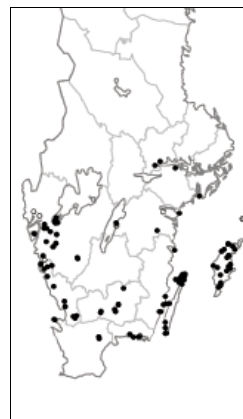
Ekologi:

I landet växer arten främst på grova till medelgrova ekar i halvslutna miljöer. De aktuella lokalerna i Östergötland är på ek. Arten tillhör en grupp av eklavar som trots riklig tillgång på ek i länet är mycket sällsynta i Östergötland, kanske av klimatiska skäl.

Hot/Åtgärdsbehov:

De mycket gamla ekarna på Ombergs västsluttning är i många fall akut hotade av igenväxning. En hel del av ekarna har dock frihuggits på senare år vilket kommer att förlänga deras livslängd. Ett allvarligt problem för den extraordinära lavfloran på dessa ekar är också att yngre arvtagare i stort sett saknas; åldersglappet till yngre ekar är flera hundra år. Förutom att ekjättarna kontinuerligt bör frihuggas bör berget finkammas på yngre och medelålders ekar vilka bör friställas för att utvecklas till vidkroniga individer. På de andra växtplatserna i länet är framtidsutsikterna bättre eftersom yngre ekar finns i omgivningen. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Stor sönderfallslav

Bactrospora dryina

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Stor sönderfallslav är känd från drygt ett tiotal aktuella lokaler från Skåne till Uppland. I länet samlades den på fyra lokaler, bl a Omberg och i Norrköpings kommun kring förra sekelskiftet. BEH återfann den i länet 1994 på Eknön i Söderköpings kommun och AN såg den åter på Ombergs västsida 1998.

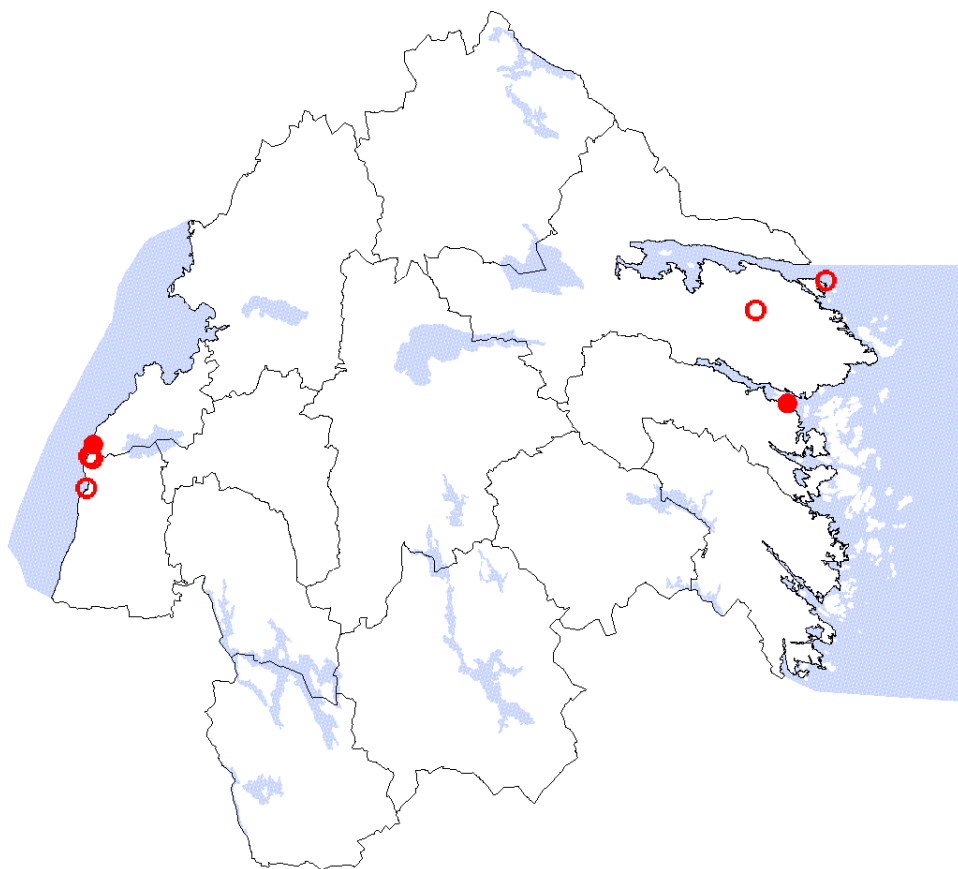
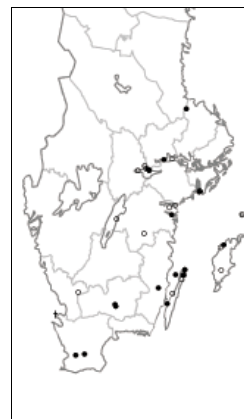
Ekologi:

I landet växer arten främst på grova till medelgrova ekar i halvslutna miljöer. De aktuella lokalerna i Östergötland är på ek. Arten tillhör en grupp av eklavar som trots riklig tillgång på ek i länet är mycket sällsynta i Östergötland, kanske av klimatiska skäl.

Hot/Åtgärdsbehov:

De mycket gamla ekarna på Ombergs västsluttning är i många fall akut hotade av igenväxning. En hel del av ekarna har dock frihuggits på senare år vilket kommer att förlänga deras livslängd. Ett allvarligt problem för den extraordinära lavfloran på dessa ekar är också att yngre arvtagare i stort sett saknas; åldersglappet till yngre ekar är flera hundra år. Förutom att ekjättarna kontinuerligt bör frihuggas bör berget finkammas på yngre och medelålders ekar vilka bör friställas för att utvecklas till vidkroniga individer. På Eknön är framtidsutsikterna bättre eftersom här finns ganska gott om yngre och medelålders ekar. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Mossbelonia

Belonia incarnata

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Mossbelonia är känd från ett fåtal lokaler i landet varav två är aktuella. Hulting påträffade arten på en lokal vid Kvarsebo i Norrköpings kommun 1864. Inga aktuella lokaler är kända i länet. Vi har inte uppmärksammat arten och den kan vara förbisedd.

Ekologi:

Arten växer på mossor på bergväggar och klippblock samt på jord. Artens ekologi är oklar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens ekologi bör klargöras. Den bör eftersökas på den gamla lokalen och i dess omgivning.

Övrigt:

Stor knopplav

Biatora sphaeroides

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Stor knopplav finns spridd från Skåne till Dalarna men en stor majoritet av fynden är gjorda i sydvästsverige. LA upptäckte arten som ny för Östergötland 1993 och den är nu känd från 9 lokaler.

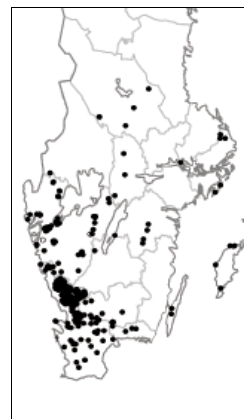
Ekologi:

Arten växer i huvudsak på ädellövträd på fuktiga lokaler, ofta på trädbaserna. Ibland förekommer den även på mossor på klippor i fuktiga skogar. I Östergötland är de flesta fynden gjorda på gamla lönnar och askar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Stor knopplav missgynnas av avverkning av ädellövskogar och av att inkommande gran konkurrerar ut ädellövträden. Gran bör hållas undan på de kända växtplatserna och från andra ädellövskogar med höga naturvärden. Arten gynnas om gamla ädellövträd skapas inom skogsbruket, särskilt i fuktiga miljöer.

Övrigt:

Klosterlav

Biatoridium monasteriense

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Klosterlav växer tämligen jämnt spridd från Skåne till Uppland och södra Dalarna. Den uppmärksammades sent men har på senare år upptäckts på ett relativt stort antal växtplatser i landet. LA påträffade den för första gången i länet 1986 och den är nu känd från 43 lokaler.

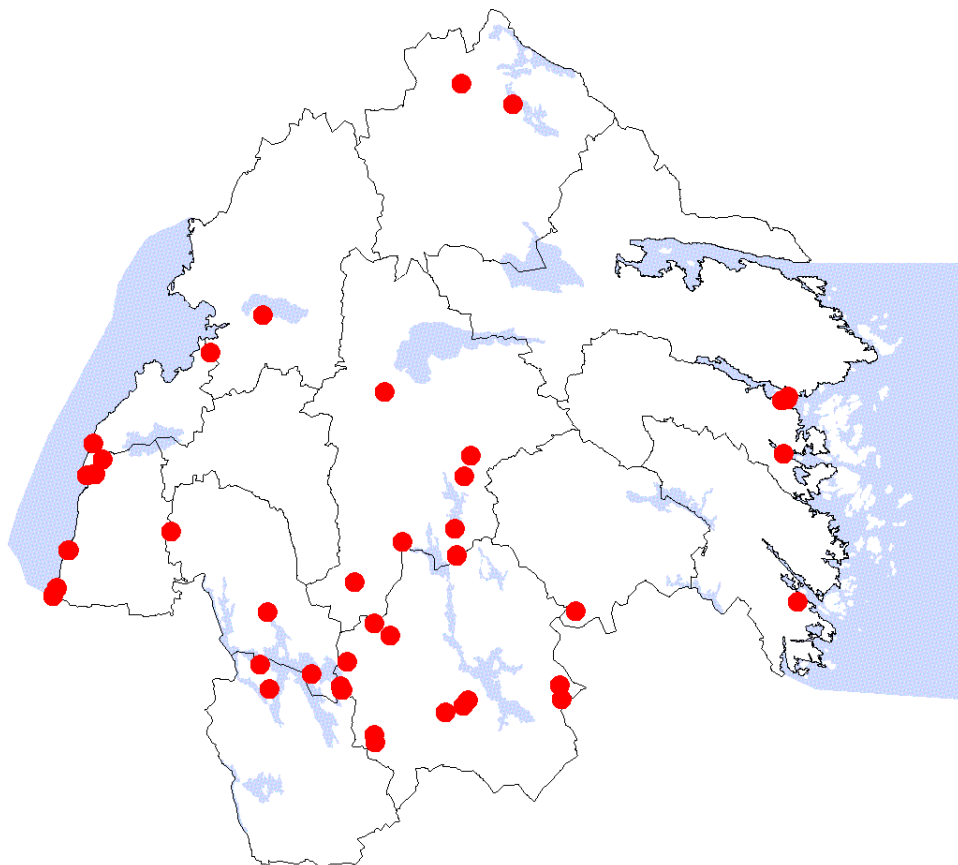
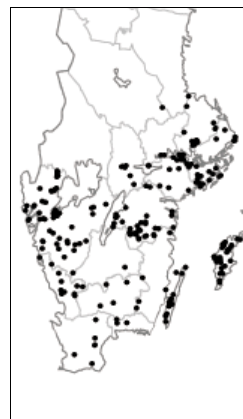
Ekologi:

Klosterlav växer i första hand längst ned på basen av gamla ädellövträd i både slutna och öppna miljöer, gärna hamlade träd. I Östergötland är de flesta fynden gjorda på hamlade askar. En del av fynden i öppna miljöer är gamla träd i alléer och parker.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag.

Övrigt:

Broktagel

Bryoria bicolor

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Broktagel är en västlig art som idag förekommer från Småland till Jämtland, med huvuddelen av de aktuella fynden i Värmland, Närke, Dalarna och Östergötland. Den sågs första gången i Östergötland 1872 och var fram till 1994 känd från tre lokaler i länet. Den är nu känd från 36 aktuella lokaler, varav 23 ligger i Norrköpings kommun. I Götaland är ca hälften av de aktuella lokalerna från Östergötland.

Ekologi:

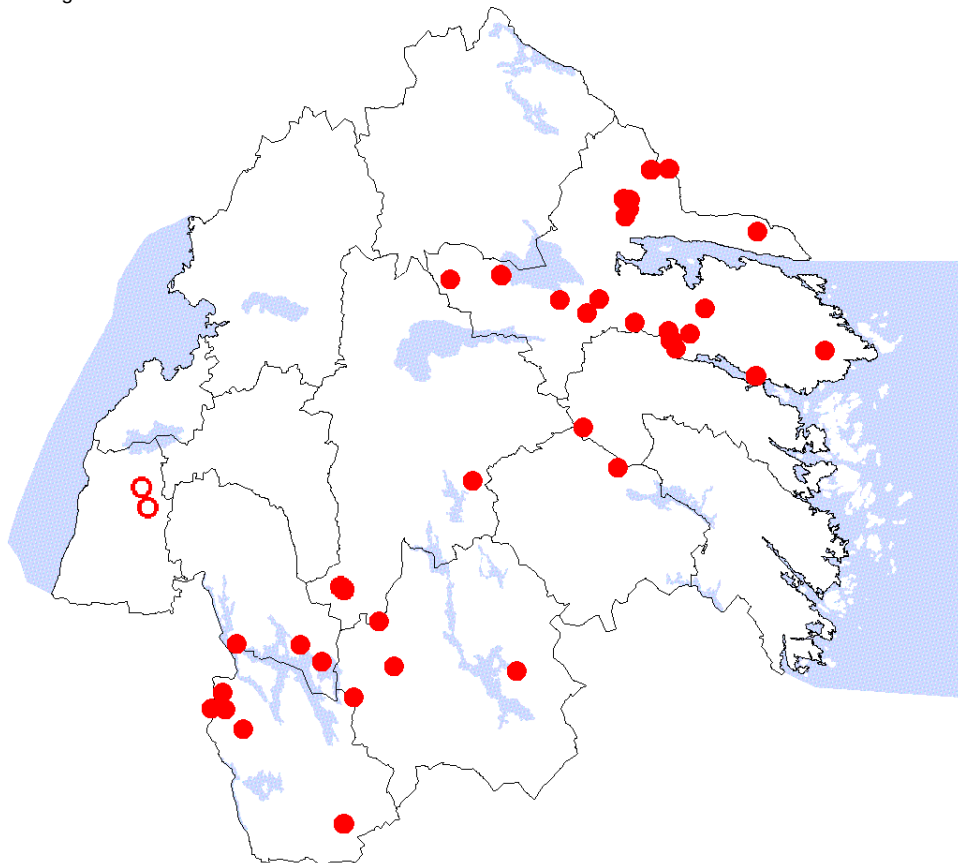
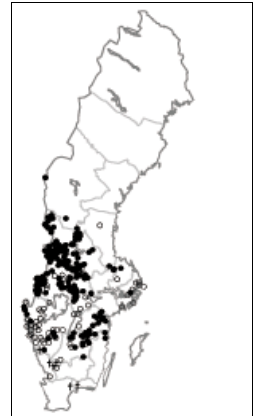
Arten växer främst på nord- till östvända lodytor i relativt orörda miljöer. I norra delen av sitt utbredningsområde växer den i naturskogar även på till exempel grangrenar och björkstammar. I länet är samtliga aktuella fynd från lodytor och block i skyddade men ändå relativt ljusa lägen. Den växer ofta i den övre och ljusare delen av naturskogsartade branter. Broktagel växer nästan alltid tillsammans med skuggblåslav och korallav (*Sphaerophorus globosus*).

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare. Den är känslig för förändringar i lokalklimatet. Den gynnas om lämpliga nord- och östvända brantmiljöer lämnas orörda, särskilt i närheten av dess aktuella växtplatser.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i Götaland.

Talltagel

Bryoria fremontii

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Talltagel är en nordlig art som dock förekommer över större delen av landet. Den är relativt vanlig i naturskogsartade skogar i norra Sverige. Ahlner (1948) angav den som sällsynt i Östergötland och uppgav bara en lokal. Den är nu känd från 31 aktuella lokaler i länet. Då den ibland är svår att artbestämma utan förekomst av de karakteristiska gula soralen kan den eventuellt vara något förbisedd.

Ekologi:

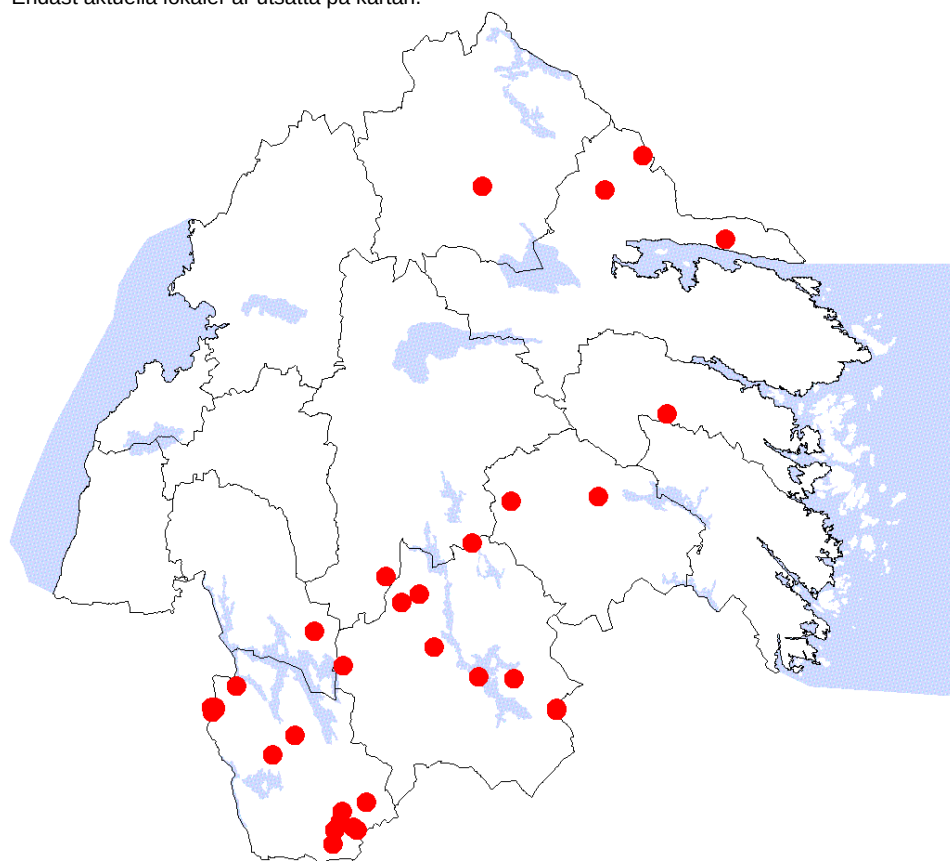
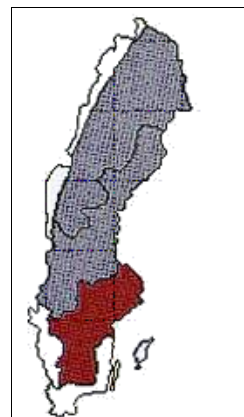
Arten växer främst i hänglavrika, gärna luckiga, naturskogsartade barrskogar på både tall- och grangrenar. Huvuddelen av förekomsterna är i något torrare och ljusare miljöer än där garnlav växer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på växtplatserna. Den gynnas om hänglavrika skogar, och andra skogar med lång kontinuitet, där den kan förväntas växa inte slutavverkas. Om flerskiktade luckiga barrskogar, särskilt i anslutning till aktuella växtlokaler skapas, och/eller inte avverkas kan den expandera.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Nästlav

Bryoria furcatella

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Nästlav förekommer över större delen av landet och är relativt vanlig i naturskogsartade barrskogar i norra Sverige. I Östergötland finns 48 aktuella lokaler. Då hållmarkstallskogar och tallrismossar är vanliga i länet och sällan blivit noggrannare undersökta kan arten eventuellt vara förbisedd och antalet verkliga lokaler betydligt större.

Ekologi:

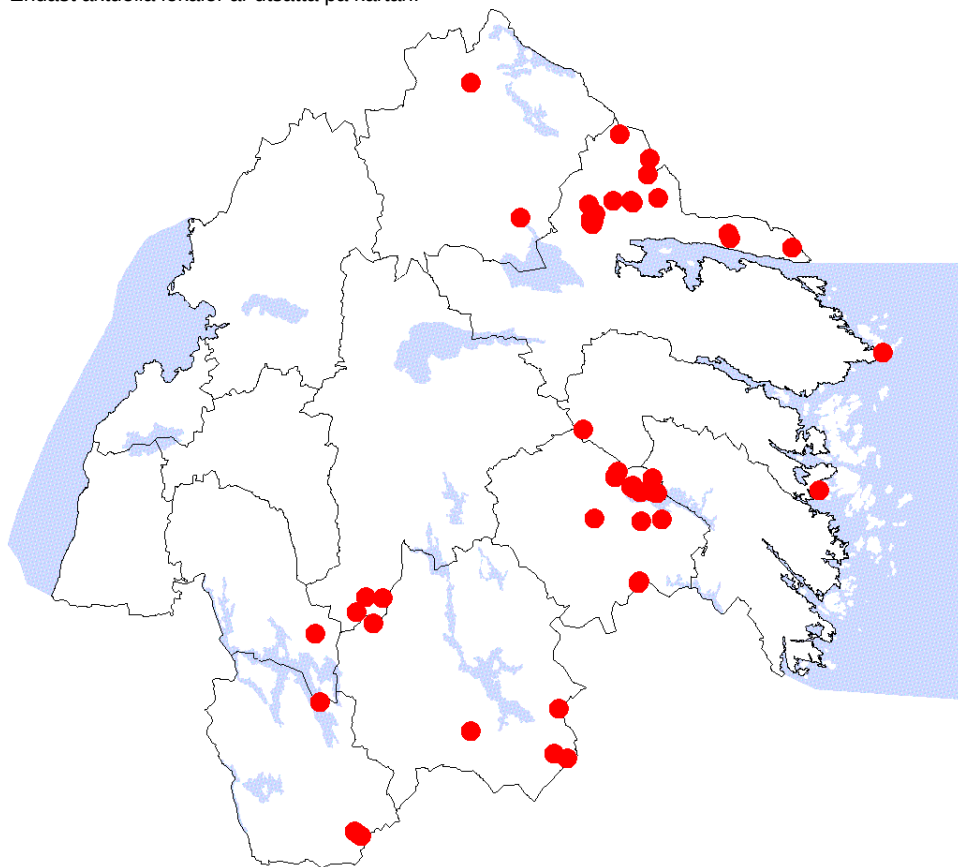
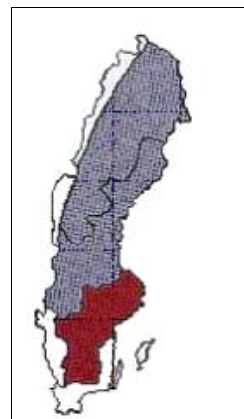
I Östergötland är nästlav funnen främst på tall- och björkstammar och döda grenar av dessa trädslag, i naturskogsartade hållmarkstallskogar och tallrismossar, men även på t ex grenar av, gärna senvuxna, granar i samma miljö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas om hållmarkstallskogar och tallrismossar med höga naturvärden avverkas, eller om de äldre träden avverkas i sådana skogar. Arten tillhör de arter som troligen kan klara sig relativt bra om impedimentartade hållmarkstallskogar och tallrismossar regelmässigt lämnas helt orörda.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Blyertslav

Buellia violaceofusca

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Blyertslav förekommer över ekens hela utbredningsområde, men har en östlig utbredning med majoriteten av fynden från Östergötland. Den beskrevs så sent som 1991 men är nu känd från relativt många lokaler i landet. MW påträffade den för första gången i Östergötland 1992 och den är nu känd från 184 lokaler i länet. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

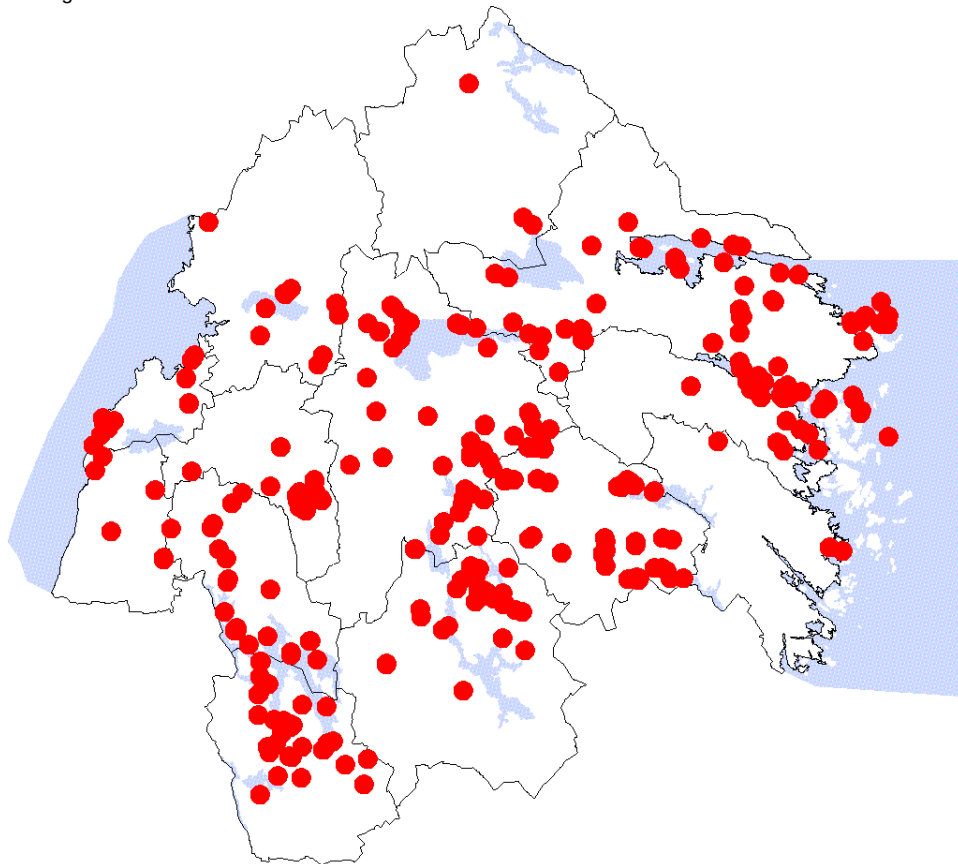
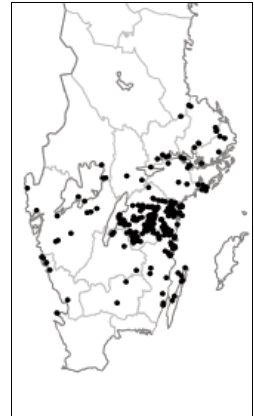
Arten växer främst på gamla grovbarkiga ekar, både i öppna och mer slutna miljöer, ofta djupt inne i barksprickorna. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. Den tål skugga relativt väl och är en av de sista rödlistade arterna som dör på ekar i igenvuxen miljö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Vedspik

Calicium abietinum

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

I Sverige finns ett trettiotal glest spridda aktuella fynd från Småland till Västerbotten. Arten finns uppgiven från några lokaler i Finspångs och Norrköpings kommuner från början av förra seklet. TF återfann den 1997 på tre lokaler i Åtvidabergs kommun.

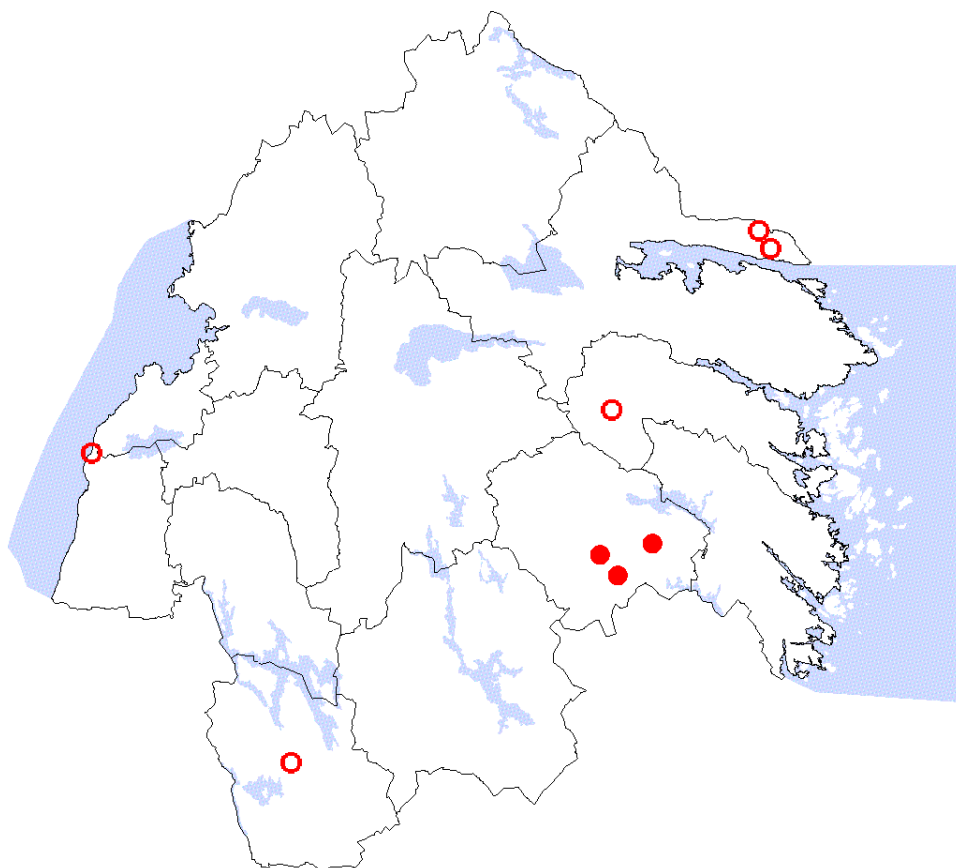
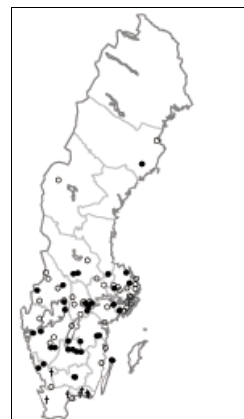
Ekologi:

Vedspik växer nästan uteslutande på gammal stående ved, såväl i kulturlandskapet som på naturliga ståndorter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av en minskande mängd obehandlad ved i kulturlandskapet liksom en minskande mängd torrakor och högstubbar i skogen. Arter på det förnämnda substratet gynnas om gammalt gårdsgårdsvirke återanvänds i möjligaste mån vid restaurering av gårdsgårdar. Gammalt gårdsgårdsvirke bör annars i möjligaste mån få stå kvar eller, om detta är ogörligt, flyttas till en annan plats med likartat lokalklimat. Vedspiks utveckling på sina kända växtplatser bör följas. En riktad inventering av lavar på obehandlad ved i kulturlandskapet bör göras för att utröna artens status i länet.

Övrigt:

Gulpudrad spiklav

Calicium adpersum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Theorin (1875) nämnde gulpudrad spiklav från Omberg och Hulting (1925) skrev att den växte flerstädes i Östergötland, mest på ek. Gulpudrad spiklav är noterad från ca 500 aktuella lokaler i Östergötland.

Ekologi:

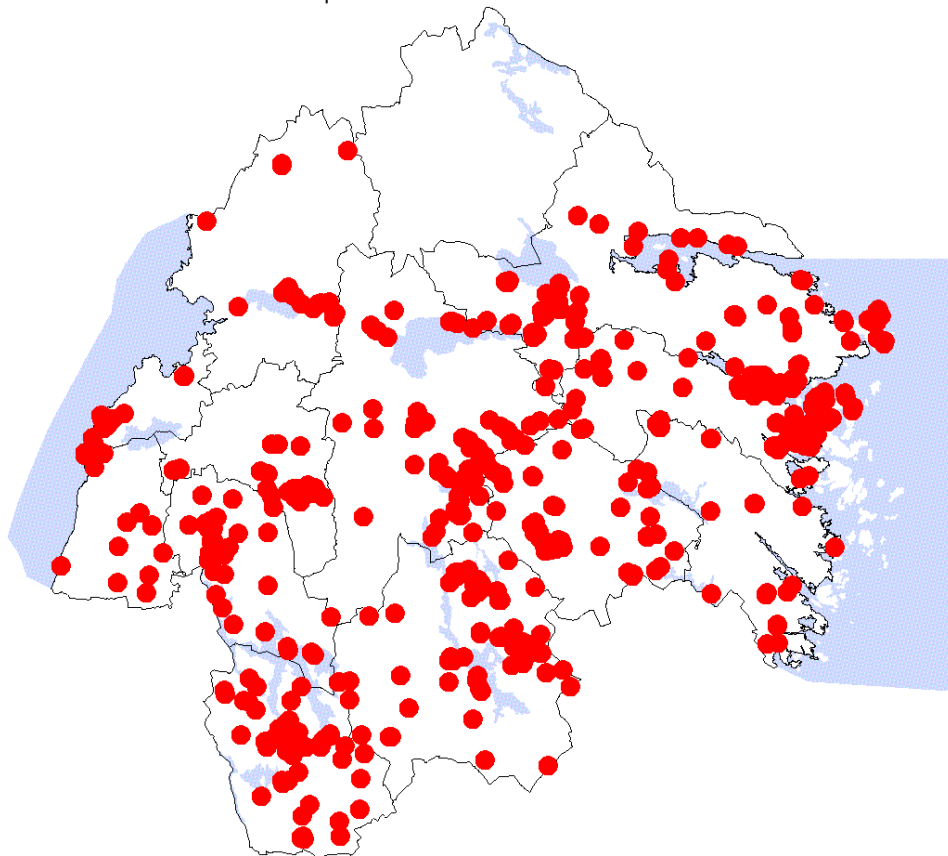
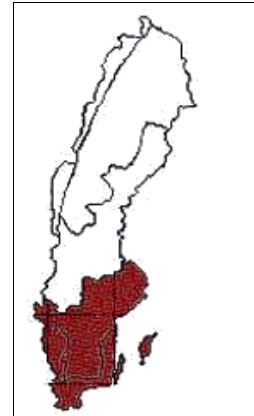
Arten växer i huvudsak på gamla, relativt grovbarkiga ekar i öppna och halvslutna miljöer. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet och senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. Den förekommer ofta tillsammans med rödlistade arter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Ekspik

Calicium quercinum

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Ekspik förekommer över ekens hela utbredningsområde, men har en nordöstlig utbredning. Stenhammar upptäckte arten i länet 1800 och enstaka fynd finns fram till början av 1900-talet. LA återfann den 1986 och den är idag känd från 120 aktuella växtplatser i länet. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

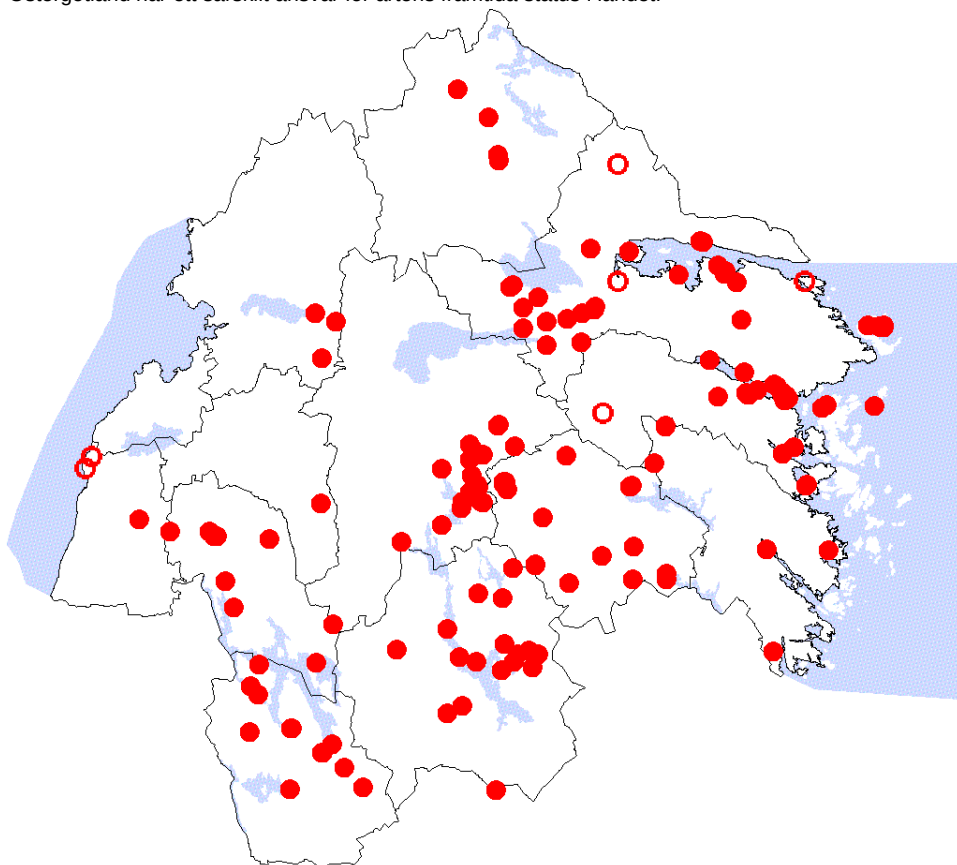
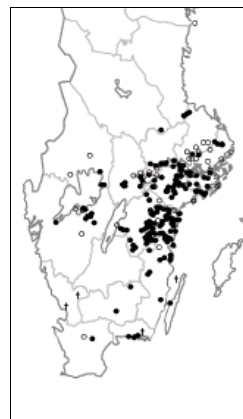
Ekspik växer mest på gamla, grovbarkiga, spärrgreniga ekar i öppet läge, men även på gamla senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. En undersökning i länet visar att arten nästan uteslutande växer tillsammans med gul dropplav, vars bål den tycks kunna ta över. På flera ställen har vi också hittat den på död ved på gamla hamlade askar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Guldorangelav

Caloplaca chrysodeta

NT

Utbredning och status:

Guldorangelav är sällsynt men spridd i stora delar av landet. Arten verkar dock saknas längst i norr. I länet förekommer den på en lokal i Norrköpings kommun.

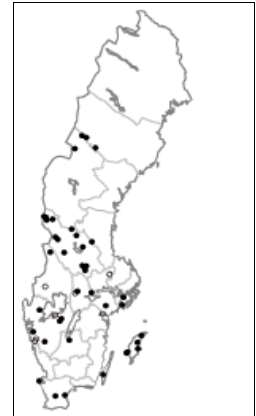
Ekologi:

Arten förekommer på skuggiga basiska lodytor, oftast skyddade från regn.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas möjligen av att skyddande skog avverkas framför de lodytor där den växer.

Övrigt:

Alléorangelav

Caloplaca chrysophthalma

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Alléorangelav förekommer från Öland till Uppland, med de flesta förekomsterna på Öland och Gotland. AN upptäckte arten för första gången i Östergötland 1996 och den har sedan blivit påträffad på ytterligare 7 ställen. Samtliga lokaler är i Östergötlands slättbygder.

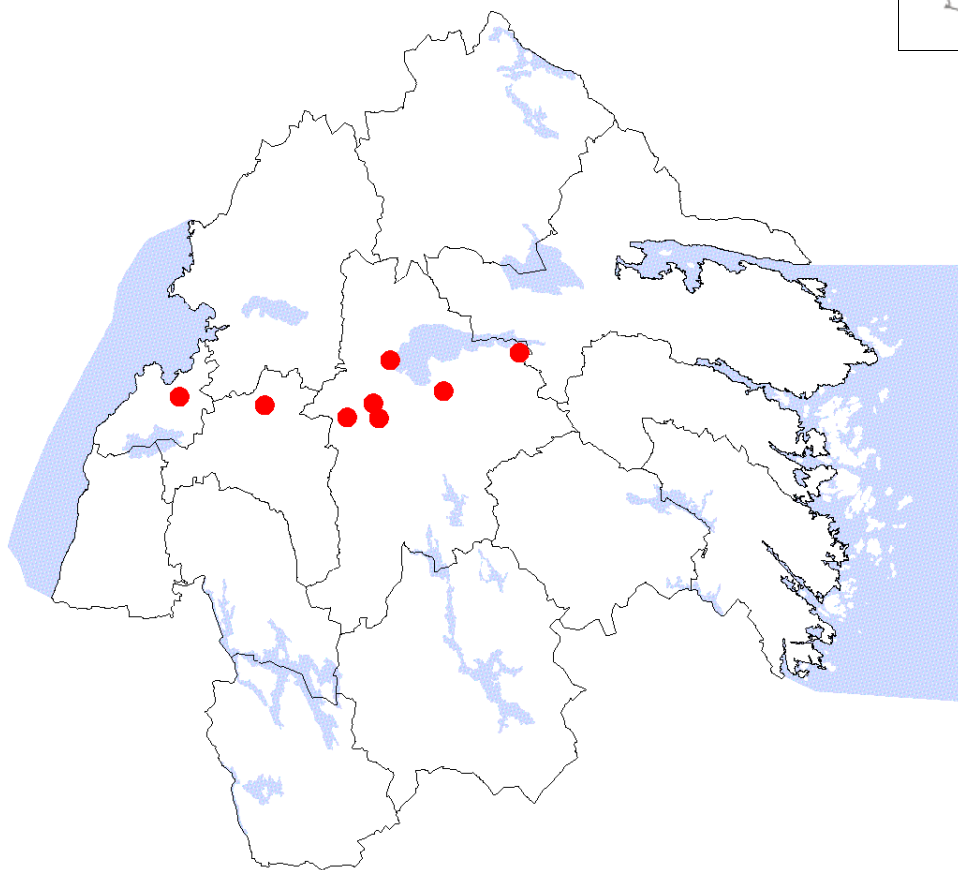
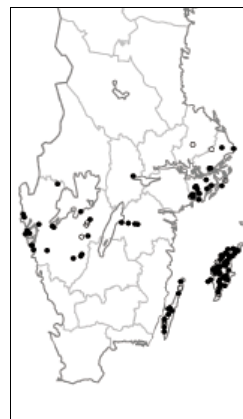
Ekologi:

Arten växer på dammimpregnerade, grova ädellövträd i ljusa miljöer. I länet är den främst känd från gamla askar i alléer och kyrkogårdar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas om gamla ädellövträd minskar i odlingslandskapet. Den gynnas om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag. En inventeering av lavfloran i alléer, kyrkogårdar och parker är önskvärd för att klarlägga artens status i länet.

Övrigt:

Dvärgpraktlav

Caloplaca lobulata

Försvunnen (RE)

Utbredning och status:

Dvärgpraktlav har förekommit från Skåne till Uppland men anses nu vara försvunnen från landet. Degelius såg arten en gång i länet, 1944 vid Alvastra gård nära Omberg. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

Ekologi:

Arten växte på smala grenar av till exempel alm på näringspåverkade, exponerade platser vid till exempel gårdar och vägar. Vid Alvastra växte den på kvistar av ask.

Hot/Åtgärdsbehov:

Möjligen påverkas dvärgpraktlav negativt av luftföroreningar. Den bör eftersökas på lämpliga växtplatser i Alvastras omgivning.

Övrigt:

Skuggorangelav

Caloplaca lucifuga

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Skuggorangelav är känd från Skåne till Hälsingland med majoriteten av fynden från östra Svealand och nordöstra Götaland. Arten beskrevs först 1988 men är nu känd från ett relativt stort antal lokaler i landet. LA upptäckte den som ny för Östergötland 1986 (!) och den är nu känd från ca 340 lokaler. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

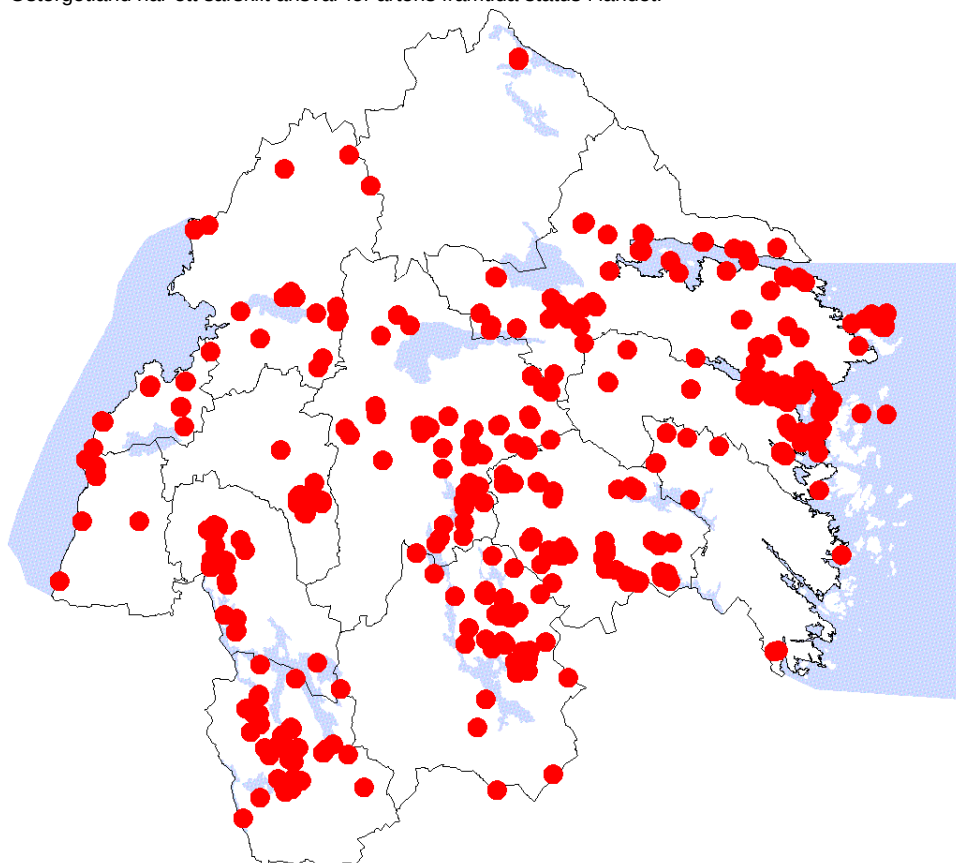
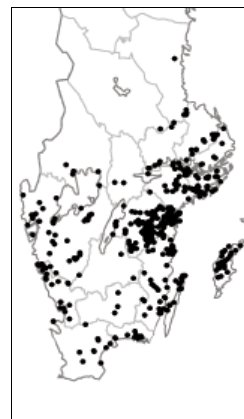
Arten växer främst på gamla grovbarkiga ekar, både i öppna och mer slutna miljöer. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Almorangelav

Caloplaca luteoalba

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Almorangelaven förekommer mycket sällsynt inom almens utbredningsområde. Arten tros ha drabbats hårt av att almsjukan dödat många gamla almar. I Östergötland finns bara ett gammalt fynd från Alvastra som gjordes av Malme 1921. Arten förväntas vara försvunnen från länet.

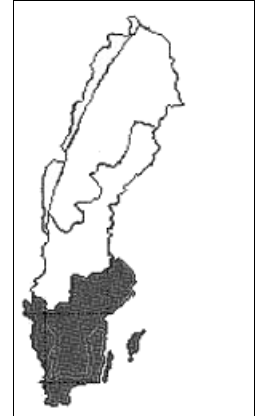
Ekologi:

Arten förekommer i ädellövskogar, parker, alléer och gårdsnära miljöer på gamla ädellövträd och då främst på alm. Arten är möjligen gödselgynnad.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att många gamla och medelålders träd dör i almsjukan. Andra hot är avverkning av vårdträd, alléer odyl.

Övrigt:

Grå jordlav

Catapyrenium psoromoides

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Grå jordlav är känd från ungefär 15 lokaler från Västergötland till Västmanland. RM påträffade den 1990 på sin enda kända lokal i Östergötland, vid Alvastra på Omberg.

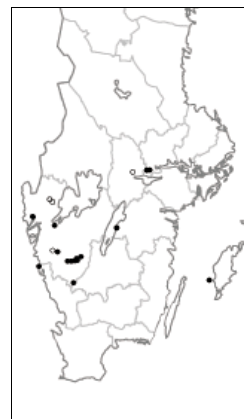
Ekologi:

Arten växer dels på öppna eller något skuggade kalkklippor, dels på hamlade askar eller grova ekar i öppen eller halvöppen miljö. På sin östgötalokal växer den på en solexponerad kalktorräng i Ombergs sydostbrant tillsammans med bland annat fältmalört, fältvädd, grusslok, flikig skinnlav och den rödlistade arten peltula.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas. Den bör eftersökas på lämpliga lokaler i närheten av sina gamla växtplatser och på andra lämpliga miljöer i västra Östergötland.

Övrigt:

Jättesköldlav

Cetrelia olivetorum

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Jättesköldlav är känd från en handfull lokaler i landet vara två är aktuella, en i Dalarna och en i Härjedalen. I Östergötland har Westerberg påträffat den en gång, 1900 vid Magnehult i Finspångs kommun. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

Ekologi:

Arten växer i Sverige på silikatklippor och block i mycket fuktiga miljöer. I till exempel Estland växer den även på trädstammar. Vid Magnehult växte den på träd, det är dock oklart vilket trädslag.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på lämpliga växtplatser vid Magnehult.

Övrigt:

Kornig nållav

Chaenotheca chlorella

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Kornig nållav är känd från ett relativt stort antal lokaler spridda över hela landet. I Östergötland påträffade Westerberg den första gången 1902. MW återfann den 1991 och den är nu känd från 97 aktuella lokaler

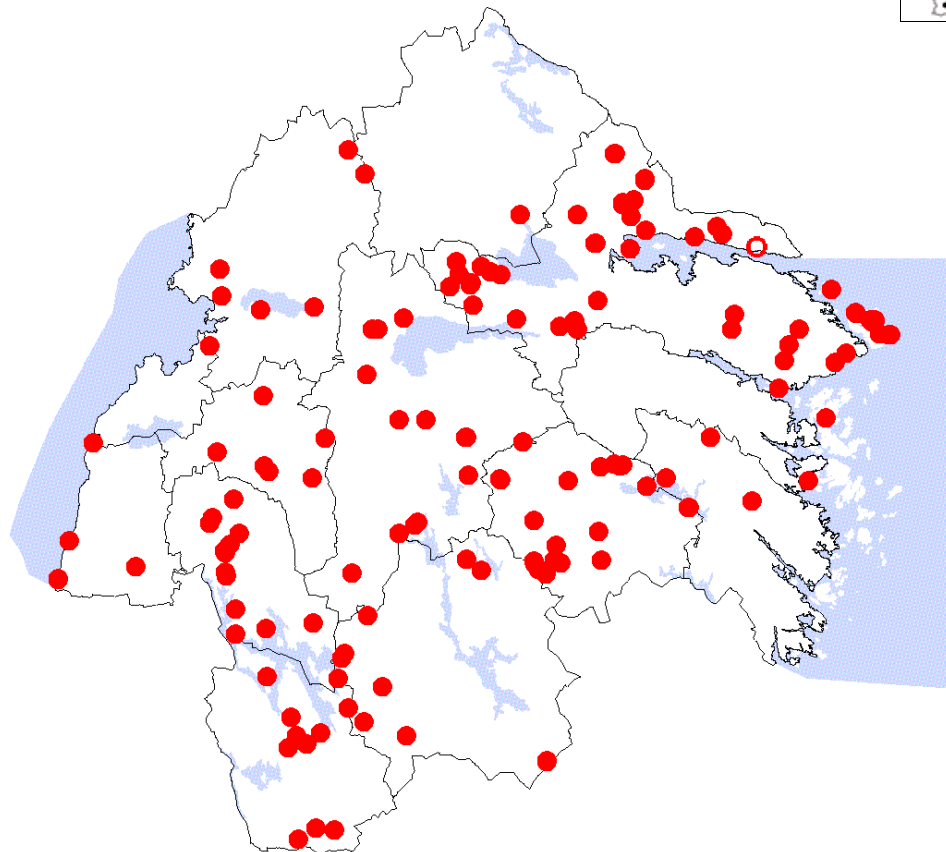
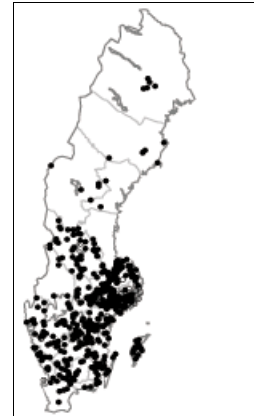
Ekologi:

I norra Sverige förekommer den mest på död granved medan den söder om norrlandsgränsen växer främst på olika lövträd, gärna i fuktiga miljöer. I Östergötland växer den främst på levande träd av olika lövträdslag i såväl öppna som mer slutna miljöer, men även på högstubbar av olika löv- och barrträd, främst i fuktiga miljöer. Den förekommer ofta tillsammans med rödlistade arter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av avverkning på eller i närheten av dess fuktigare växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare.

Övrigt:

Blekskaftad nållav

Chaenotheca cinerea

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Blekskaftad nållav är känd från en handfull gamla och ett tiotal aktuella lokaler i landet, från Östergötland till Jämtland. Oftast förekommer den bara på något enstaka träd på varje lokal. LA påträffades den första gången i Östergötland 1994 på en grov hamlad ask vid Grav i Kinda kommun. Den är senare funnen på ytterligare fyra växtplatser; en grov ask i Stjärnorpsravinen och en gammal lönn vid Farsbo, båda i Linköpings kommun (MW), en gammal hamlad alm på Eknön i Söderköpings kommun (AN) samt en gammal hamlad ask i Ödeshögs kommun (MH). X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

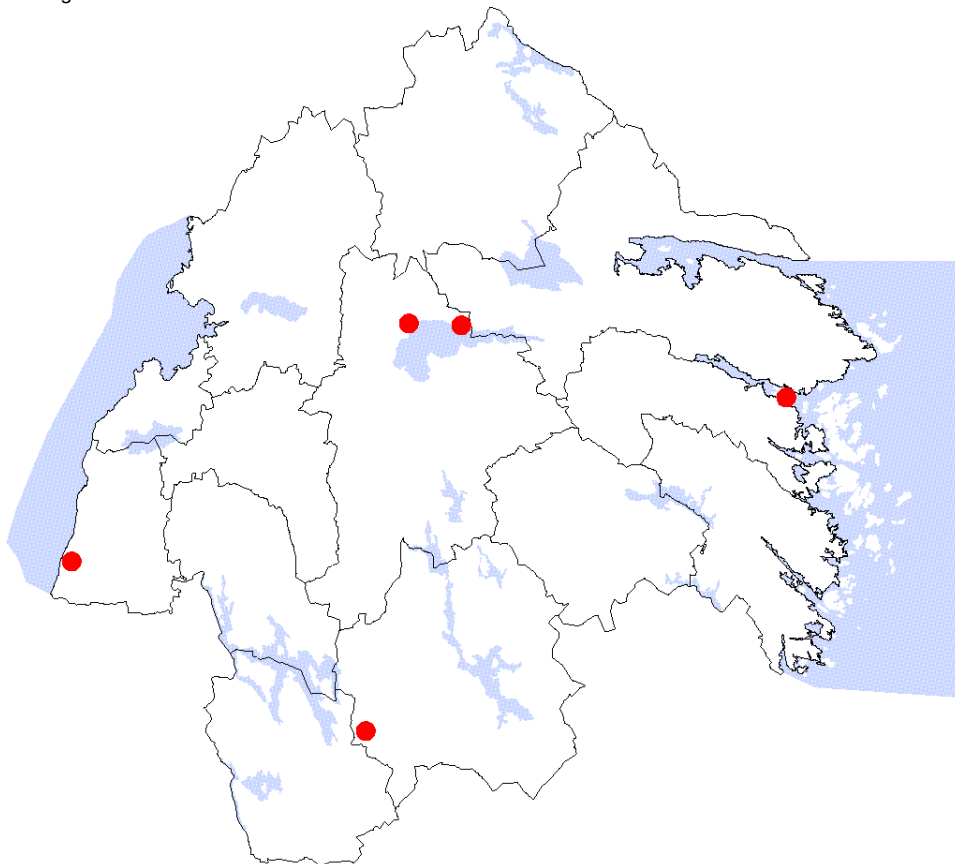
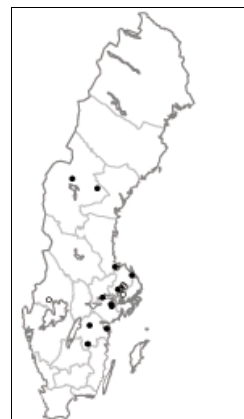
Arten växer på gamla ädellövträd i relativt slutna miljöer med hög luftfuktighet. I Östergötland växer den på hamlade träd på tre av lokalerna.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Brunpudrad nållav

Chaenotheca gracillima

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Brunpudrad nållav är känd från ett relativt stort antal lokaler från Småland till Norrbotten. MW påträffade den som ny för Östergötland 1993 och den är nu känd från sammanlagt 12 lokaler.

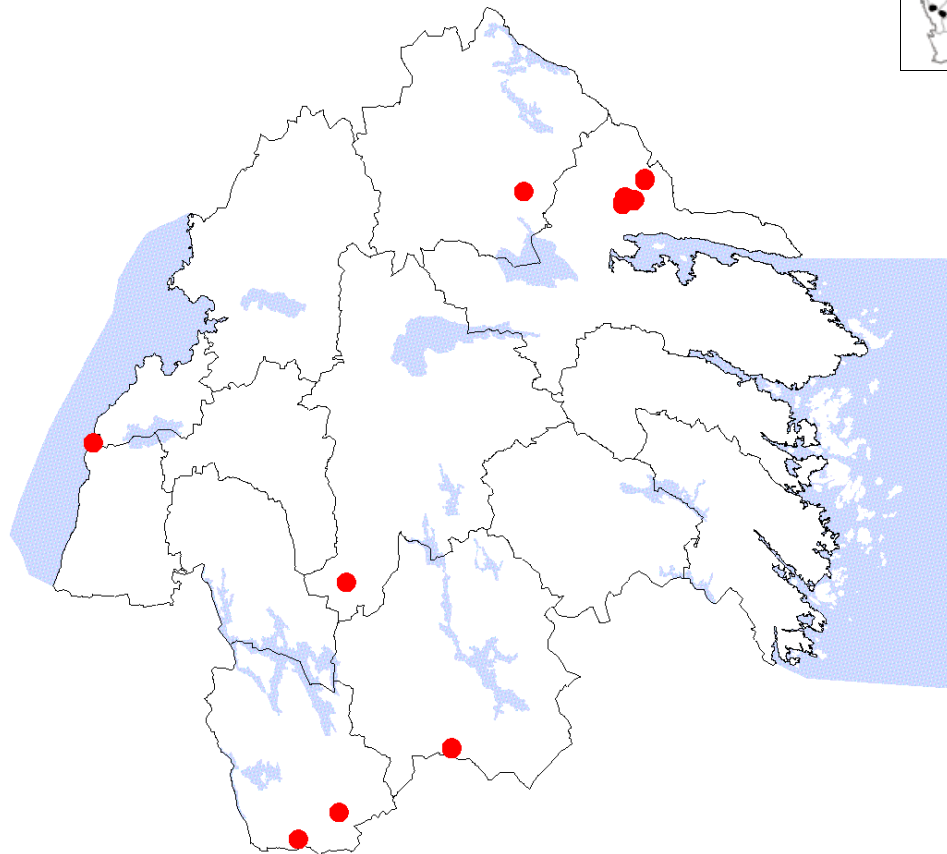
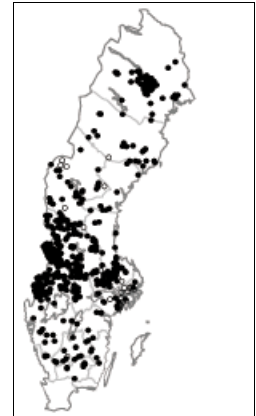
Ekologi:

Arten växer främst på grova avbarkade naturliga stubbar i fuktiga naturskogsartade barrskogar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare. Den gynnas om fuktiga granskogar lämnas till fri utveckling, särskilt i närheten av dess växtplatser.

Övrigt:

Parknål

Chaenotheca hispidula

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Parknål förekommer glest spridd från Skåne till Härjedalen. LA påträffade den för första gången i Östergötland 1990 och den är nu känd från 18 lokaler.

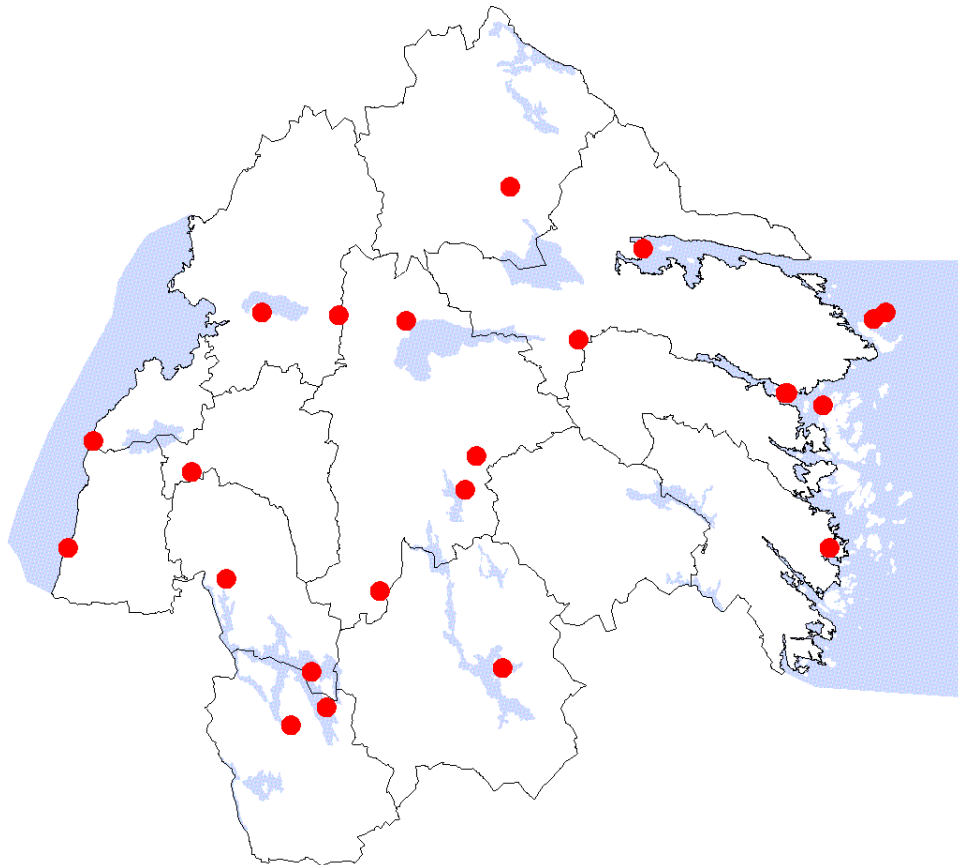
Ekologi:

Arten växer främst på gamla grovbarkiga ekar i öppna och halvslutna miljöer, ofta djupt inne i barksprickorna. På en av lokalerna i länet, vid Skrädeberg i Ödeshögs kommun, växer den relativt rikligt på några gamla askar och lönnar. På några ställen växer den även på alm.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för vårdträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Brun nållav

Chaenotheca phaeocephala

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Brun nållav är känd från relativt många lokaler spridda över hela landet, med majoriteten av fynden från östra Svealand och nordöstra Götaland. Hulting (1925) skrev att den ej var sällsynt, företrädesvis på trä (lignum). I Östergötland finns ca 1200 aktuella lokaler.

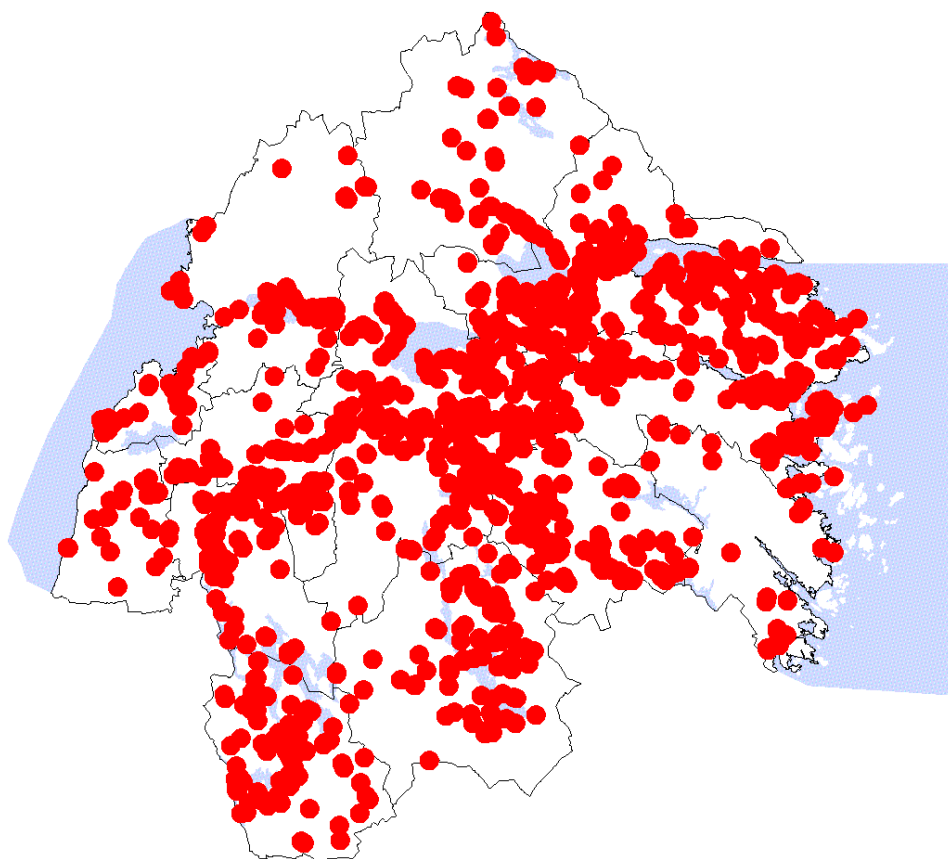
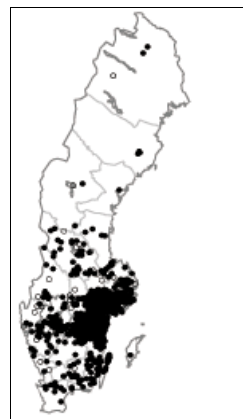
Ekologi:

Arten växer huvudsakligen på gamla grovbarkiga ekar i öppna och halvslutna miljöer. Den växer också på ved i odlingslandskapet, till exempel lador, och i Norrland växer den till exempel på talltorrakor. I Östergötland växer den oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. Vi har ibland också hittat arten på andra substrat, till exempel på gamla lindar, almar, askar och på ved. Den är en av de mest ljuskrävande arterna men verkar relativt tålig mot luftföroreningar. Den växer ofta tillsammans med rödlistade arter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för vårdträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Vitgrynig nållav

Chaenotheca subroscida

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Vitgrynig nållav växer på sina ställen relativt allmänt i naturskogsartade granskogar i Norrland, men är mycket sällsynt i södra Sverige. I Östergötland finns två aktuella lokaler, en i Linköpings (JA) och en i Kinda kommun (MW). Arten kan eventuellt vara något förbisedd.

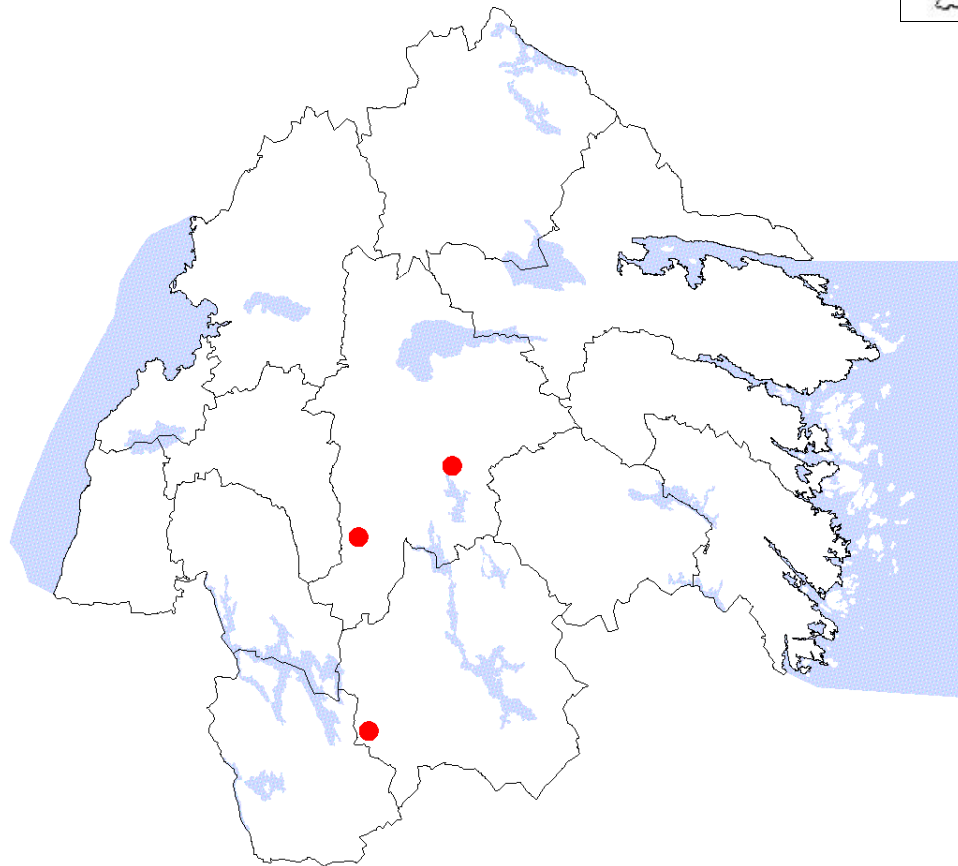
Ekologi:

Arten växer främst på basen av gamla granar i fuktiga, naturskogsartade granskogar. I Östergötland växer den på granbaser i en sumpskog i Linköping och i en brant i Kinda.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning i eller i närheten av de kända växtplatserna, så att lokalklimatet blir torrare. Den gynnas om fuktiga granskogar lämnas till fri utveckling, särskilt i närheten av växtplatserna. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas. Arten bör eftersökas i lämpliga miljöer på fler platser i länet.

Övrigt:

Torvbägarlav

Cladonia incrassata

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Torvbägarlav förekommer från Skåne till Värmland. I Östergötland finns en gammal lokal från 1800-talet i Ödeshögs kommun och en från ca 1950 vid Trolleflod i Motala kommun. Vi har inte eftersökt arten aktivt och den kan därför vara förbisedd. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

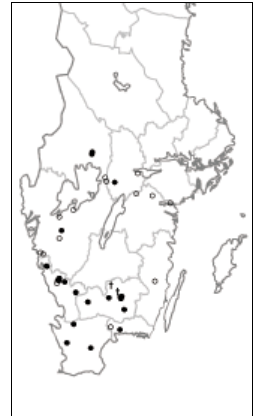
Ekologi:

Arten växer på vertikala eller lutande fuktiga torvtytor i gamla torvtäcker och dikesslänter. På Brittiska öarna finns också naturliga växtplatser.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på och i närheten av sina gamla växtplatser

Övrigt:

Dvärgbägarlav

Cladonia parasitica

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Dvärgbägarlav förekommer på relativt många lokaler spridda över hela landet. Den sågs i Östergötland första gången 1872 av Dusén. MW återfann den 1992 och nu finns 42 aktuella lokaler. Då dess vanligaste fyndplats är hållmarkstallskogar som inte har inventerats i någon större utsträckning, och är en vanligt förekommande naturtyp, är den troligen förbisedd och kan förekomma på ett relativt stort antal ännu ej kända lokaler i länet.

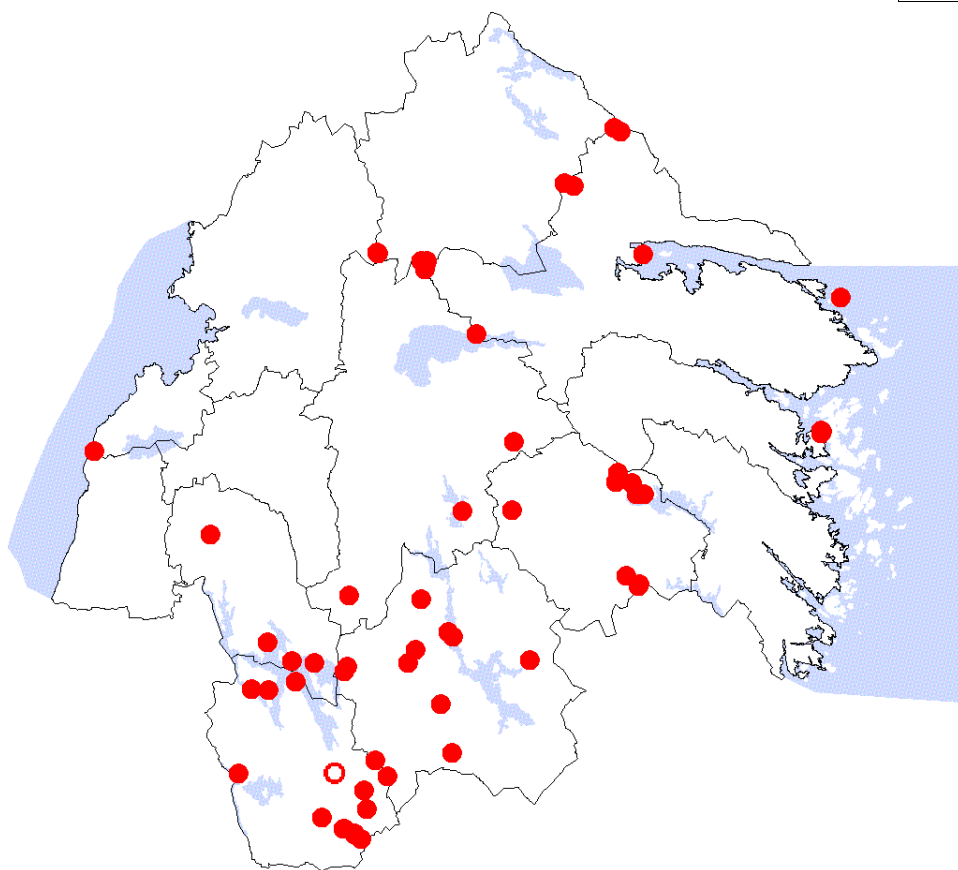
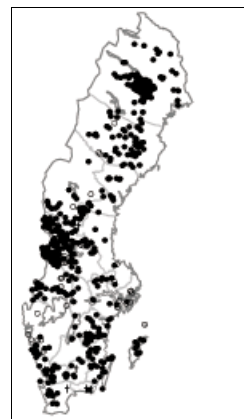
Ekologi:

Arten växer på gamla lågor och stubbar av tall och ek. I Östergötland har vi främst funnit den på hårda tallågor med något murken yta i relativt ljusöppna hållmarkstallskogar. Även en del fynd på ekved finns.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hör till de rödlistade arter som troligen kan klara sig relativt bra i framtiden om hållmarksimpediment regelmässigt lämnas helt orörda. Gamla träd, vindfällen och annan grov död tallved måste då lämnas kvar.

Övrigt:

Gul dropplav

Cliostomum corrugatum

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Gul dropplav är känd från relativt många lokaler inom ekens hela utbredningsområde, men med en klart östlig utbredning. Även enstaka fynd från Norrland finns. Hulting såg den på några lokaler i Finspångs kommun i början på förra seklet. Det dröjde sedan till 1990 innan LA såg den i länet igen. Arten är nu känd från ca 730 aktuella lokaler i länet. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

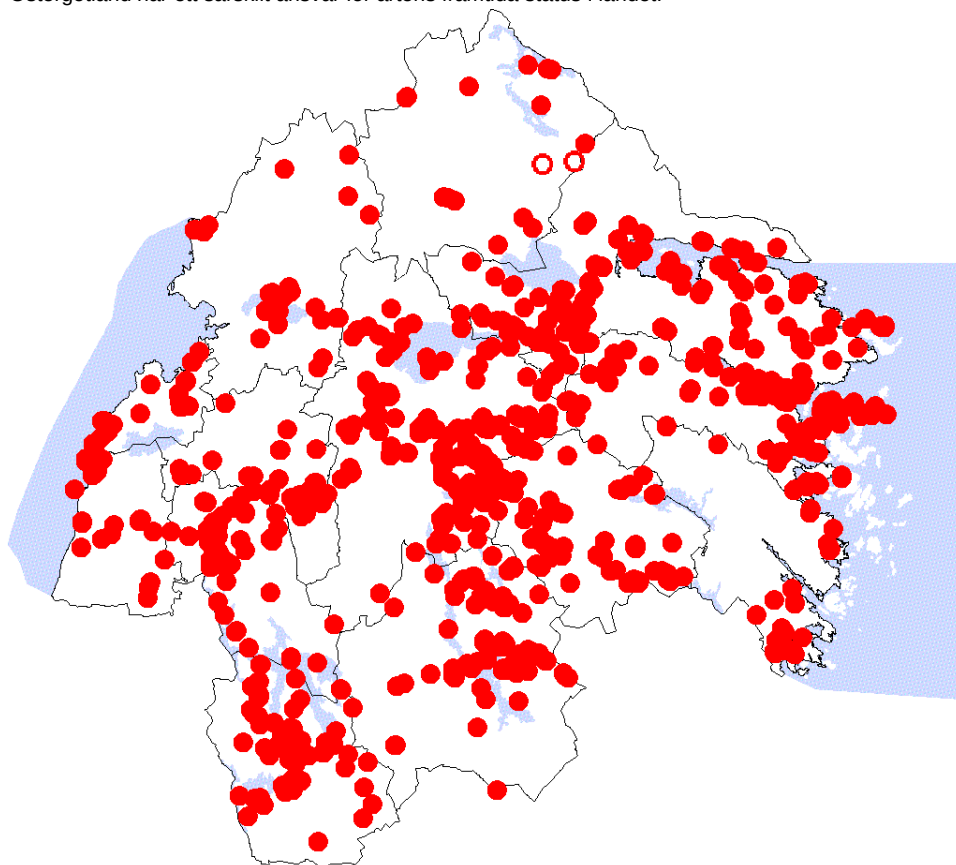
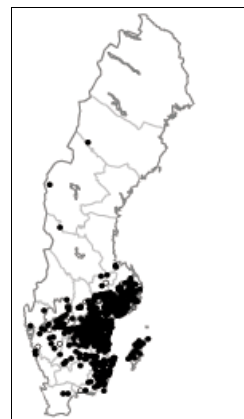
Arten växer i huvudsak på gamla grovbarkiga ekar i öppna lägen. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. Vi har även i enstaka fall funnit den på andra ädellövträd, främst lind och ask.

Hot/Åtgärdsbehov:

En undersökning i länet visar att arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Rosettgelélav

Collema fragrans

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Rosettgelélav är känd från ett 15-tal lokaler spridda över hela landet. I länet har den samlats en gång, av Malme i bokskogen vid Alvastra på Omberg i början på 1900-talet. Den har eftersökts där utan att påträffas.

Ekologi:

Arten växer främst på bok, alm och ask i, såväl öppna som slutna, miljöer med hög luftfuktighet. I Östergötland växte den på bark och kvistar av bok.

Hot/Åtgärdsbehov:

Den bör eftersökas på hamlade träd i södra länsdelen.

Övrigt:

Arten är funnen på en hamlad alm i relativt öppen miljö i Västerviks kommun nära gränsen till Östergötland.

stiftgelélav

Collema furfuraceum

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Stiftgelélaven är känd från större delen av landet och det finns drygt 200 aktuella lokaler. Det finns uppgifter som tyder på att arten minskat i södra halvan av landet. I Östergötland är arten känd från endast två träd i Åtvidabergs kommun, där den hittades som ny för länet 2000 (MH).

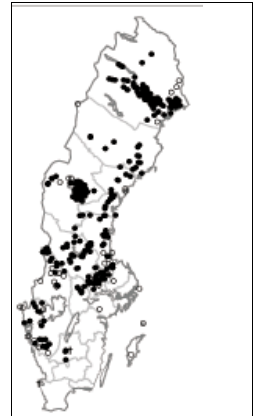
Ekologi:

Stiftgelélaven växer främst på gamla lövträd i lövrika fuktiga skogar. Den östgötska förekomsten är på två fuktigt stående aspar i en blockig nordsluttning.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på sina växtplatser samt generellt av den minskande andelen gamla lövträd i skogen. Den östgötska förekomsten är mycket liten varför slumpfaktorer är ett starkt hot. Arten bör följas på sin växtplats.

Övrigt:

Läderlappslev

Collema nigrescens

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Läderlappslev förekommer från Småland till Norrbotten med tyngdpunkten av sin utbredning i sydvästra Sverige. Malme upptäckte den för första gången i länet vid Magnehult i början på 1900-talet och MH återsåg den 1999, i Oppeby socken i Kinda kommun.

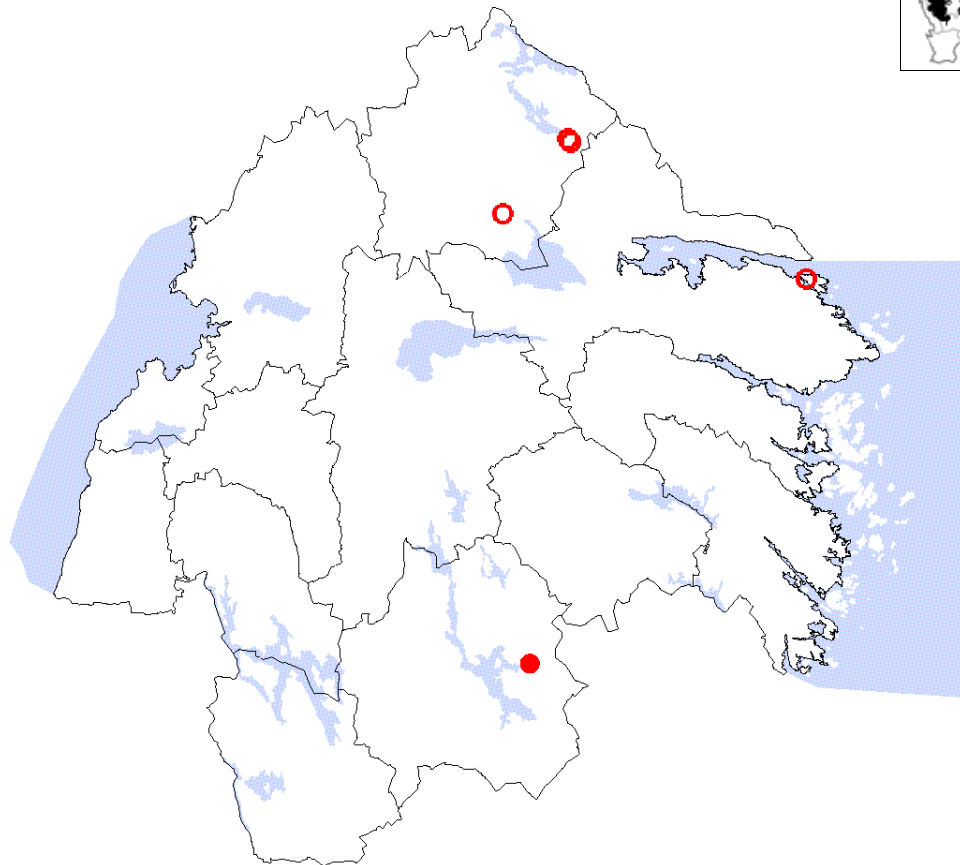
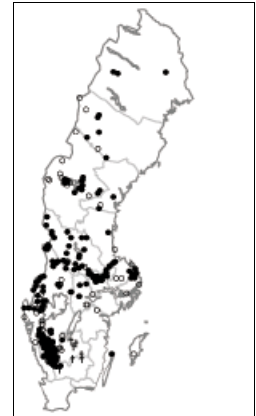
Ekologi:

Arten växer huvudsakligen på gamla mossiga lönnar och rönnar. I Oppeby socken växer den på en lönn i en östvärd brant nära en sjö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Skorpgelélav

Collema occultatum

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Skorpgelélav förekommer glest spridd över hela landet. Hulting (1925) skrev att arten växte sällsynt på lövträd. LA upptäckte arten 1993 på en lokal vardera i Boxholms och Kinda kommuner. Den har sedan påträffats på ytterligare fyra lokaler i Kinda (MW), Linköping (TF) och Norrköpings kommun (2) (MH).

Ekologi:

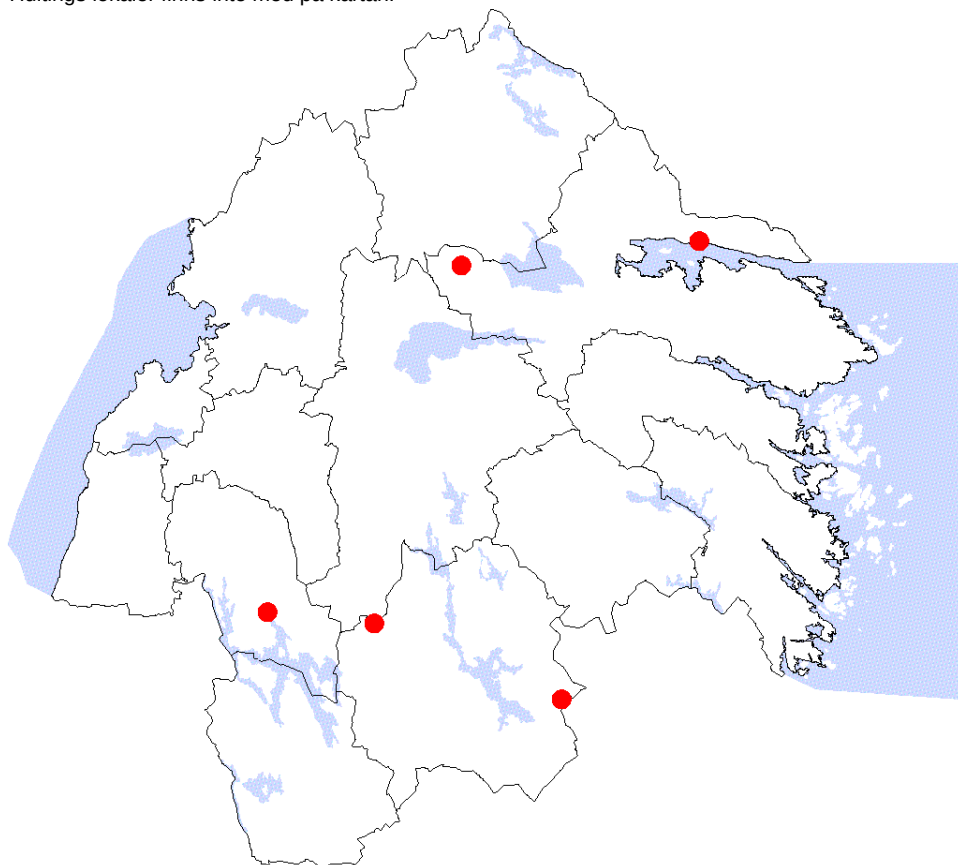
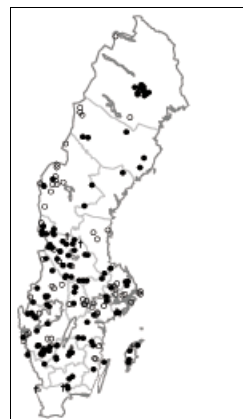
Arten växer på gamla grova lövträd i såväl naturskogsartade lövrika barrskogar som i odlingslandskapet. Den gynnas av såväl ljus som hög luftfuktighet. I Östergötland växer skorpgelélav på hamlad ask i ljus och fuktig miljö, på asp och lönn i lövskog och på ett äppelträd i en övergiven trädgård.

Hot/Åtgärdsbehov:

Skorpgelélav hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare. På lokalen där den växer på hamlad ask bör omgivningen runt de hamlade träden hållas öppen. Träden bör om möjligt också hamlas om så att de inte bryts sönder i förtid. Arten gynnas om grova lövträd skapas inom skogsbruket, särskilt i närheten av de aktuella växtplatserna. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Hultings lokaler finns inte med på kartan.

Aspgelélav

Collema subnigrescens

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Aspgelélav förekommer på relativt många lokaler från Småland till Västerbotten med tyngdpunkten av sin utbredning i mellansverige och södra Norrlands kustland. Westerberg upptäckte den för första gången i länet 1887 och den var känd från en handfull lokaler i norra länsdelen i början av 1900-talet. LA återupptäckte den 1986 och nu finns 36 aktuella lokaler. Arten kan vara något förbisedd då den ofta växer på aspstammarnas övre delar.

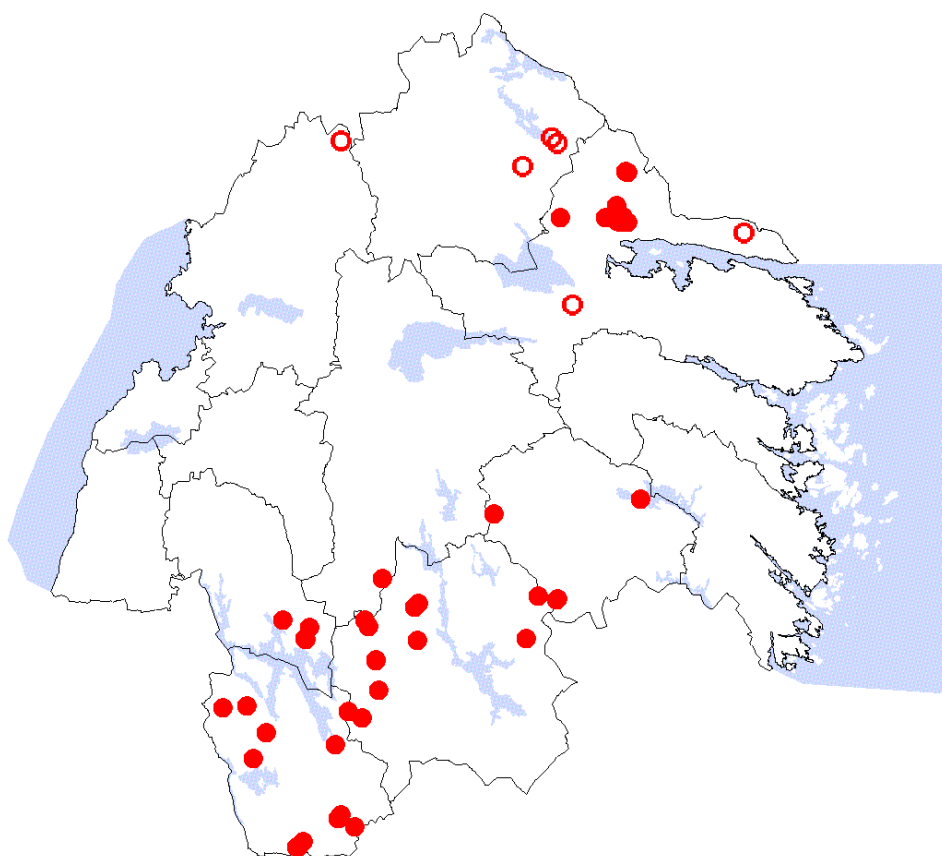
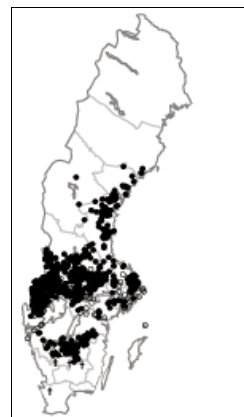
Ekologi:

Arten växer på gamla aspar i skogsmark, oftast högt upp på trädstammarna. I Östergötland är de flesta fynden gjorda i naturskogsartade lövrika barrskogar, ofta på senvuxna aspar i brantmiljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens växtplatser bör i allmänhet lämnas orörda. I vissa fall kan en viss borthuggning av gran vara att föredra för att gynna asparna. Arten gynnas om gamla orörda aspskogar och gamla aspar i barrskog skapas inom skogsbruket, liksom om aspdelen ökar i skogen som helhet.

Övrigt:

Smalskaftslav

Cybebe gracilenta

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Smalskaftslav är känd från ett drygt 100-tal lokaler från Halland till Norrbotten med de flesta förekomsterna norr om Dalälven. Den hittades första gången i länet 1944 av Degelius i Storpissans naturreservat på Omberg. Idag finns 16 aktuella lokaler, 3 stycken på Omberg och 13 stycken i övriga delar av länet. De i särklass rikaste förekomsterna är på Ombergs västsluttning.

Ekologi:

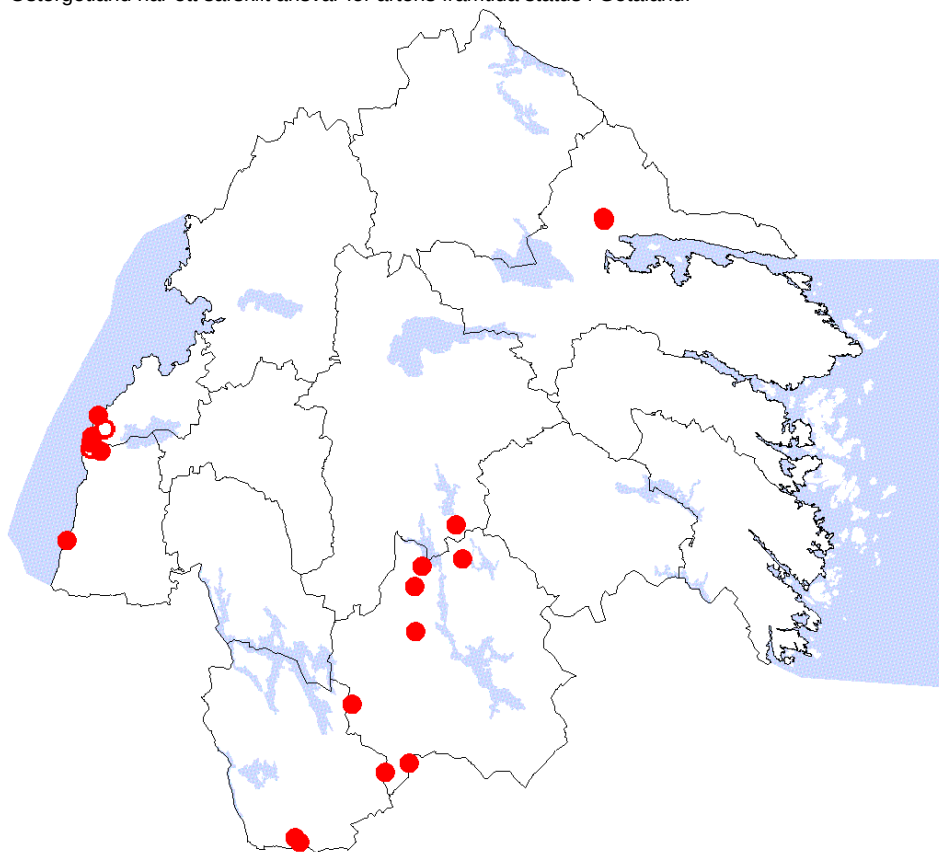
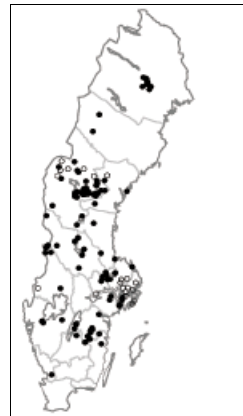
Arten växer främst i fuktiga granskogar eller i lövskogar som har en hög och jämn luftfuktighet. I länet har vi i första hand påträffat den i djup skugga under och mellan rotben på grova granar i fuktiga sluttningar, gärna på lite bördigare mark.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare. Den gynnas om gamla granskogar i sluttningar lämnas orörda, särskilt i närheten av dess kända växtplatser.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i Götaland.

Sydlig sotlav

Cyphelium notarisii

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Sydlig sotlav är känd från ett drygt tiotal aktuella lokaler från Skåne till Hälsingland. Den har bara samlats två gånger i länet, 1877-78 av Hulting på Lindöja och i Krokek, Norrköpings kommun. Inga aktuella lokaler är kända i länet. Den växer i miljöer som ej har inventerats noggrannare och kan eventuellt vara förbisedd. Den liknar ladlav och kan inte skiljas från denna utan mikroskopisk undersökning. Då ladlav oftast har bestämts i fält kan eventuellt några av de fynd som har noterats som ladlav i verkligheten vara sydlig sotlav.

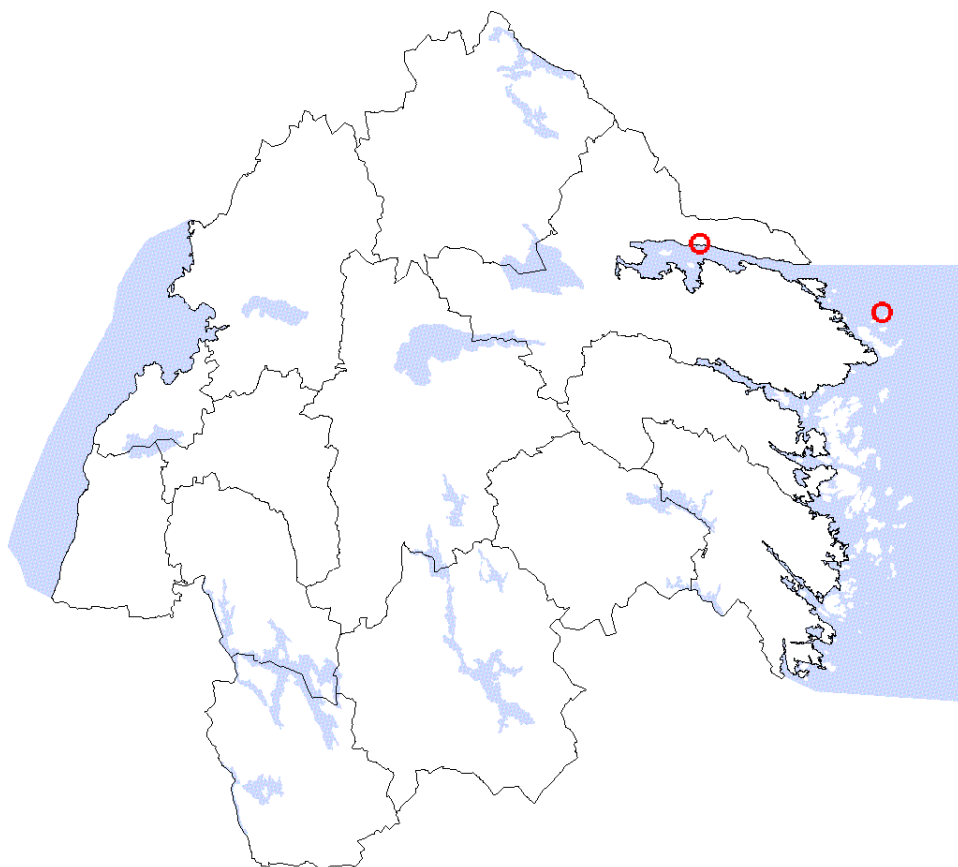
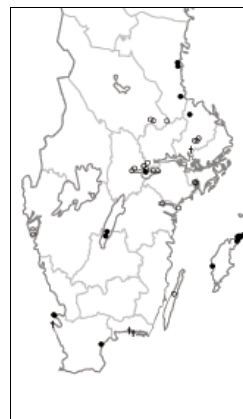
Ekologi:

Arten växer i huvudsak på gammal obehandlad ved, särskilt på kulturskapat underlag som till exempel trägårdsgårdar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på och i närheten av sina gamla växtplatser. En riktad inventering av lavar på obehandlad ved i kulturlandskapet bör göras för att utröna artens status i länet. Arter på detta substrat gynnas om gammalt gårdsgårdsvirke återanvänds i möjligaste mån vid restaurering av gårdsgårdar. Gammalt gårdsgårdsvirke bör annars i möjligaste mån få stå kvar eller, om detta är ogörligt, flyttas till en annan plats med likartat lokalklimat.

Övrigt:

Parasitsotlav

Cyphelium sessile

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Parasitsotlav förekommer glest spridd inom ekens utbredningsområde. AN påträffade den som ny för Östergötland 1992 och den är nu känd från 23 lokaler. På grund av sin litenhet så är den troligen något förbisedd.

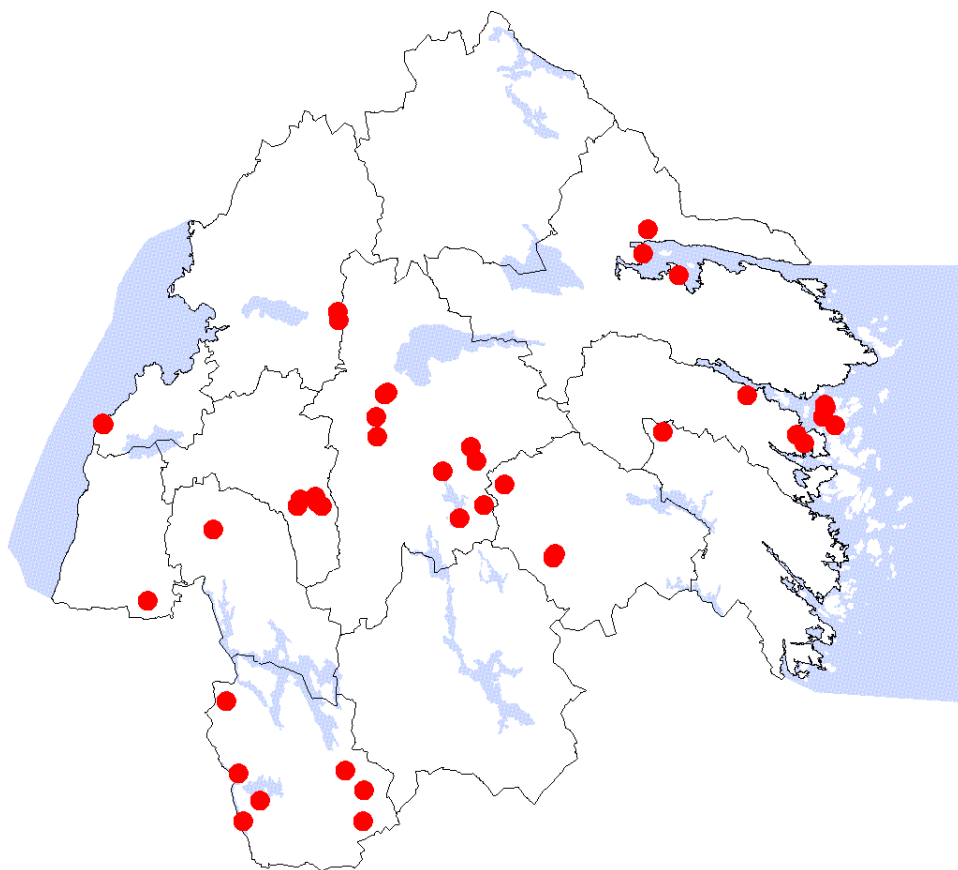
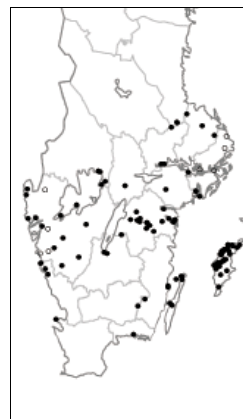
Ekologi:

Arten växer på bålen av *Pertusaria*-arter, särskilt *P. coccodes*, främst på ekar i öppna eller igenvuxna ekhagmarker eller i naturligt ljusöppna branter. Den har på några platser hittats på andra trädslag, till exempel gamla askar i alléer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Ladlav

Cyphelium tigillare

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Ladlav förekommer från Småland till Norrbotten. Hulting (1925) skrev att den växte flerstädes i Östergötland, främst på gärdesgårdar. MW återfann den 1994 och den är nu känd från x lokaler, de flesta i den östra delen av länet. Den växer i miljöer som vi ej så ofta har inventerat noggrannare och är troligen förbisedd. Antalet upptäckta lokaler i skärgården kan vara stort.

Ekologi:

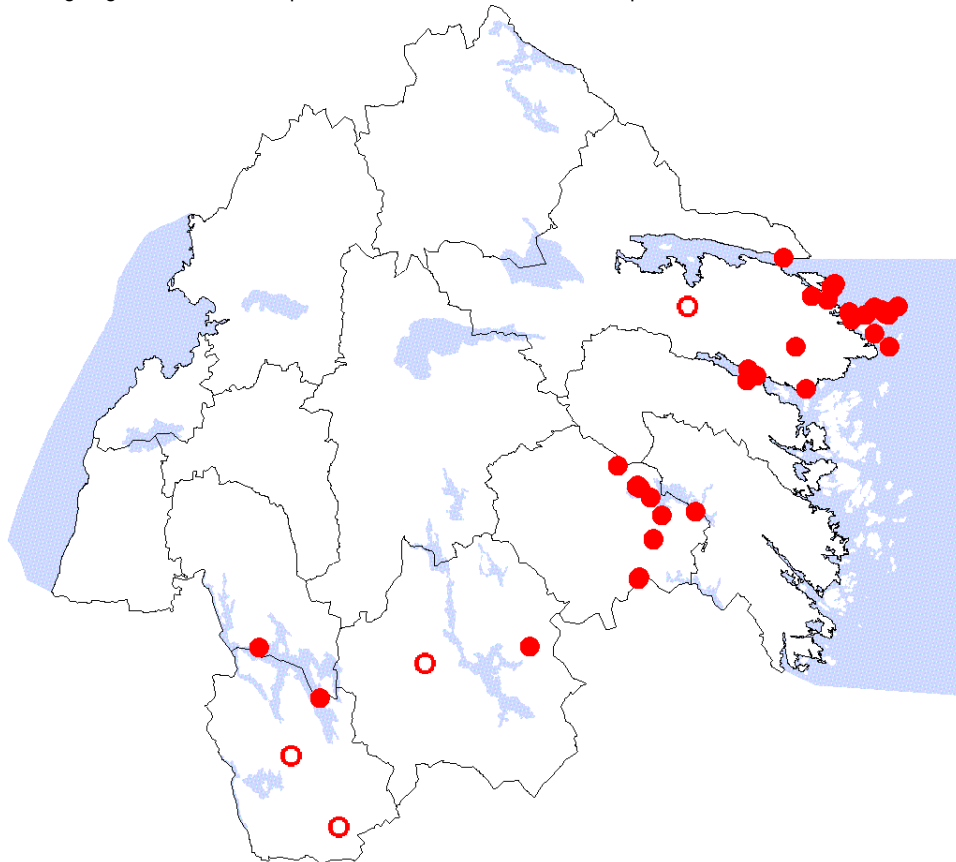
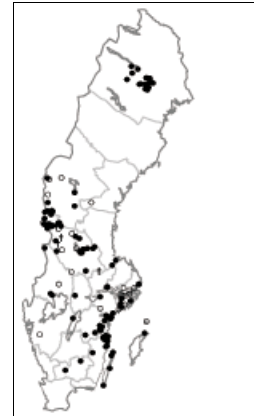
Ladlav växer främst på solexponerade talltorrakor, till exempel längs kusten och i bergbranter. Den tycks föredra närheten till vatten. Den växer också på obehandlad ved i kulturlandskapet, till exempel gamla gärdesgårdar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas om dess växtplatser avverkas. Den gynnas om torrakor i ljusa lägen sparas. Den hör till de arter som troligen kan klara sig relativt bra i framtiden om hållmarksimpediment regelmässigt lämnas helt orörda. Gamla tallar och grov död tallved måste då lämnas kvar. En riktad inventering av lavar på obehandlad ved i kulturlandskapet bör göras för att utröna artens status i denna miljö. Arter på detta substrat gynnas om gammalt gårdsgårdsvirke återanvänds i möjligaste mån vid restaurering av gårdsgårdar. Gammalt gårdsgårdsvirke bör annars i möjligaste mån få stå kvar eller, om detta är ogörligt, flyttas till en annan plats med likartat lokalklimat.

Övrigt:

Hulting anger inte exakta växtplatser och de finns därför inte med på kartan.

Blylav

Degelia plumbea

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Blylav växer i Sverige nästan uteslutande i sydvästra delen av landet, med några utpostlokaler längre österut och norrut. I Östergötland finns några 1800-talsfynd; vid Öninge i Ödeshögs kommun och vid Stocklycke och Västra väggar på Omberg. Hulting (1925) angav också att Westerberg sett den vid Häradstorp, Risinge i Finspångs kommun. En aktuell lokal finns, vid Oxbåset på Omberg, där endast några bålur växer.

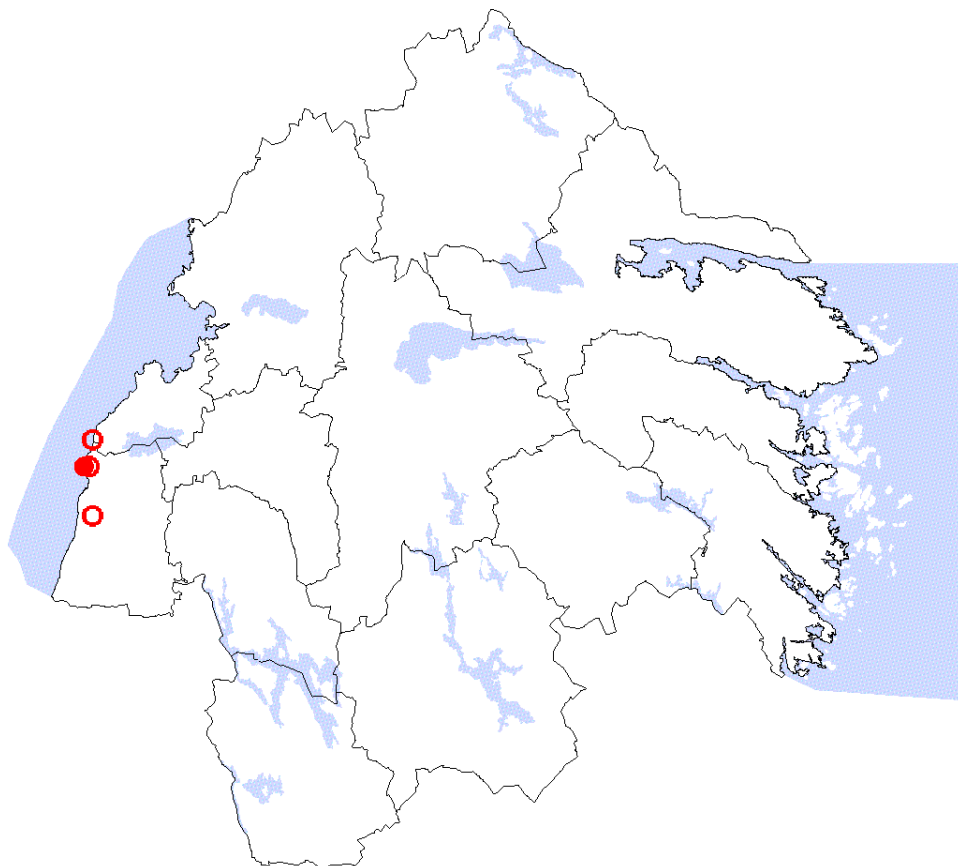
Ekologi:

Arten växer i sydvästsverige främst på aspar och olika ädellövträd, men även på klippor. En kombination av stor ljusstillgång och hög luftfuktighet är en viktig förutsättning för arten. Vid Oxbåset växer arten på en västvänd klippa i ljusöppen och relativt fuktig miljö nära Vätternstranden. 1980 hittades den även på en lindgren.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas. Arten bör eftersökas på andra lämpliga växtplatser på västra Omberg och utmed Vätternstranden söderut från Omberg till länsgränsen.

Övrigt:

Stor vaxlav

Dimerella lutea

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Stor vaxlav upptäcktes i Sverige först 1986, därefter har ett tjugotal fynd gjorts från Skåne till Ångermanland. I Östergötland upptäckte MH arten 1999 på två lokaler i Åtvidabergs kommun, på Hästenäset och vid Bertilsbo. Han upptäckte den på ytterligare en lokal strax utanför Norrköping. 2000 gjordes ytterligare två fynd i kinda kommun.

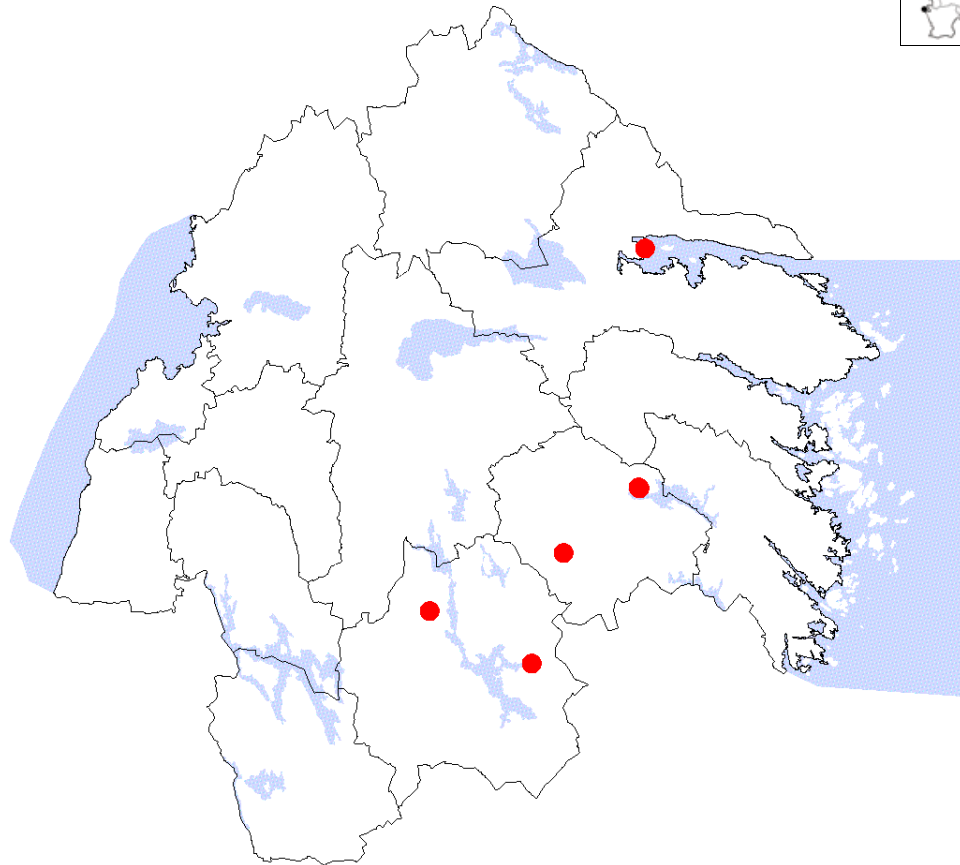
Ekologi:

Arten växer främst på ädellövträd och asp i skuggiga och fuktiga miljöer. Lokalerna ligger ofta nära vatten. I Östergötland växer arten på lönn, alm, ek och klibbal.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av växtplatserna, så att lokalklimatet blir torrare. Den gynnas om gamla ädellövträd skapas inom skogsbruket, särskilt i närheten av de kända lokalerna. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Klippzonlav

Enterographa hutchinsiae

Starkt hotad (CR)

Utbredning och status:

Klippzonlav är känd på fem aktuella växtplatser i landet, från Skåne till Västergötland. Även några gamla fynd finns. Arten har bara påträffats en gång i länet, 1877 av Hulting vid Marmorbruket, Norrköpings kommun.

Ekologi:

Arten växer i Sverige på rönn och ädellövträd i brantmiljöer. Gamla fynd, bl a östgötafyndet, finns även från klippor.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på lämpliga miljöer i marmorbrukets omgivning.

Övrigt:

Blanklav

Eopyrenula leucoplaca

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Blanklav är känd från ett dussintal aktuella lokaler från Västergötland till Dalarna. I Östergötland fanns fyra lokaler på 1800-talet och två uppgifter från Östra Ryd socken 1922. Hulting (1925) skrev att arten ej var sällsynt på lövträd. Vid en återinventering 1993 återfann MN arten bara på en av dessa, vid torpet Ängenäs V om Ysundaviken i Glan, Finspångs kommun. Arten är ganska oansenlig varför den kan vara förbisedd.

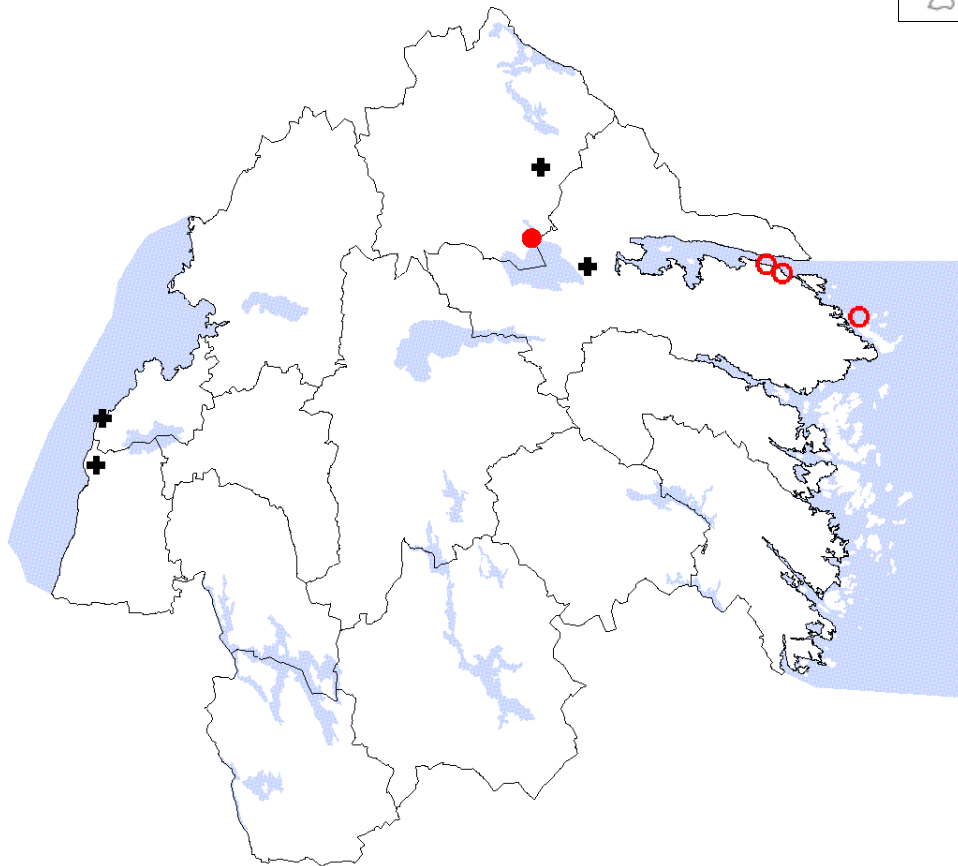
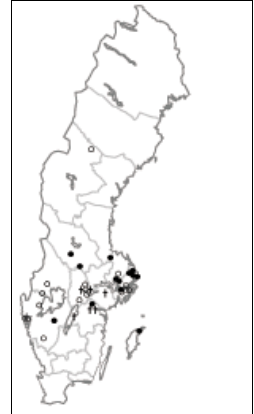
Ekologi:

Arten växte tidigare främst på ekar, men är numera nästan enbart funnen på lönn, asp och ask. Den växer på träd av olika åldrar men främst på unga träd med slät eller grund bark. Den växer i både öppna och slutna miljöer men alltid på lokaler med hög luftfuktighet. Det aktuella fyndet i Östergötland är på ask.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Ringlav

Evernia divaricata

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Ringlav förekommer främst i Norrland, men även glesst i Svealand, Östergötland och på Gotland. Gamla fynd finns även längre söderifrån. Ringlav sågs i länet en handfull gånger i norra Östergötland i början av förra seklet av bl a Hulting och sedan av Degelius i Storpissans naturreservat på Omberg 1944. AN återfann den inte på Ombergslokalen vid en återinventering på 1990-talet. TE återfann den 1997 och nu finns 7 aktuella lokaler i länet.

Ekologi:

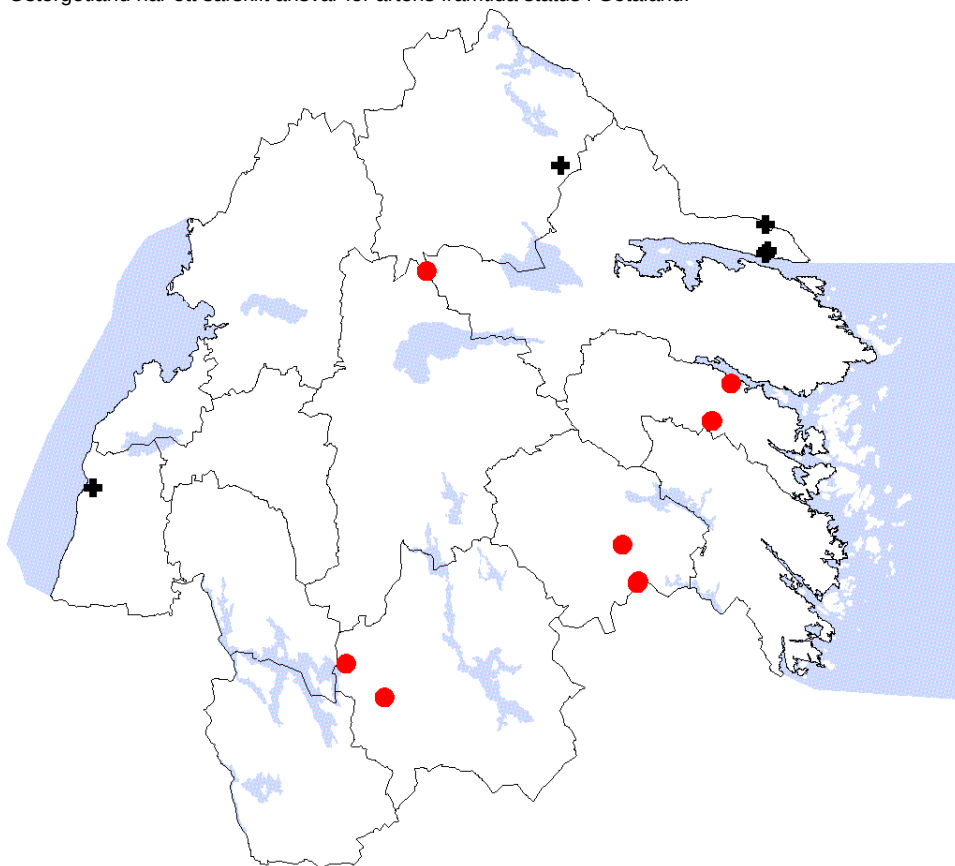
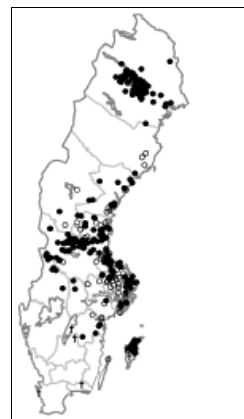
Arten växer i Norrland och Svealand främst i naturskogsartade brandrefugiala miljöer med lång skoglig kontinuitet och hög luftfuktighet, särskilt längs bäckar och i sumpskogar. Den växer främst på grenar av senvuxna granar, men vid rika förekomster även på andra substrat. På Gotland och i Östergötland växer den främst i en helt annorlunda och torrare miljö; på gamla enar, senvuxna granar och tallar i halvöppna hällmarkstallskogar. Troligen har dock även dessa miljöer lång skoglig kontinuitet. Två av östgötafynden är dock på gran i mer typiskt "norrländska" miljöer och ett av de övriga fynden ligger i direkt anslutning till en brandrefugial kanjon.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess fuktigare växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare. Den är också eventuellt känslig för luftföroreningar. Den kan eventuellt expandera om lämpliga miljöer, såsom fuktiga brandrefugiala sumpskogar eller hällmarkstallskogar med höga naturvärden, lämnas orörda, särskilt i anslutning till dess växtplatser. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas. Arten bör eftersökas på och kring de gamla växtplatserna i norra Östergötland.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i Götaland.

Kvistlav

Fellhanera bouteillei

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Kvistlav är känd från ett antal aktuella lokaler i Götaland, med en utpostlokal i Jämtland. Arten samlades en dryg handfull gånger kring det förra sekelskiftet i norra Östergötland av främst Hulting. I mitten på förra seklet samlades den ungefär lika många gånger av främst Santesson på Omberg och vid Norrköping. AN återupptäckte den 1994 vid Storpissans naturreservat på Omberg. Då arten på senare år i andra delar av landet visat sig växa även på blåbärsris, så kan den vara förbisedd i länet eftersom vi inte inventerat detta substrat.

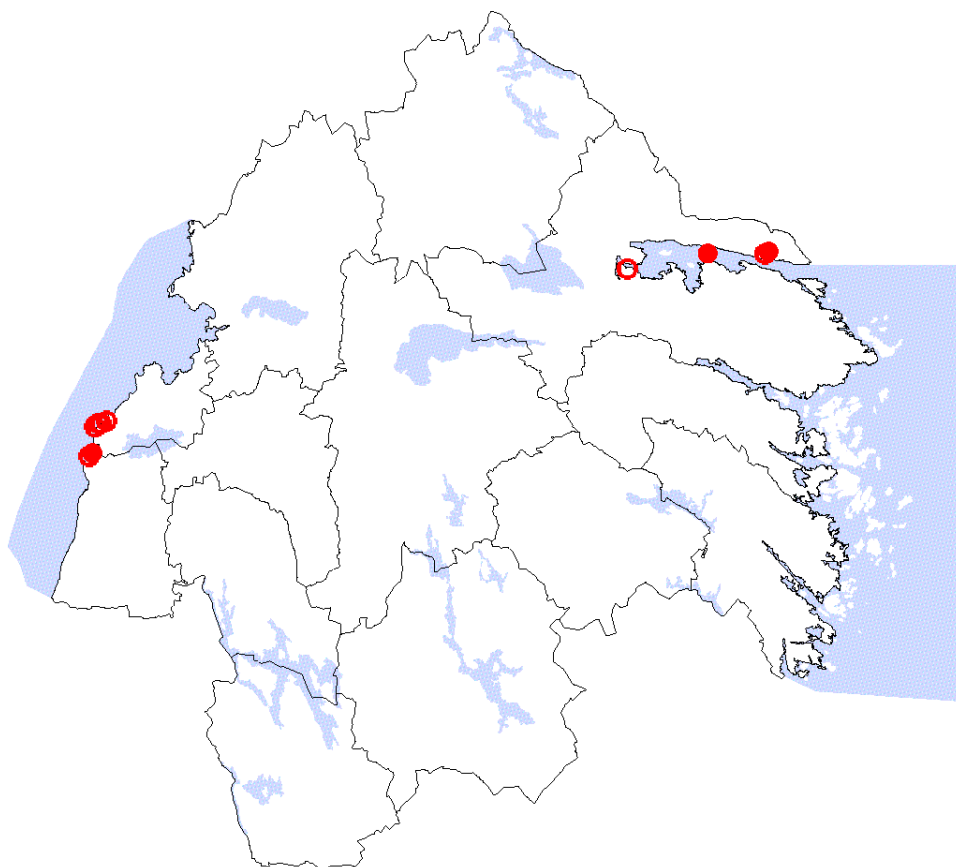
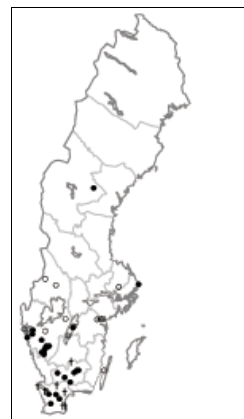
Ekologi:

De flesta gamla fynd gjordes på barr och tunna kvistar på granar och ädelgranar. Nyare fynd i landet är nästan uteslutande från blåbärsris. Ett fynd på granitblock gjordes 1944 i Storpissans naturreservat. Den enda aktuella lokalen i länet är från ett annat granitblock i samma område.

Hot/Åtgärdsbehov:

Eventuellt är arten känslig för luftföroreningar. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas. För att utreda kvistlavs status i länet är en riktad inventering av blåbärsris på förväntat lämpliga miljöer önskvärd.

Övrigt:

Getlav

Flavoparmelia caperata

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Getlav är funnen på ett drygt 10-tal lokaler i landet varav sju är aktuella. I Östergötland upptäcktes arten 1822 av Petrén på en ö i Hövern i Åtvidabergs kommun. Arten samlades sedan på denna lokal vid några tillfällen fram till 1864. 1965 samlade Hakelien den åter vid samma lokal. Arten fanns kvar vid ett återbesök 1995, då även två nya strandlokaler vid Hövern upptäcktes (BS, JJ, TE). Trots att alla till synes lämpliga sydvända strandklippor vid Hövern, och även några vid intilliggande sjöar, undersöktes gjordes inga fler fynd. Även några fynd gjordes i Norrköpingstrakten kring förra sekelskiftet. I Syd- och Västeuropa är arten mycket vanlig på trädstammar. X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

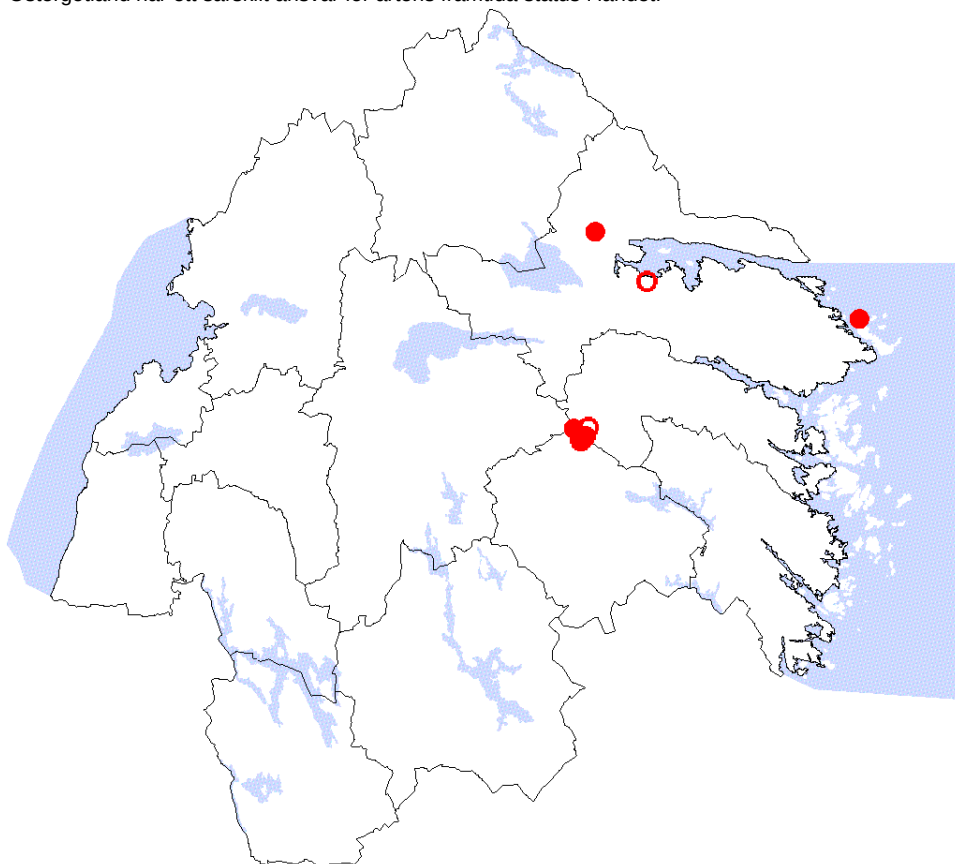
Arten anses ljusälskande och i Sverige värmekrävande. Den växer på olika lövträdsdrag och sten. Vid Hövern växer den på sydvända klippor ett tiotal meter från stranden med en smal trädbård närmast stranden.

Hot/Åtgärdsbehov:

Försurning och förändringar i lokalklimatet anses vara ett hot. Troligen är trädbården närmast vattnet viktig för lokalerna vid Hövern. De kända lokalerna bör lämnas orörda liksom trädbårder vid andra sydvända klippor vid Hövern. Insamling bör inte ske. Artens utveckling på de kända växtplatserna bör följas. Arten bör eftersökas på och i närheten av de gamla växtplatserna kring Norrköping.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Olivbrun gyttelav

Fuscopannaria mediterranea

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Olivbrun gyttelav är en sydvästlig art som även förekommer glesst spridd i resten av landet. MW upptäckte den 1995 på sin enda kända lokal i Östergötland, i Oppeby socken i Kinda kommun.

Ekologi:

Arten växer i sydvästsverige främst på lönn, ask och asp, huvudsakligen i öppna kulturmiljöer men även i halvöppna bland- och ädellövskogar. I Oppeby socken växer den på en lönn i en östvärd brant nära en sjö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Storporig kraterlav

Gyalecta derivata

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Storporig kraterlav har ett tiotal aktuella förekomster i Sverige, spridda över Götaland. Den påträffades som ny för länet 1998 på flera ställen på Ombergs västsluttning (SH, AN m fl). TJ upptäckte ytterligare en lokal samma år vid Skrådeberg utmed Vätternbranten i Ödeshögs kommun.

Ekologi:

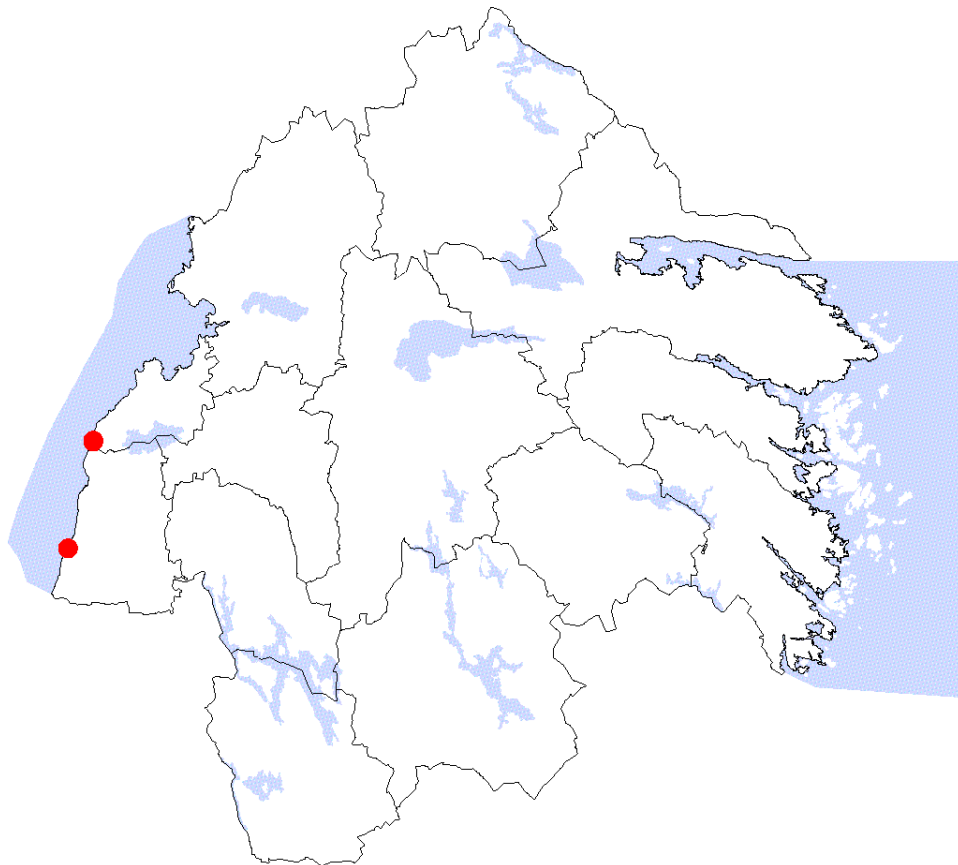
Arten växer främst på gamla ädellövträd i såväl ljusa som mer slutna miljöer, ofta nära vatten. På Omberg växer den bl a på gamla almar och i Skrådeberg på ask(?).

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten gynnas om ädellövskogar och andra ädellövträdbärande marker, särskilt på Omberg och längs Vätternbranten, sköts på ett för gamla ädellövträd gynnsamt sätt. En långsiktig landskapsplanering av Omberg och Vätternstranden för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla ädellövträd är önskvärd. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Arten är inte särskilt väl avgränsad mot mörk kraterlav och en systematisk studie av dessa arter skulle vara önskvärd.

Blek kraterlav

Gyalecta flotowii

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Blek kraterlav förekommer spridd från Skåne till Uppland med merparten av fynden från sydvästra delen av landet. Arten sågs några gånger på Omberg vid förra sekelskiftet. LA återupptäckte den 1986 och den är nu känd från 58 aktuella lokaler i länet, nästan undantagslöst belägna i södra länsdelen.

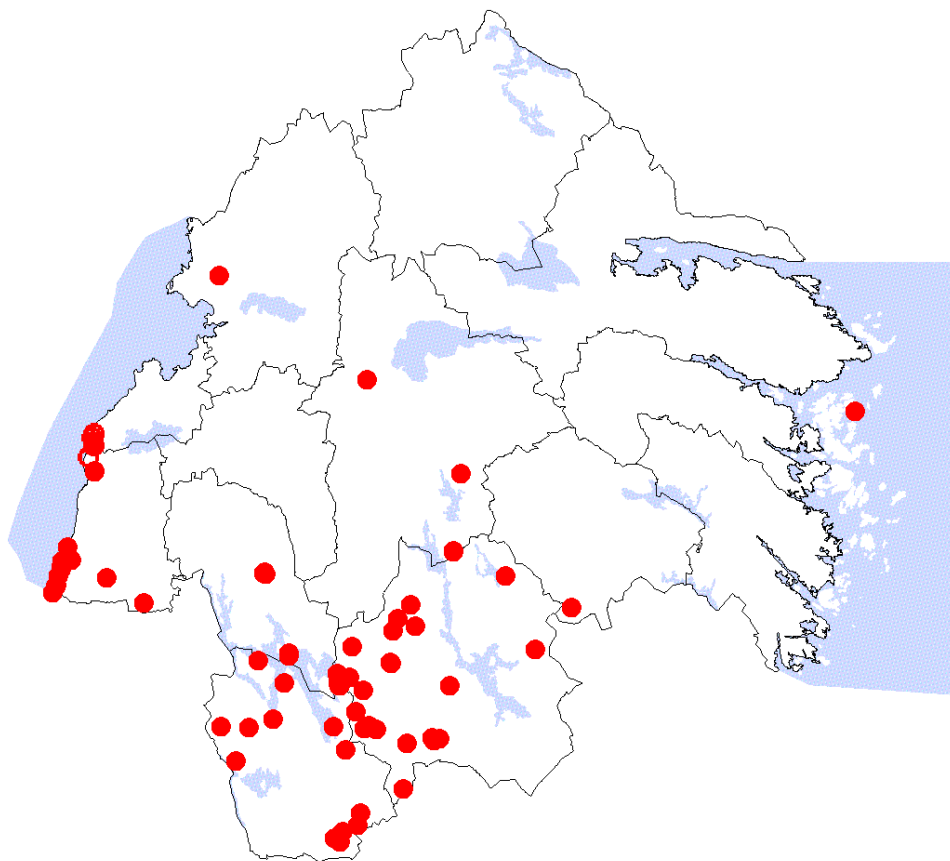
Ekologi:

Arten växer i huvudsak på gamla hamlade askar, såväl vid basen som högre upp, dock företrädesvis på trädets skuggsida och gärna inne i barkspringorna.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag.

Övrigt:

Liten kraterlav

Gyalecta subclausa

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Liten kraterlav är i Sverige känd från Öland och Gotland där ett tiotal aktuella fynd finns. Dessutom är arten känd från Östergötland, där Hulting gjorde ett par fynd i Norrköpings kommun i slutet av 1800-talet. Dessa lokaler har återbesökts i sen tid men arten har inte återfunnits. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

Ekologi:

Arten växer på kalksten i miljöer med hög luftfuktighet.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på lokaler med urkalksten i fuktiga och skuggiga miljöer.

Övrigt:

Mörk kraterlav

Gyalecta truncigena

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Mörk kraterlav förekommer glest spridd från Skåne till Hälsingland, med tyngdpunkten av de kända förekomsterna på Gotland. Malme såg den på två lokaler vid förra sekelskiftet, dels vid Krokek i Norrköpings kommun och vid Alvastra på Omberg. LA återupptäckte den 1986 och den är nu känd från sju aktuella lokaler i länet, varav ett par på Ombergs västsida där den verkar vara vanligare än blek kraterlav.

Ekologi:

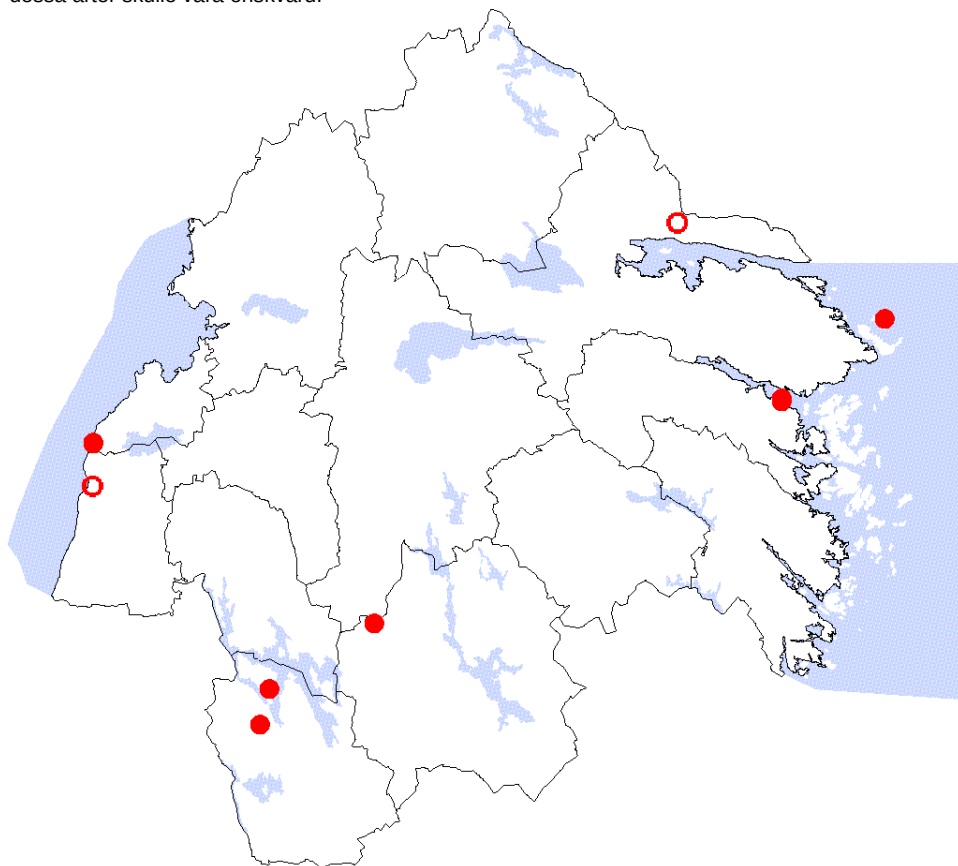
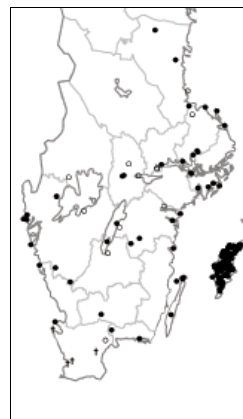
Arten växer på grov bark av ädla lövträd i såväl slutna som öppna miljöer. De aktuella lokalerna i länet är på gamla almar, askar och på Omberg även på gamla ekar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten gynnas om ädellövskogar och andra ädellövträdbärande marker, särskilt på Omberg och i trakten av Eknön, sköts på ett för gamla ädellövträd gynnsamt sätt. En långsiktig landskapsplanering av dessa trakter för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla ädellövträd är önskvärd.

Övrigt:

Arten är inte särskilt väl avgränsad mot storsporig kraterlav och en systematisk studie av dessa arter skulle vara önskvärd.

Almlav

Gyalecta ulmi

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Almlav växer spridd i Götaland och södra Svealand med några enstaka utpostlokaler längre norrut i landet. Arten samlades relativt många gånger i länet under hela 1800-talet och början av 1900-talet. Hulting (1925) skrev att den växte flerstädes på träd och mossor. LT återupptäckte den 1975 på Omberg och arten är nu känd från 95 aktuella lokaler i länet.

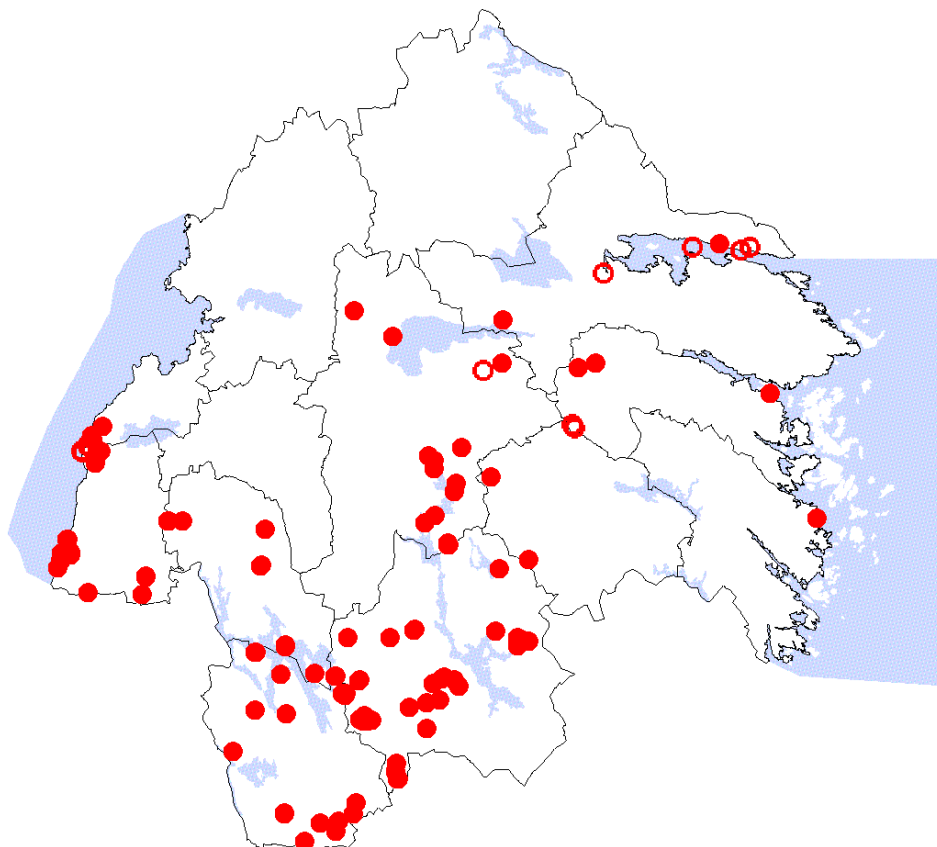
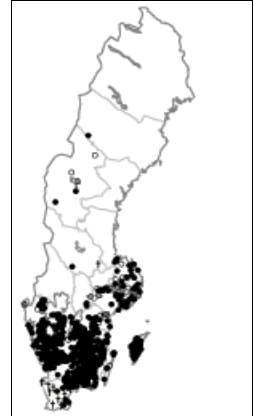
Ekologi:

Arten växer främst på gamla hamlade ädellövträd på gammal inägomark samt på gamla ädellövträd i naturskogsartade ädellövskogar. På några platser växer den även på kalkklippor. I Östergötland är de flesta fynden från hamlade träd.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag.

Övrigt:

Skuggblåslav

Hypogymnia vittatta

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Skuggblåslav förekommer från Småland till Norrbotten och är relativt vanlig i naturskogsartade barrskogar i västra Svealand och västra Norrland. Hulting (1925) skrev att den ej var sällsynt i Östergötland. I länet är 187 aktuella lokaler kända.

Ekologi:

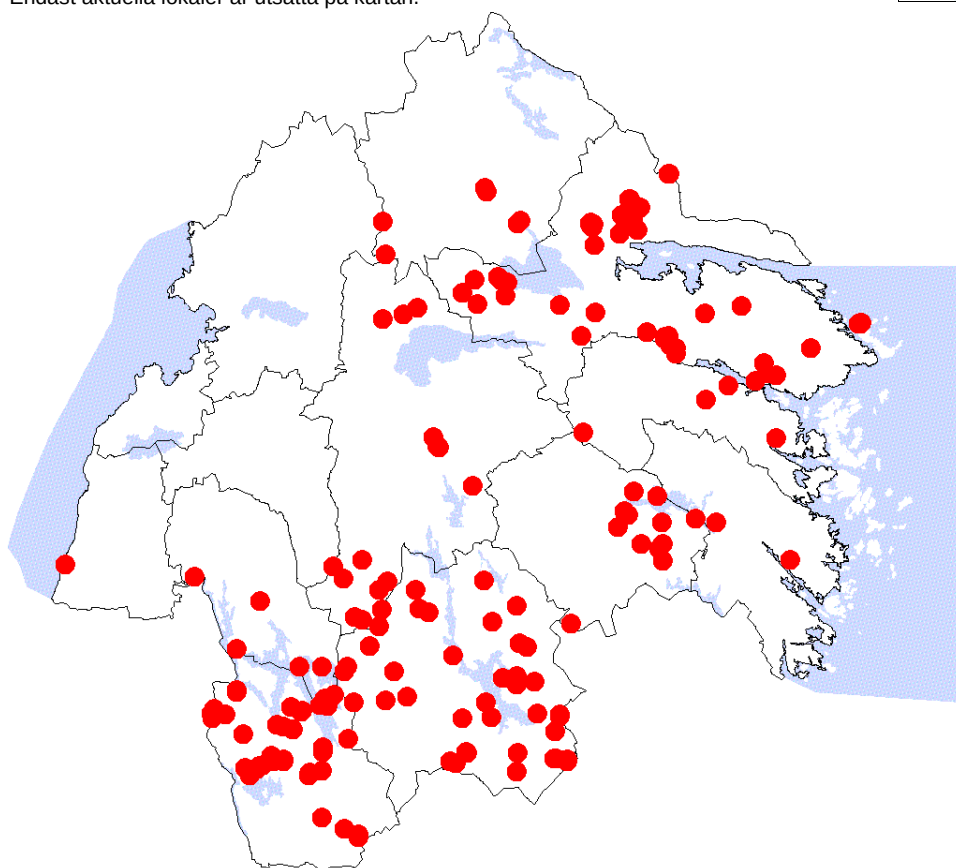
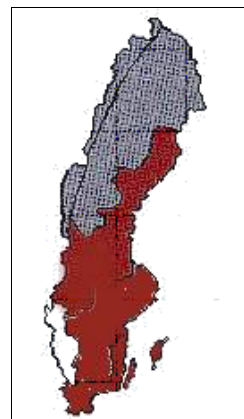
Arten växer främst på nord- till östvända lodytor i relativt orörda miljöer. I norra delen av sitt utbredningsområde växer den i naturskogar även på till exempel grangrenar och björkstammar. I länet är samtliga aktuella fynd från lodytor och block i skyddade men ändå relativt ljusa lägen. Den växer ofta i den övre och ljusare delen av naturskogsartade branter. Skuggblåslav växer ofta tillsammans med koralllav (*Sphaerophorus globosus*).

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser, så att lokalklimatet blir torrare. Den är känslig för förändringar i lokalklimatet. Den gynnas om lämpliga nord- och östvända brantmiljöer lämnas orörda, särskilt i närheten av dess aktuella växtplatser.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Stor bönlecania

Lecania koerberiana

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Stor bönlecania är känd från några få lokaler i södra halvan av landet. I Östergötland samlades arten på samma lokal vid Alvastra av Malme 1914 och av Vrang 1915. Arten har inte setts i länet sedan dess och tros vara försvunnen.

Ekologi:

Arten är funnen på bark av ädla lövträd och asp. Mycket lite är känt om artens ekologi i övrigt.

Hot/Åtgärdsbehov:

Då artens ekologi och status är dåligt känd är det svårt att se en klar hotbild. Om arten finns kvar i länet är den sannolikt mycket sällsynt varför slumpfaktorer utgör ett stort hot.

Övrigt:

Gammelekslav

Lecanographa amylacea

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Gammelekslav växer spridd inom ekens utbredningsområde, med en tyngdpunkt i sin utbredning i östra Götaland. Stenhammar samlade arten 1860 och Hulting (1925) angav den även från Krokek. LT samlade den nästa gång på Omberg 1975. Återstoden av fynden har gjorts under 1990-talet och arten är nu känd från ca 260 aktuella lokaler. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

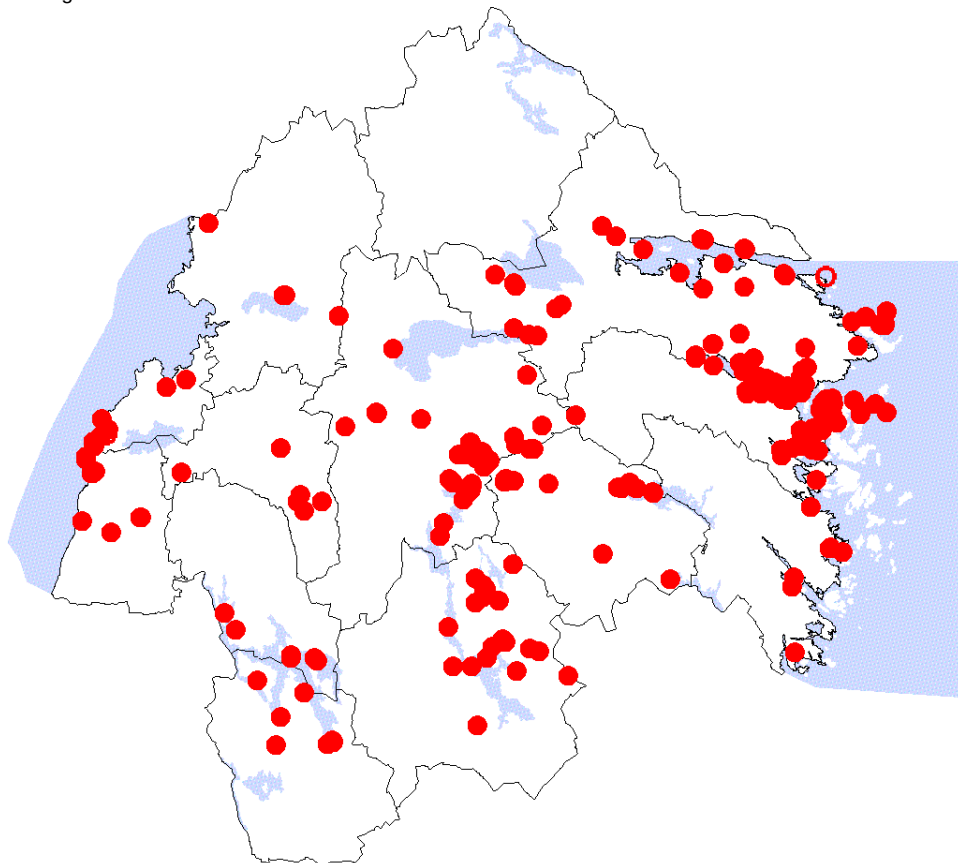
Arten växer främst på gamla grovbarkiga ekar, både i öppna och mer slutna miljöer. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för vårdträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Allékantlav

Lecanora impudens

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Allékantlav har en östlig utbredning i landet och växer från Skåne till Västerbotten. MW upptäckte den för första gången i Östergötland 1994 på två lokaler i Kinda kommun. Den har senare också påträffats på en lokal vardera i Finspångs och Mjölby kommuner. Arten är relativt svår att identifiera och växer bl a i alléer, som ej så ofta har inventerats noggrannare, och kan därför vara förbisedd.

Ekologi:

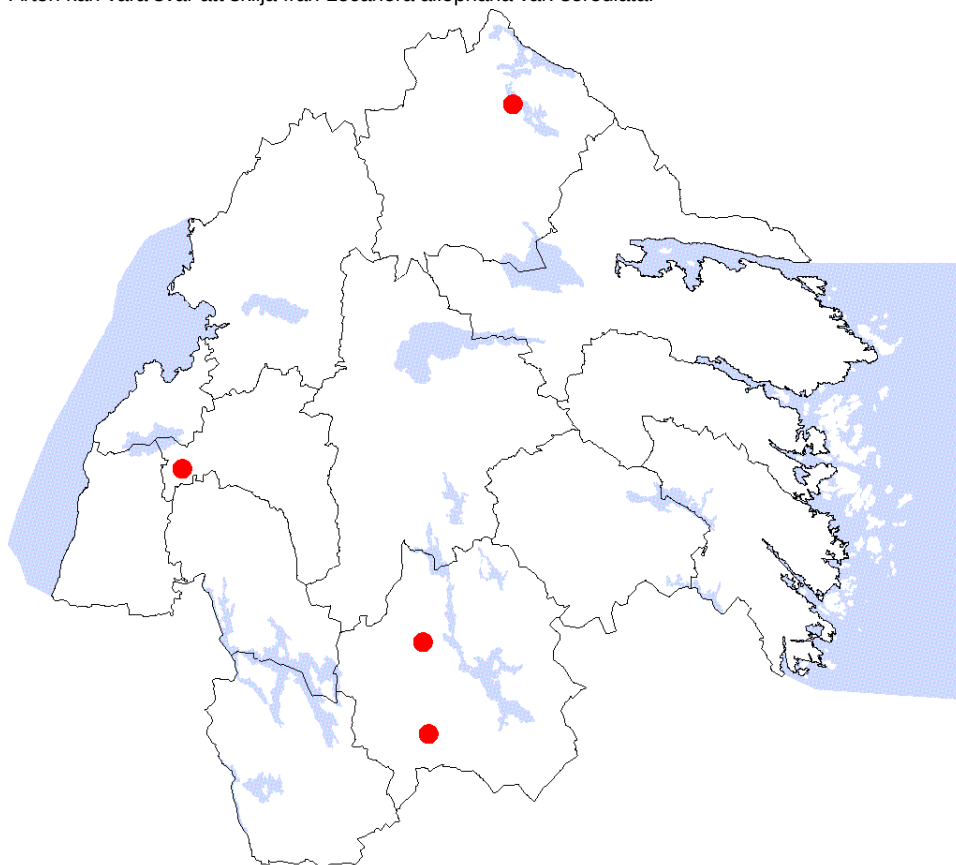
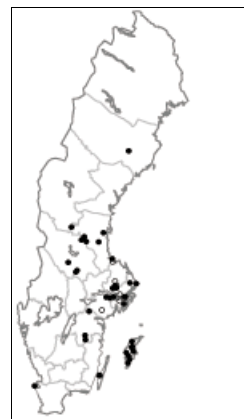
Arten växer främst på grova ädellövträd, särskilt ask och alm, i öppna och halvöppna, gärna dammimpregnerade, miljöer såsom parker, kyrkogårdar och alléer, men även i hagmarker. I Kinda växer den på hamlade askar nära små grusvägar och i Finspång på lönn i en allé.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas om gamla ädellövträd minskar i odlingslandskapet. Den gynnas om gamla träd inte huggs bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask, lönn och alm då väljs som trädslag. Gamla hamlade träd i lämpliga lägen bör återhamlas och frihuggas. En inventering av lavfloran i alléer, kyrkogårdar och parker är önskvärd för att klargöra artens status i länet.

Övrigt:

Arten kan vara svår att skilja från *Lecanora allophana* var. *sorediata*.

Blå halmlav

Lecanora sublivescens

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Blå halmlav förekommer sällsynt i kustnära områden och intill större sjöar i Götaland. Arten har sin huvudutbredning i sydväst och räknas till de oceaniska arterna. I Sverige finns ett tjugotal kända lokaler. MH upptäckte den som ny för Östergötland 2000, vid Landsnäs vid Sommen. Då vi inte uppmärksammat arten tidigare kan den vara förbisedd i länet.

Ekologi:

Arten växer på mest på senvuxna ädla lövträd, framförallt äldre ekar, intill stränder vid stora vatten. De flesta lokalerna har mycket lång kontinuitet och hyser rikligt med andra rödlistade lavar. I Östergötland växer den på en mycket gammal nydöd ek i en brant intill Sommen.

Hot/Åtgärdsbehov:

Den aktuella förekomsten i länet är på en död ek varför den troligen snart kommer att försvinna därifrån. Arten bör eftersökas på lämpliga lokaler, framför allt kring Sommen, Vättern och i skärgården.

Övrigt:

Strutskinnlav

Leptogium corniculatum

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Strutskinnlav förekommer från Skåne till Dalsland med tyngdpunkten av sin nutida utbredning i nordvästra delen av utbredningsområdet. Arten samlades i början av seklet på Omberg av Theorin och SH återsåg den i länet 1998 på ett tiotal lokaler inom ett mindre område vid Väderstad, Mjölby kommun. Ytterligare en lokal i vardera Kinda och Norrköpings kommuner har hittats 2000 (MW, MH). Då vi nyligen uppmärksammat artens livsmiljö och inte inventerat denna tidigare så är den troligen förbisedd.

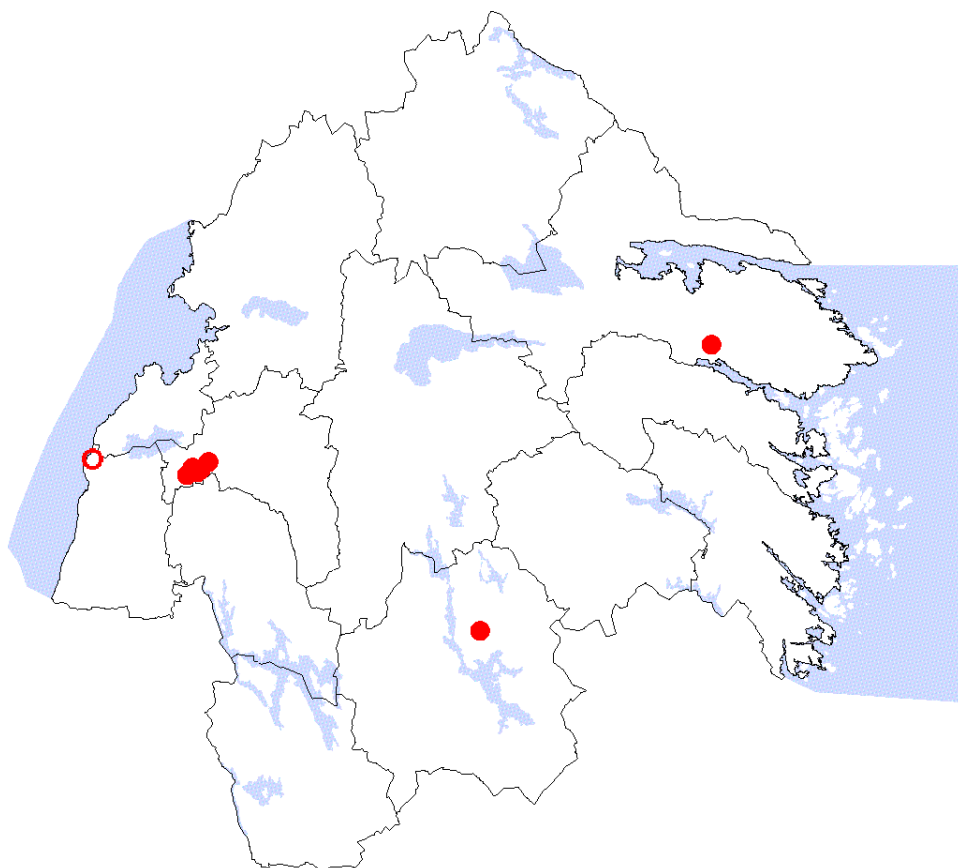
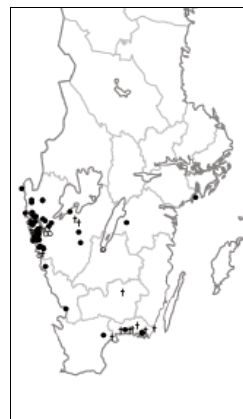
Ekologi:

Arten växer på ljusöppna, sluttande klippor i odlingslandskapet som översilas av näringsrikt vatten. En av växtplatserna i länet är gödselpåverkad. Den växer ofta tillsammans med gul fetknopp, flikig skinnlav och den rödlistade arten kustskinnlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Strutskinnlav växer i miljöer som är beroende av hävd; igenväxning och beskuggning av växtlokalerna är ett hot. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas. En riktad inventering av lämpliga miljöer bör göras för att utreda artens status och hotbild i länet.

Övrigt:

Blågrå skinnlav

Leptogium cyanescens

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Blågrå skinnlav har spridda förekomster från större delen av landet. Huvudutbredningen är dock i sydvästra Sverige. MH upptäckte den som ny för Östergötland 2000, vid Svartån söder om Boxholm. Här verkar den förekomma sparsamt utmed en ca 1 km lång sträcka av ån.

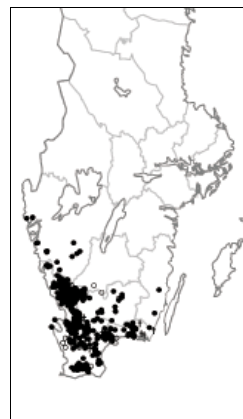
Ekologi:

Arten växer mest på mossiga trädbaser och stenar på lokaler med mycket hög luftfuktighet. Vid Svartån växer den på alrötter och sten både i översvämningspåverkad strandskog och öppet på stranden tillsammans med strandskinnlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Den aktuella förekomsten riskerar att försvinna om Svartån regleras för hårt samt om skogsavverkning sker på lokalen. Arten missgynnas generellt av den minskande mängden lövträd i skogen samt av utdikning av sumpskogar. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas. Arten bör eftersökas på fler lämpliga lokaler intill Svartån och Lillån.

Övrigt:

Flikig skinnlav

Leptogium gelatinosum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Flikig skinnlav förekommer med aktuella fynd från Skåne till Värmland med tyngdpunkten av utbredningen i västsverige. Gamla fynd finns även längre norrut i landet. Arten påträffades på flera platser i länet under 1800-talet och början av 1900-talet. De flesta fynden gjordes vid kusten eller nära Omberg. 1994 återfann AN arten på Omberg. Den har senare påträffats på ytterligare en handfull lokaler i länet. Fyndplatserna är översilade klippor i odlingslandskapet, en miljö som vi inte inventerat tidigare, så arten är troligen förbisedd.

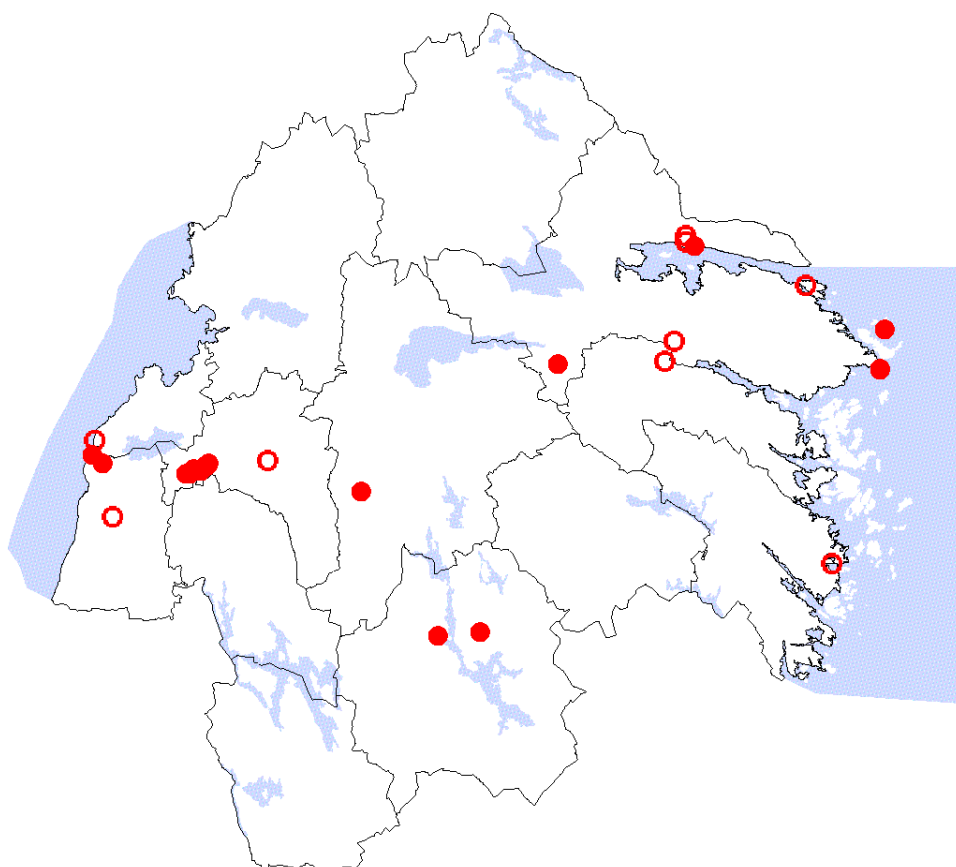
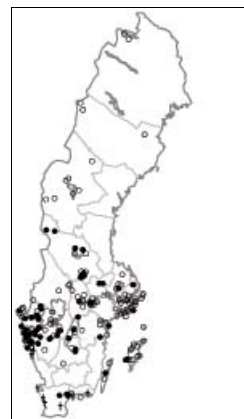
Ekologi:

Arten växer bland mossor på t ex stenmurar och översilade sluttande klippor i öppna lägen, den verkar gynnas av dammimpregnering och bete. Den växer även på fågelgödda öar i skärgården. På Omberg och vid Bråviken växer den på solexponerade kalktorrängar i sydbranter tillsammans med bl a fältmalört, fältvädd och grusslok.

Hot/Åtgärdsbehov:

Kustskinnlav växer bland annat i miljöer som är beroende av hävd. Igenväxning och beskuggning av växtlokalerna är där ett hot. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas. En riktad inventering av lämpliga miljöer bör göras för att utreda artens status och hotbild i länet.

Övrigt:

Kustskinnlav

Leptogium magnussonii

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Kustskinnlav är främst känd från västkusten från Skåne till Bohuslän, med några enstaka lokaler längre österut. SH påträffade arten för första gången i Östergötland i Kinda kommun 1999. MW och MH har under 2000 påträffat arten på en lokal vardera; i Kinda kommun och vid Tinnerö i Linköpings kommun. Då vi nyligen uppmärksammat artens livsmiljö och inte inventerat denna tidigare så är den troligen förbisedd.

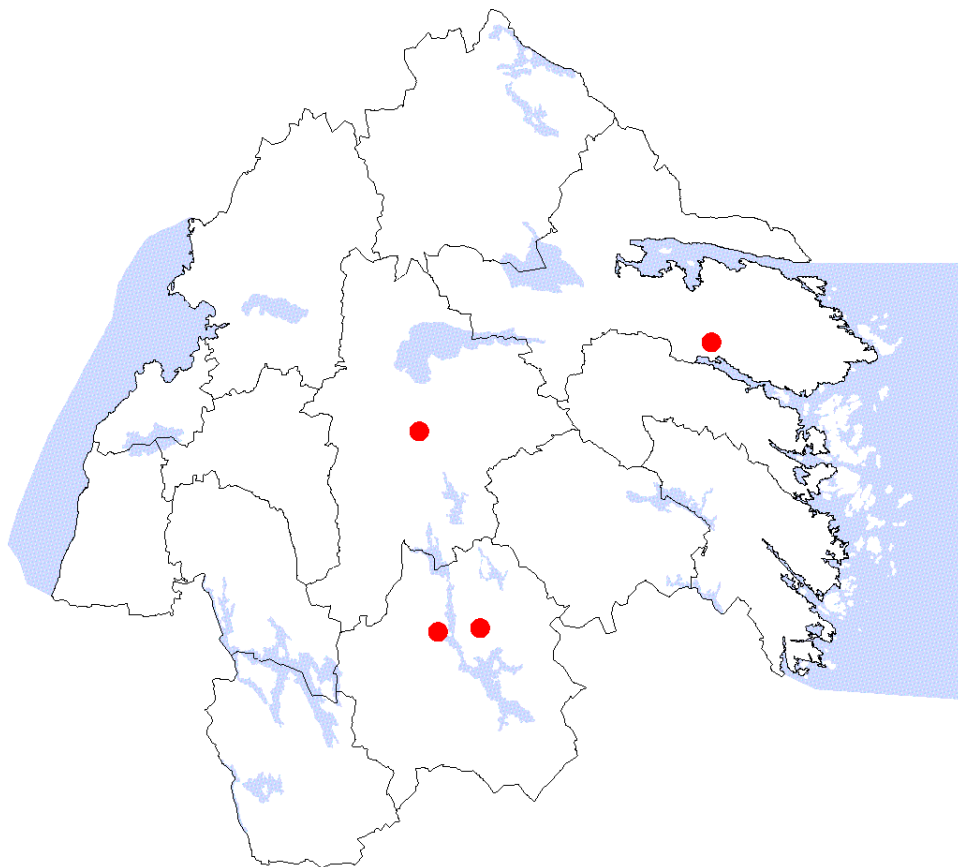
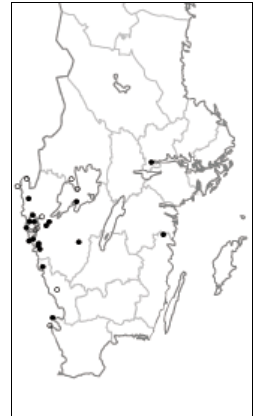
Ekologi:

Arten växer på ljusöppna, sluttande klippor i odlingslandskapet som översilas av näringsrikt vatten. Växtplatserna i länet är kraftigt gödselpåverkade. Den växer ofta tillsammans med fetknoppar och flikig skinnlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Kustskinnlav växer i miljöer som är beroende av hävd; igenväxning och beskuggning av växtlokalerna är ett hot. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas. En riktad inventering av lämpliga miljöer bör göras för att utreda artens status och hotbild i länet.

Övrigt:

Strandskinnlav

Leptogium rivulare

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Strandskinnlav är känd från ett fåtal aktuella lokaler från Sörmland till södra Dalarna. Två gamla lokaler i Östergötland finns, i Gammalkils socken i Linköpings kommun. Arten verkar försvunnen från dessa. En ny mycket rik lokal hittades vid Svartån i Boxholms kommun 2000 (MH). Miljöer liknande denna är dåligt inventerade (men sällsynta) varför arten kan vara något förbisedd i länet.

Ekologi:

Arten växer främst på sten och stambaser av klibbalar, aspar och pilar i periodvis översvämmade miljöer längs strömmande vattendrag.

Hot/Åtgärdsbehov:

Avverkning av strandskog kring strömmande vatten samt vattenreglering utgör allvarliga hot. Arten bör eftersökas på lämpliga växtplatser, till exempel längs Svartån, Stångån och i Gammalkilstrakten.

Övrigt:

Skinnlav

Leptogium saturninum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Skinnlav växer över hela landet på relativt många lokaler. I Östergötland finns 55 aktuella lokaler.

Ekologi:

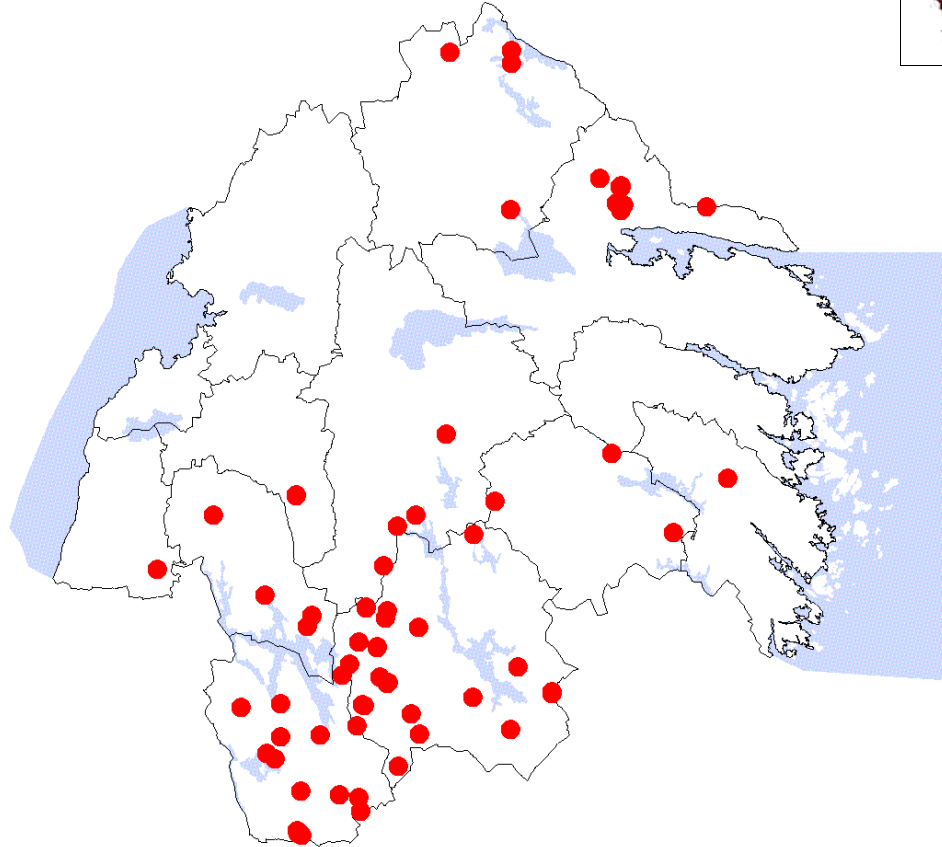
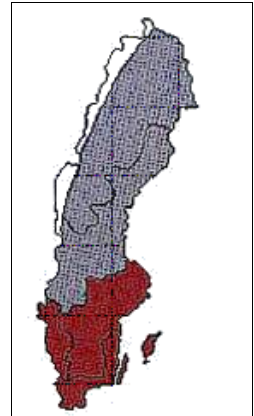
Arten växer främst på gamla aspar i naturskogsartade asprika lövskogar och lövrika barrnaturskogar. Enstaka förekomster på hamlade askar och lönnar finns.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens växtplatser bör i allmänhet lämnas orörda. I vissa fall kan en viss borthuggning av gran vara att föredra för att gynna asparna. Arten gynnas om gamla orörda aspskogar och gamla aspar i barrskog skapas inom skogsbruket, liksom om aspandelen ökar i skogen som helhet.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Dvärgtufs

Leptogium teretiusculum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Dvärgtufs växer över hela landet på relativt många lokaler. I Östergötland finns 32 aktuella lokaler.

Ekologi:

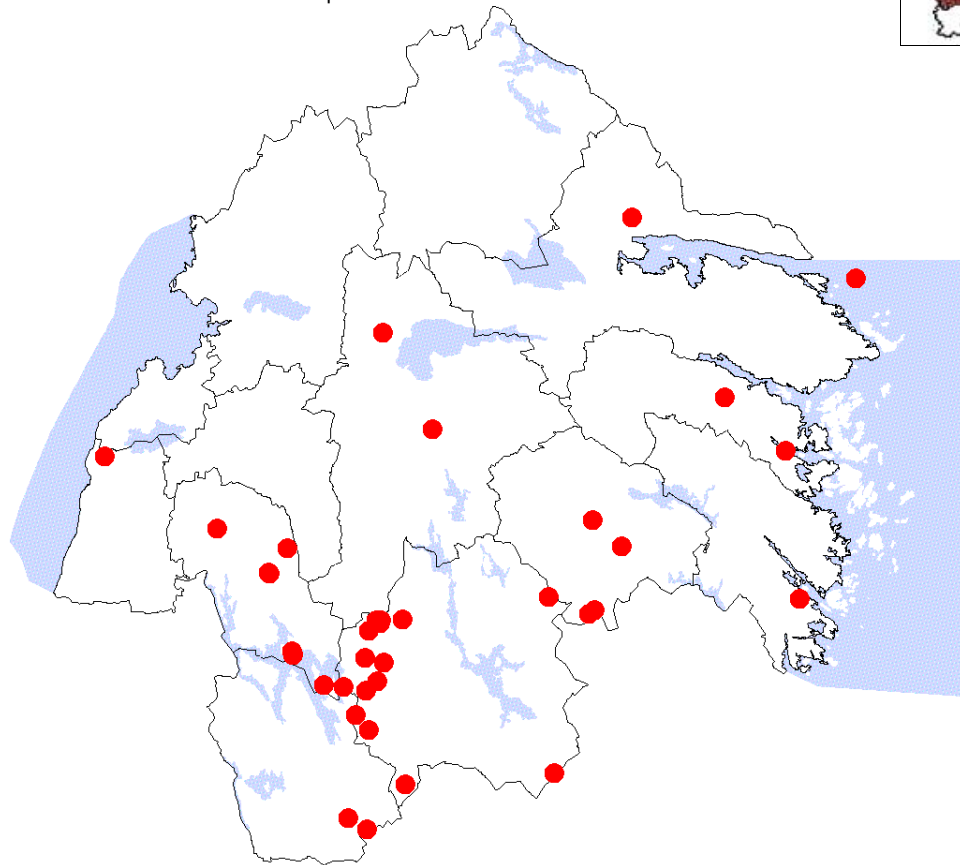
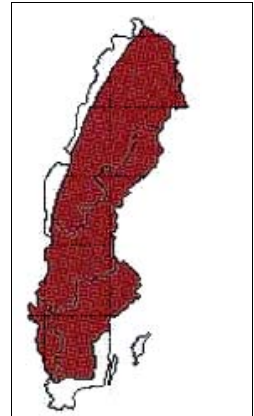
Arten växer främst på ädla lövträd och aspar i naturskogsartade, fuktiga lövskogar, gärna i brantmiljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning av naturskogsartade lövskogar. Den gynnas om asp- och ädellövrika lövskogar, t ex i branta sluttningar sköts med naturvårdsmål, särskilt i närheten av dess kända växtplatser. På växtlokaler som hotas av inträngande gran, t ex lövskogar på plan mark, kan (delar av) graninslaget behöva huggas bort. I nordvända brantmiljöer finns oftast höga naturvärden knutna även till granen och dessa bör lämnas helt orörda.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

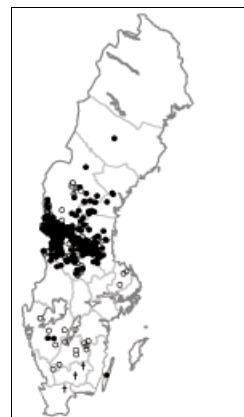
Varglav

Letharia vulpina

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Varglaven växer på naturliga ståndorter idag bara från norra Värmland till Västerbotten. Där växer/växte den även på en mängd kulturskapade miljöer, som omålade lador, gårdesgårdar, klockstaplar och spåntak. I södra Sverige fanns den förr på relativt många kulturskapade lokaler, men var bara känd från en naturlig lokal, i Småland. På Ahlners (1948) tid var emellertid den naturliga och alla kulturskapade växtplatser i södra Sverige, utom en, utgångna och Ahlner såg dystert på framtiden för arten i södra Sverige. I Östergötland samlades den på 1800-talet på Svinhults gamla träkyrka i Ydre kommun och vid Tidarsrums kyrka i Kinda kommun. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

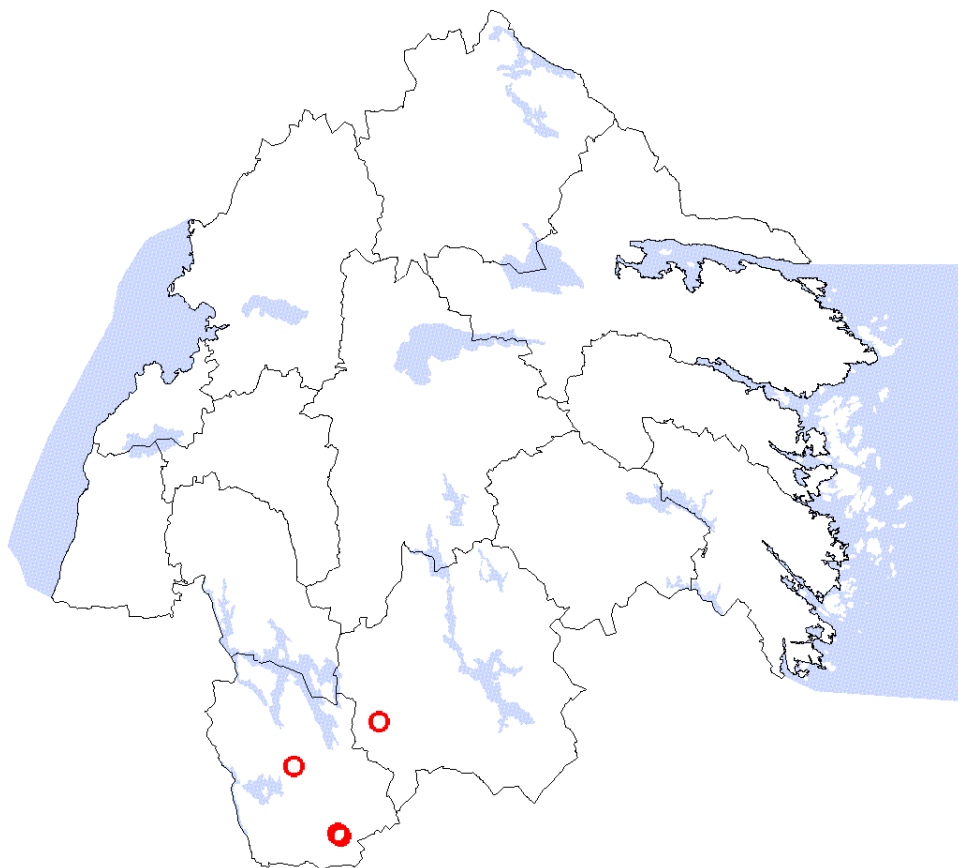
Ekologi:

Varglav växer främst på gammal hård torr tallved i öppna lägen, på såväl torrakor som t ex träbyggnader. Arten växte ursprungligen mest på talltorrakor i närheten av myrar. Den kunde senare även växa på den omålade torra tallved som människan tillhandahöll i form av till exempel lador. När människan högg bort de flesta talltorrakorna i södra Sveriges skogar så fanns den enbart kvar på de långlivade träkonstruktionerna i odlingslandskapet. Nu när dessa i de flesta fall har målats, impregnerats, förfallit eller tagits bort har arten i stort sett försvunnit från södra Sverige. Endast en aktuell lokal i södra Sverige finns, på en väderkvarn på Öland.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten är stor och lätt att identifiera och sannolikt försvunnen från länet. Enda möjligheten att återfå den till länets lavflora inom rimlig tid, är sannolikt genom återinplantering, vilket skulle vara lätt att genomföra. Det är dock knappast meningsfullt om inte mängden talltorrakor i skogen, eller obehandlat tallvirke i odlingslandskapet, ökar kraftigt. Arten bör eftersökas på gammalt trävirke, t ex gamla slåtterlador, i främst Ydre och Kinda kommuner.

Övrigt:

Lunglav

Lobaria pulmonaria

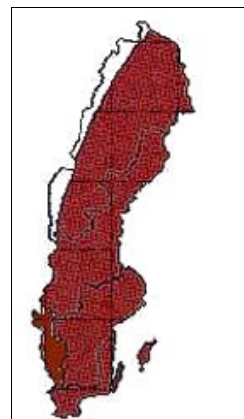
Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Lunglav växer i hela landet. Den ökar norrut och är relativt allmän i naturskogar i västra Norrland. Den var långt tillbaka i tiden relativt allmän i hela landet men har minskat kraftigt, särskilt i söder. Hulting (1925) skrev att den var rätt sällsynt på trädstammar och sten, ibland med apothecier. I Östergötland är den känd från 425 aktuella lokaler med tyngdpunkten av sin utbredning i branterna i Kindabygdens sprickdalslandskap.

Ekologi:

Arten växer på äldre ädla lövträd och aspar, sälgar och rönnar, oftast i nord- eller östvända fuktiga brantmiljöer, men även i sydvända ljusa brantmiljöer. I nordvända miljöer tycks den föredra lönn medan ek verkar vara det vanligaste trädslaget i sydvända miljöer. Den växer även ibland på ekar och andra ädla lövträd i odlingslandskapet. Inga aktuella fynd på sten finns. Ett gemensamt drag för alla växtplatser tycks vara att de har lång skoglig kontinuitet. Lunglav tillhör den skara lavararter som, förutom lämpligt substrat och lämplig historik, är gynnad av både ljus och hög luftfuktighet. En god tillgång på en av dessa miljöfaktorer verkar i viss mån kunna kompensera en mindre tillgång av de andra. Lunglav saknar oftast apothecier, så långdistansspridningen är generellt dålig medan kortdistansspridningen är relativt god. Lunglav är starkt knuten till miljöer som också hyser andra sällsynta och rödlistade arter.

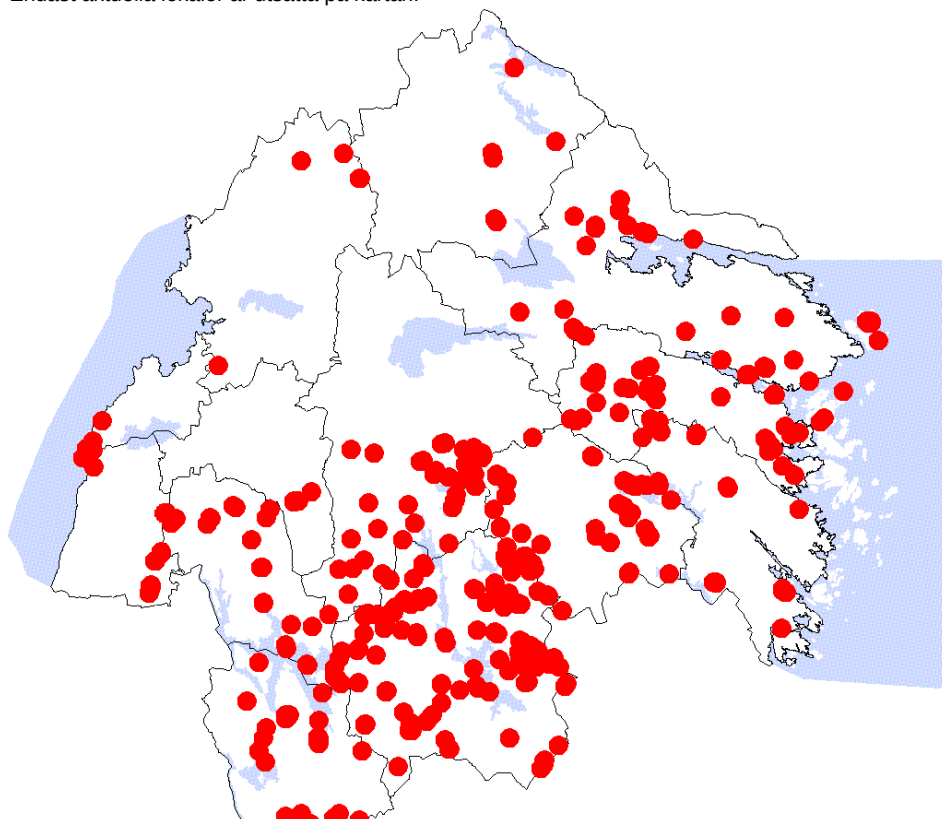

Hot/Åtgärdsbehov:

Lunglav hotas av såväl avverkning av lämpliga och potentiella värdträd som snabba förändringar av växtplatsens lokalklimat. Lunglavsbiotoper bör generellt lämnas orörda. Nordvända eller på annat sätt fuktiga växtlokaler behöver oftast en skyddszon utanför biotopen för att bevara det fuktiga lokalklimatet. På växtlokaler som hotas av inträngande gran, t ex lövträd i odlingslandskapet, kan (delar av) graninslaget behöva huggas bort. I nordvända brantmiljöer finns oftast höga naturvärden knutna även till granen och dessa bör lämnas helt orörda. Lunglav anses även hotad av luftföroreningar.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Skrovellav

Lobaria scrobiculata

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Skrovellav växer i hela landet. Den ökar norrut och är relativt allmän i naturskogar i västra Norrland. Den var tidigare relativt allmän i hela landet men har minskat kraftigt, särskilt i söder. Hulting (1925) skrev att den ej var sällsynt på trädstammar och sten. I Östergötland är den känd från elva aktuella lokaler.

Ekologi:

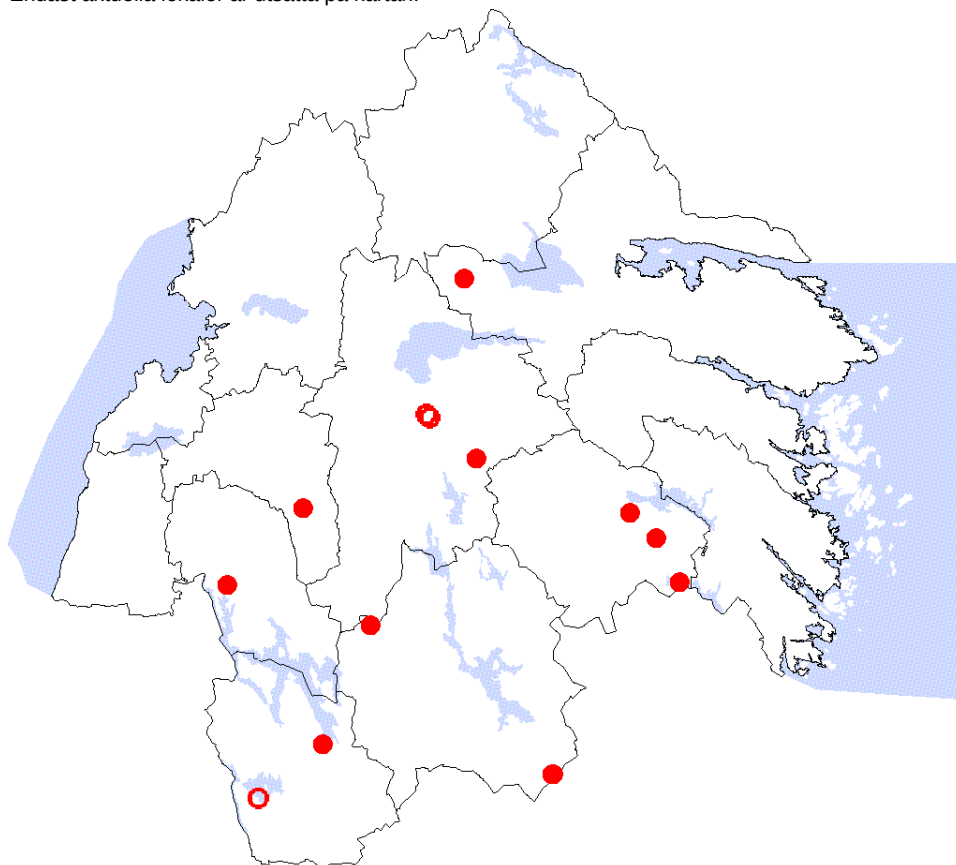
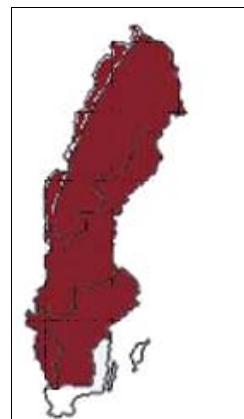
Arten växer på äldre lövträd och på klippor i skogar med höga naturvärden. Skrovellav tillhör den skara lavararter som, förutom lämpligt substrat och lämplig historik, är gynnad av både ljus och hög luftfuktighet. Arten saknar oftast apothecier, så långdistansspridningen är generellt dålig. De aktuella fynden i Östergötland är både på lövträd och klippor i lövrika naturskogar, betade skogar, en slottspark och från en igenväxande ekhagmark.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Generellt gynnas den av en stor andel gamla lövträd i luckiga skogar, särskilt i närheten av dess växtplatser. De betade skogarna bör skötas på traditionellt vis. Arten anses även hotad av luftföroreningar. Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Örtlav

Lobaria virens

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Örtlav växer i Sverige nästan uteslutande i sydvästra delen av landet, med några utpostlokaler längre österut. Arten har setts från 1800-talet och framåt på ett par lokaler på Omberg. Nu finns en aktuell lokal kvar, vid Oxbåset nära Vättern, där den växer med några bålur.

Ekologi:

Arten växer i sydvästsverige främst på olika ädellövträd, men även på klippor. Hög luftfuktighet är en viktig förutsättning för arten. Vid Oxbåset växer den på en västvänd klippa i ljusöppen och relativt fuktig miljö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas. Arten bör eftersökas på andra lämpliga växtplatser på västra Omberg och i Vätternbranterna söder om Omberg till länsgränsen.

Övrigt:

Ädellav

Megalaria grossa

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Ädellav förekommer med aktuella fynd från Skåne till Gästrikland med tyngdpunkten av sin utbredning i sydvästsverige, Blekinge och på Gotland. I Östergötland samlade Stenhammar den 1850 i Norrköpings kommun. MH återupptäckte den 1999 på en annan lokal i samma kommun. Ytterligare en lokal i Ulrika socken, Linköpings kommun har sedan hittats (JJ). Här hittades den tillsammans med lunglav på en nytillverkad asphögstubbe i kanten ett färskt hygge.

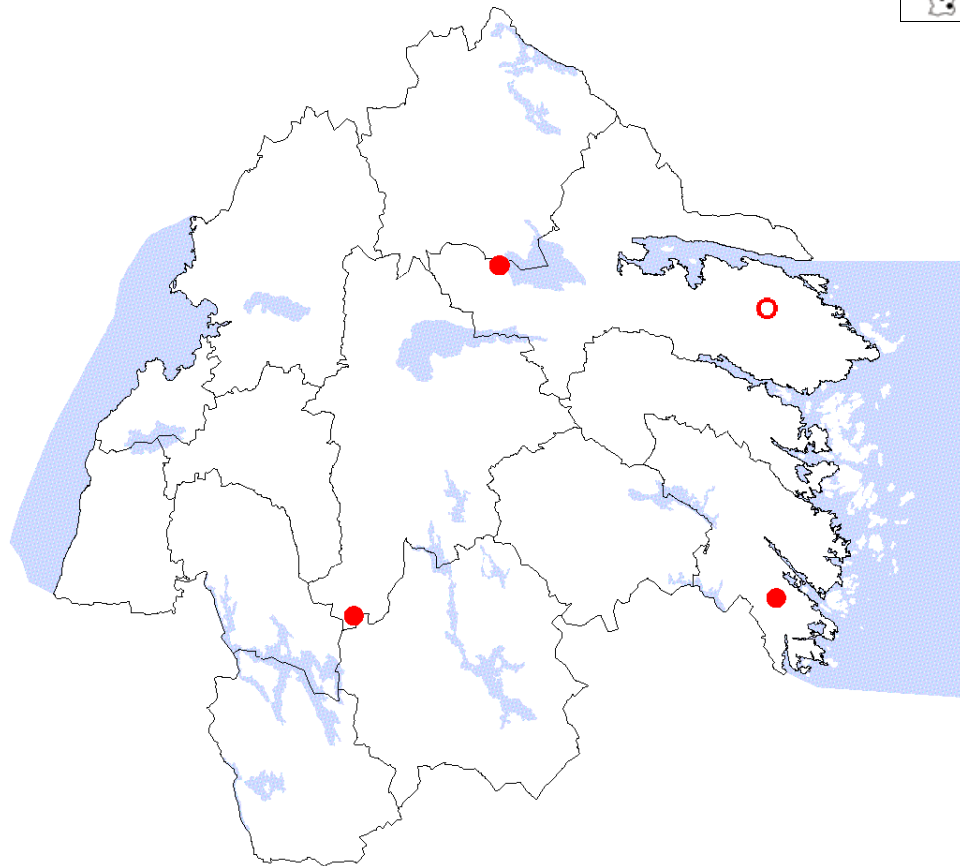
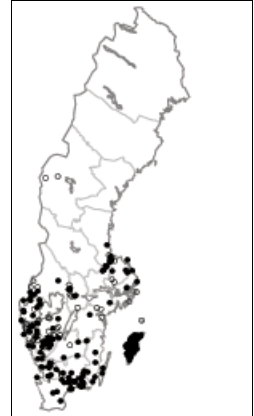
Ekologi:

Arten växer främst på ask, asp och lönn i såväl skogsmiljöer som i odlingslandskapet. De aktuella fynden i länet är på ask och asp i sumpskog respektive rasbrant.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sina kända växtplatser bör följas. Arten bör eftersökas i de orörda delar av rasbranten där den hittades i Ulrika socken.

Övrigt:

Hål-lav

Menegazzia terebrata

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Hål-lav förekommer från Skåne till norra Värmland, med enstaka lokaler längre norrut. I länet finns gamla fynd från tre olika lokaler i Finspångs kommun från början av 1900-talet. JJ och MW återfann den 1993 på en av dessa lokaler, Hjälmstorpenäs. Arten är nu känd från 113 aktuella lokaler i länet. På de flesta lokalerna är arten dock ganska sparsam. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

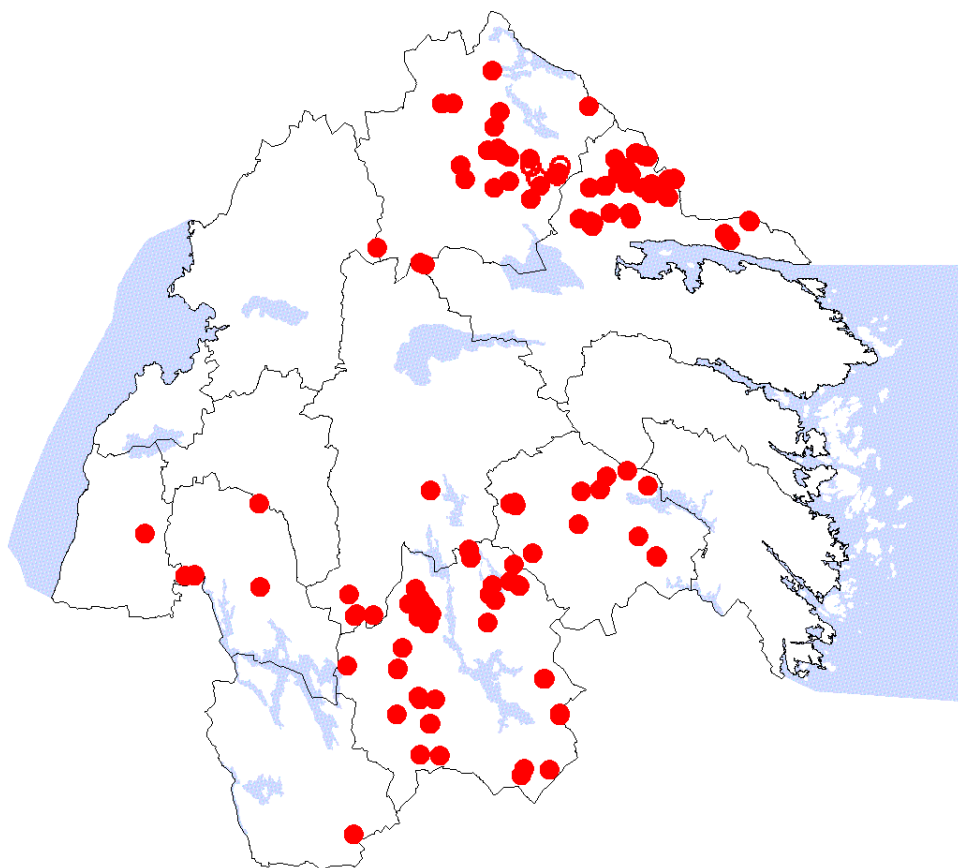
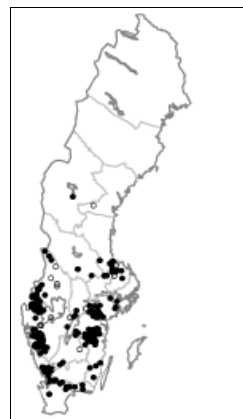
Ekologi:

Arten växer främst på klibbalsbaser i sumpskogar, men även på mossiga klippor i fuktiga miljöer. I Östergötland växer arten nästan uteslutande på senvuxna klibbalar i låg- till medelproduktiva, oftast flerskiktade, blandsumpskogar med ett stort inslag av senvuxna klibbalar och granar. Enstaka fynd har även gjorts på gran, björk, ask, sälg och sten i dessa miljöer och på ask i fuktiga raviner. En undersökning i länet visar att arten nästan uteslutande växer i skogar med lång skoglig kontinuitet.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. En skyddszon för att bevara det fuktiga lokalklimatet behöver alltid lämnas vid avverkningar i närheten av lokalerna. Gran ska aldrig huggas bort på artens växtplatser. Den gynnas om blandsumpskogar med lång skoglig kontinuitet, och blandsumpskogar i närheten av redan kända växtplatser, lämnas orörda, och skyddszoner sparas runt dessa.

Övrigt:

Vaxdynlav

Micarea adnata

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Vaxdynlav är känd från en handfull lokaler i södra Sverige. AN upptäckte 1994 den enda kända växtplatsen i länet, Storpissans naturreservat på Omberg. Då arten är liten kan den eventuellt vara något förbisedd.

Ekologi:

Arten växer främst på basen av gamla ädellövträd eller på ved, i såväl öppna som mer slutna miljöer. På Omberg växer den på rötterna av en gammal kullfallen ek.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Kortskaftad ärgspik

Microcalicium ahlneri

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Kortskaftad ärgspik förekommer på ganska många lokaler från Småland till Norrbotten med majoriteten av de kända förekomsterna i Svealand. LA påträffade arten som ny för Östergötland 1993 och den är nu känd från 14 lokaler. Då vi inte undersökt dess växtsubstrat så ofta och arten är liten är den troligen förbisedd och det verkliga antalet lokaler kan vara stort.

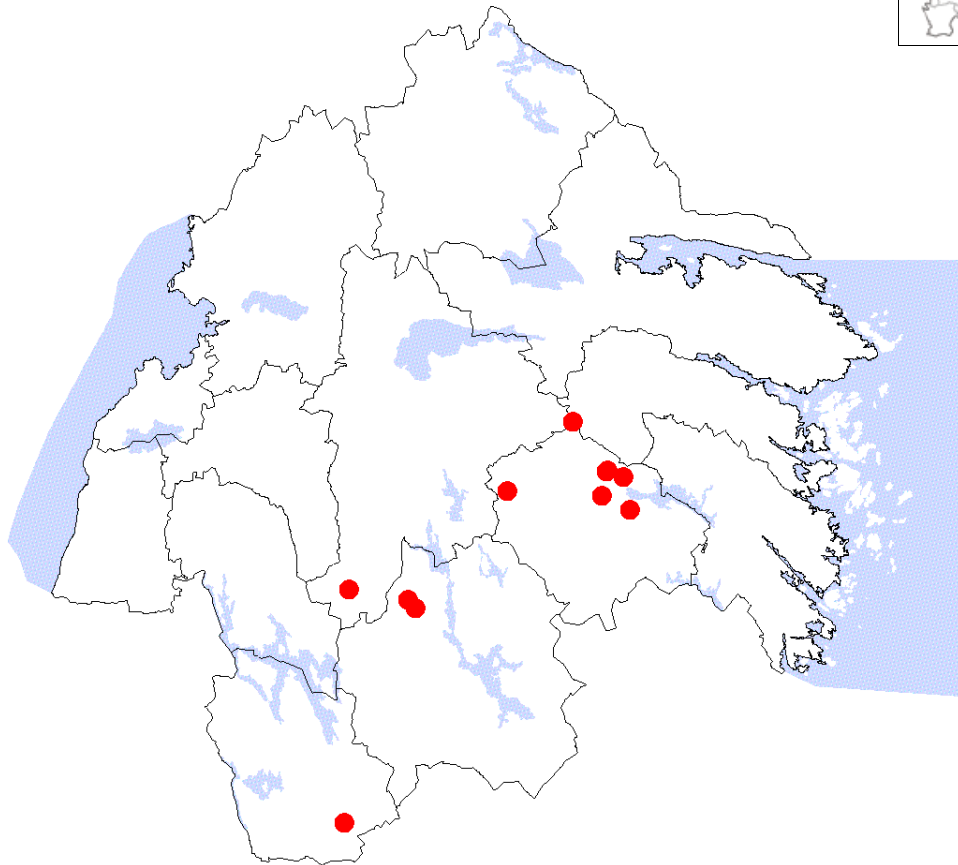
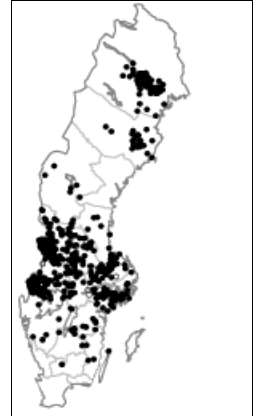
Ekologi:

Arten växer dels på kraftigt brunrötade barrträdsstubbar och dels på grova tallhögstubbar i gammal fuktig barrskog. Någon enstaka gång är den påträffad på ek.

Hot/Åtgärdsbehov:

Den hotas av avverkning på dess växtplatser. Den gynnas om mängden stående död ved, såsom tallhögstubbar, ökar i skogslandskapet.

Övrigt:

Blågryn

Moelleropsis nebulosa

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Blågryn är känd från ett tiotal lokaler i Götaland och Svealand, endast en av lokalerna, i Skåne, är dock aktuell. I Östergötland har den samlats en gång, 1823, av Wahlenberg på östra sidan av Omberg. Inga aktuella lokaler är kända i länet. Då dess ekologi är oklar och vi inte inventerat dess förväntade växtmiljö närmare, så kan den dock eventuellt finnas kvar i länet.

Ekologi:

Arten växer på sandig eller lerig, mineralrik jord, oftast i öppna lägen.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas i lämpliga växtmiljöer på, och i närheten av, östra sidan av Omberg.

Övrigt:

Norrlandslav

Nephroma arcticum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Norrlandslav förekommer från Småland till Norrbotten. Den är sällsynt i södra Sverige, men mycket allmän i Norrlands inland och fjälltrakter. 1795 nämner Westring den för första gången från länet. Hulting (1925) skrev att den sen gammalt var känd från många ställen i länet och att han också själv funnit den på många platser. Hasselrot (1953) skrev att den inte var allmän någonstans söder om norrlandsgränsen, men vanligast i starkt bruten terräng såsom Östergötlands sprickdalslandskap. 59 aktuella lokaler finns i länet.

Ekologi:

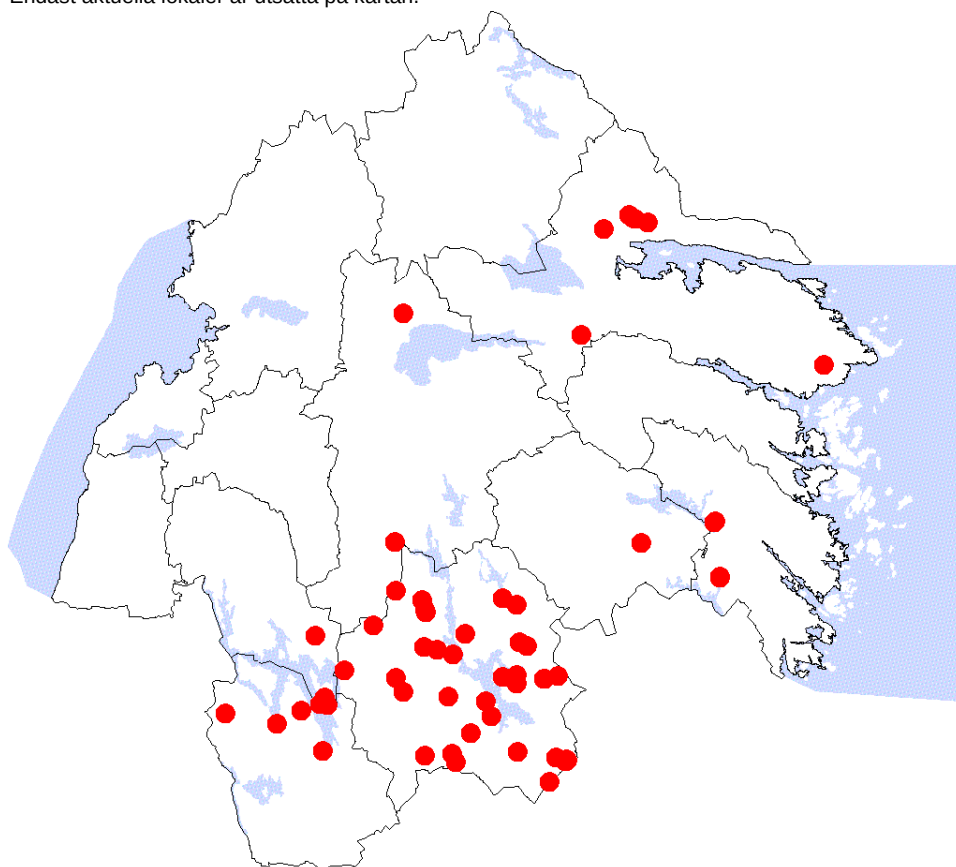
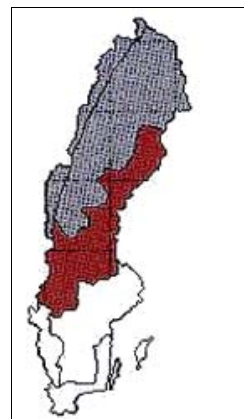
Arten växer på marken eller på mossiga klippor. I länet växer den främst på klippor i barrblandskog i nordvända, fuktiga sluttningar. Slutningarna kan vara både branta eller mer flacka och skogen är ofta luckig och hänglavrik.

Hot/Åtgärdsbehov:

Den hotas av avverkning på växtplatserna. Den gynnas om hänglavrika skogar, och andra skogar med lång kontinuitet, där den kan förväntas växa inte slutavverkas. Om flerskiktade luckiga granskogar, särskilt i anslutning till aktuella växtlokaler skapas, och/eller inte avverkas kan den expandera.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Stuplav

Nephroma bellum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Stuplav förekommer främst i mellersta och norra Sverige, men även mer sällsynt ned till Småland. Äldre lichenologer höll inte isär arten från västlig njurlav och bårdlav och det är därför svårt att säga hur vanlig den var förr. Hasselrot (1953) hade arterna klara för sig och angav den som mindre allmän till sällsynt i Götaland och nämnde en handfull växtplatser i Östergötland. 31 aktuella lokaler finns i länet.

Ekologi:

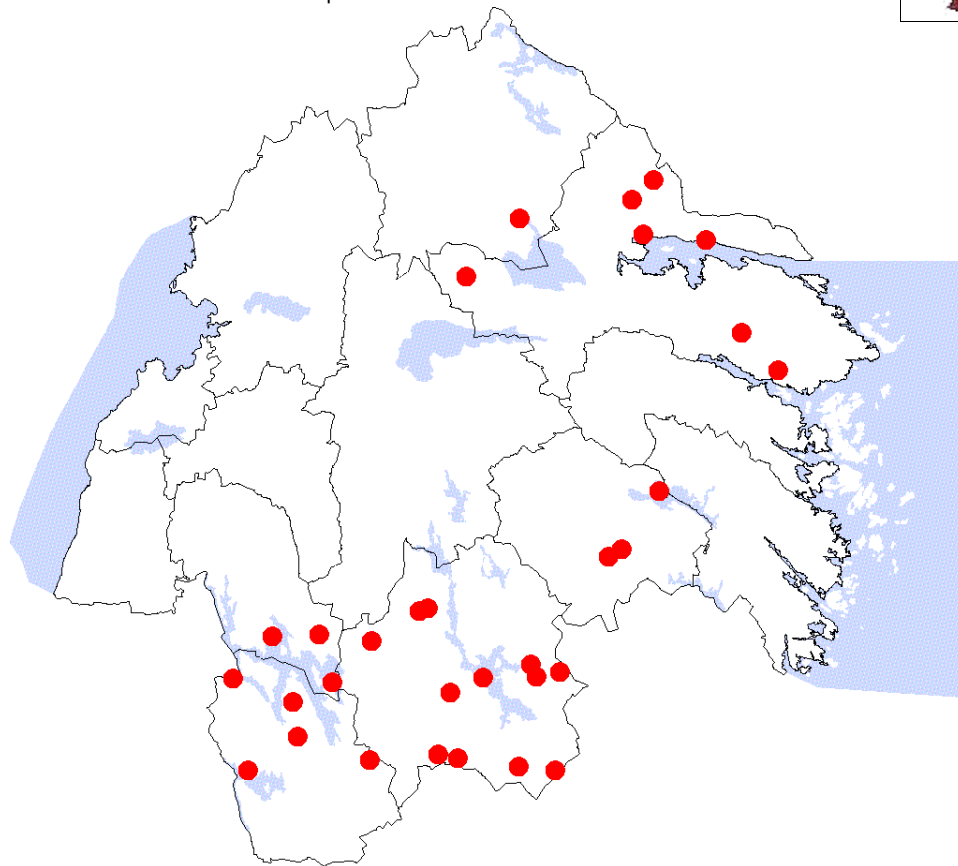
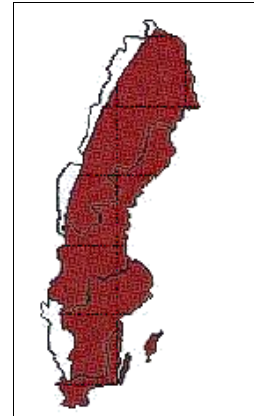
Arten växer främst på olika lövträd såsom asp, sälg, rönn, oxel och ädla lövträd i naturskogsartade, lövrika barrskogar. I länet växer den främst i fuktiga brantmiljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Den gynnas om inslaget av gamla lövträd ökar i barrskogen och om nordvända branter med lövrik barrskog lämnas orörda, särskilt i närheten av de kända växtplatserna.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Västlig njurlav

Nephroma laevigatum

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Västlig njurlav är en sydvästlig art som även växer relativt spridd i övriga delar av Götaland och Svealand, med några utpostlokaler längre norrut. Majoriteten av fynden är från västsverige. Hulting (1925) skrev att den var tämligen allmän på sten och träd, men han höll inte isär arten från stuplav. Det första fyndet i länet gjordes 1992, vid Malma i Kinda kn. I Östergötland känner vi nu till 24 aktuella lokaler.

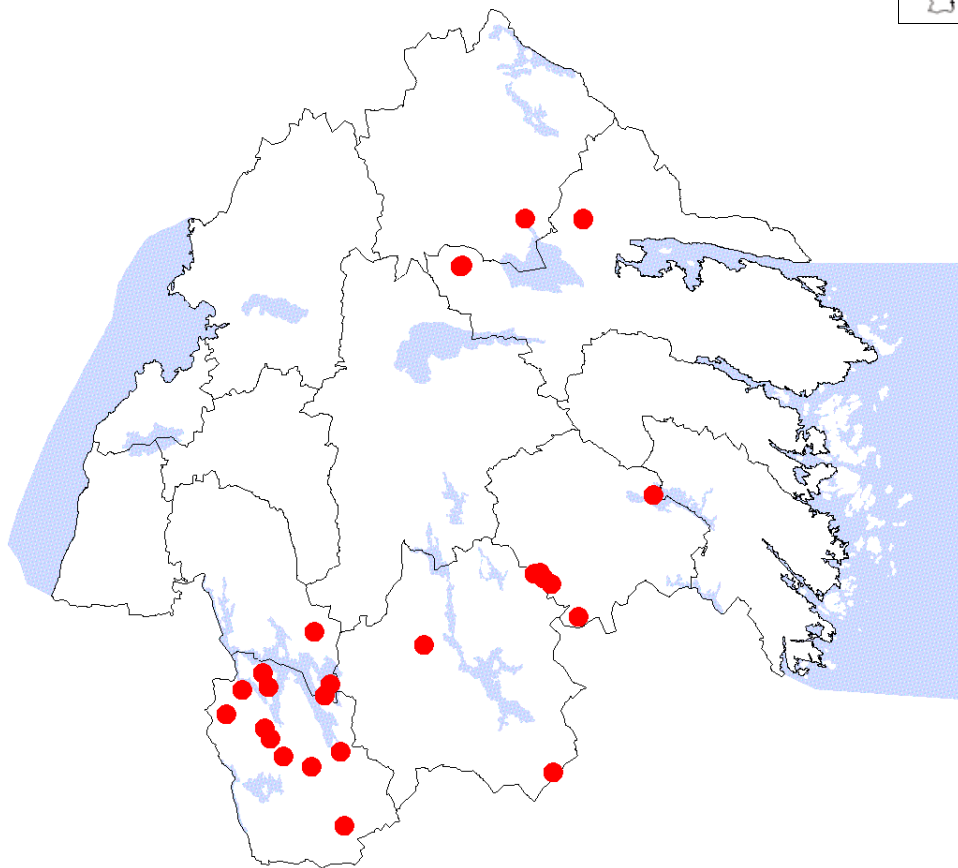
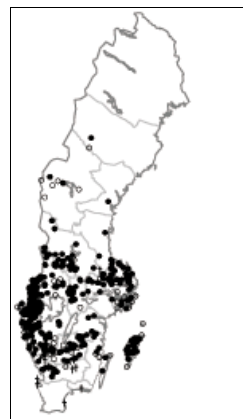
Ekologi:

Arten växer främst på olika lövträd såsom asp, sälg, rönn, oxel och ädla lövträd i naturskogsartade, lövrika barrskogar. I länet växer den främst i fuktiga brantmiljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Den gynnas om inslaget av gamla lövträd ökar i barrskogen och om nordvända branter med lövrik barrskog lämnas orörda, särskilt i närheten av de kända växtplatserna.

Övrigt:

Luddlav

Nephroma resupinatum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Luddlav växer i hela landet men är vanligare norrut. Hulting (1925) skrev att den ej var sällsynt på sten och träd. I Östergötland finns 89 aktuella lokaler.

Ekologi:

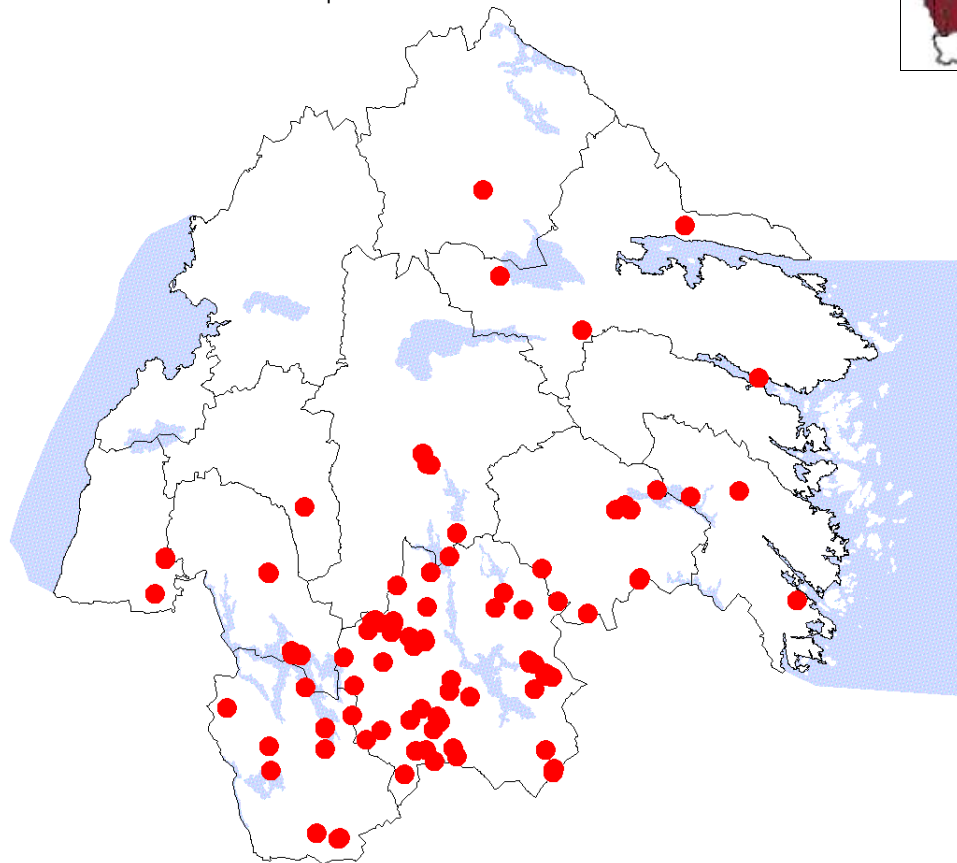
Arten växer främst på olika lövträd såsom asp, sälg, rönn, oxel och ädla lövträd i naturskogsartade, lövskogar och lövrika barrskogar. I länet växer den främst i fuktiga brantmiljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Den gynnas om inslaget av gamla lövträd ökar i barrskogen och om nordvända branter med lövrik barrskog lämnas orörda, särskilt i närheten av de kända växtplatserna.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Mussellav

Normandina pulchella

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Mussellav förekommer främst i sydvästsverige med ett antal utpostlokaler i norra Sverige. Kjellmert har samlat den en gång i Östergötland, vid Sjövik i Krokek, Norrköpings kommun. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

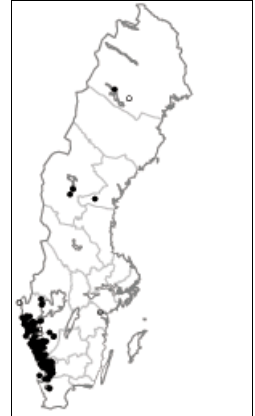
Ekologi:

Arten växer främst på ädla lövträd och asp i bok- och ekskogar i fuktiga bergssluttningar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas i lämpliga miljöer i närheten av sin gamla växtlokal.

Övrigt:

Mjölig klotterlav

Opegrapha soreliifera

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Mjölig klotterlav växer från Skåne till Uppland, främst nära kusten och vid de stora sjöarna. I Östergötland upptäckte AN den 1994 och den är nu känd från 22 lokaler, de flesta belägna vid Vättern eller vid Östersjökusten. Då vi uppmärksammade den sent i länet och är svår att upptäcka är den troligen fortfarande något förbisedd.

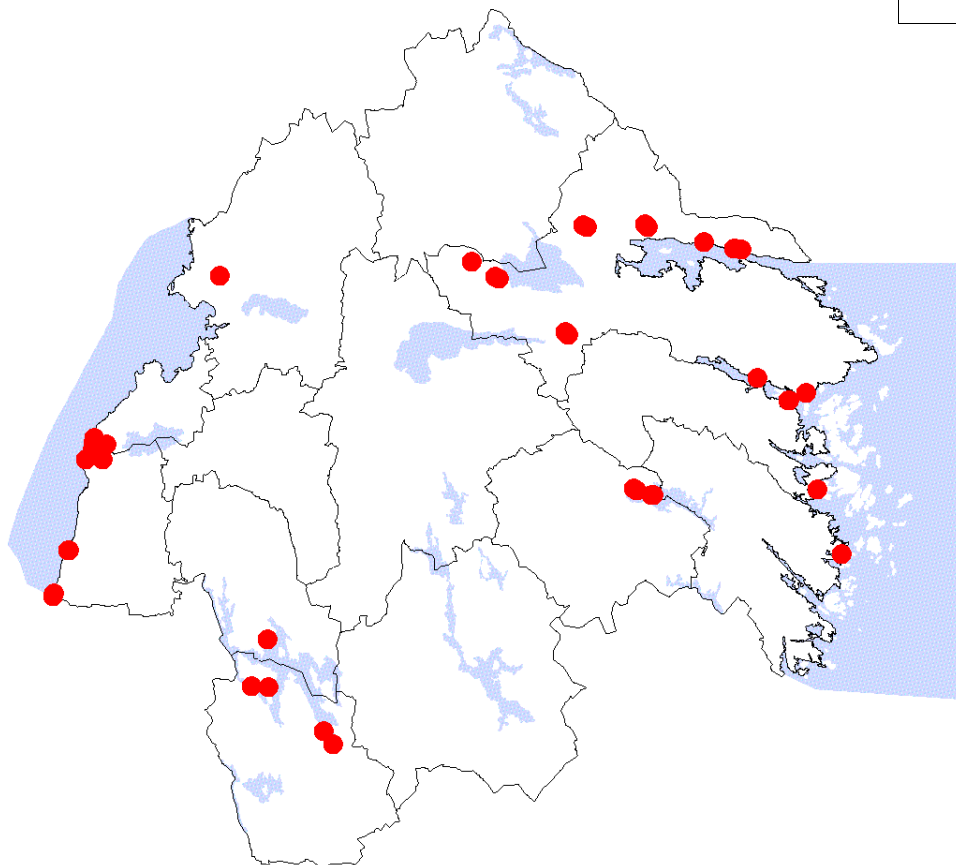
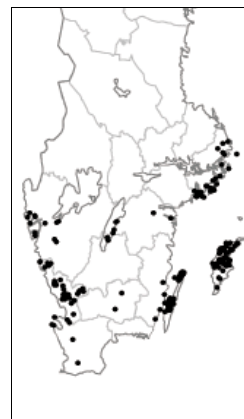
Ekologi:

Arten växer i västsverige främst på bokar och i östsverige främst på ekar, i såväl öppna som mer slutna miljöer. Lokalerna ligger ofta nära vatten. Träden är ofta grovbarkiga men den växer även på något yngre träd. I länet växer den främst på ek i fuktiga blandskogar, men även fynd på ask, alm och asp finns.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av att mängden fuktigt stående gamla lövträd i skogen minskar. Arten försvinner om värdräden friställs för kraftigt vid huggningar.

Övrigt:

Stiftklotterlav

Opegrapha vermicellifera

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Stiftklotterlav förekommer främst i Skåne och vid västkusten, men även på relativt många lokaler i Blekinge och på Öland och Gotland. MW såg arten för första gången i Östergötland 1998 och den är nu känd från 7 lokaler i länet, alla belägna på Omberg eller vid Vätternstranden söder om Omberg. Eventuellt finns fler lokaler att upptäcka i dessa trakter.

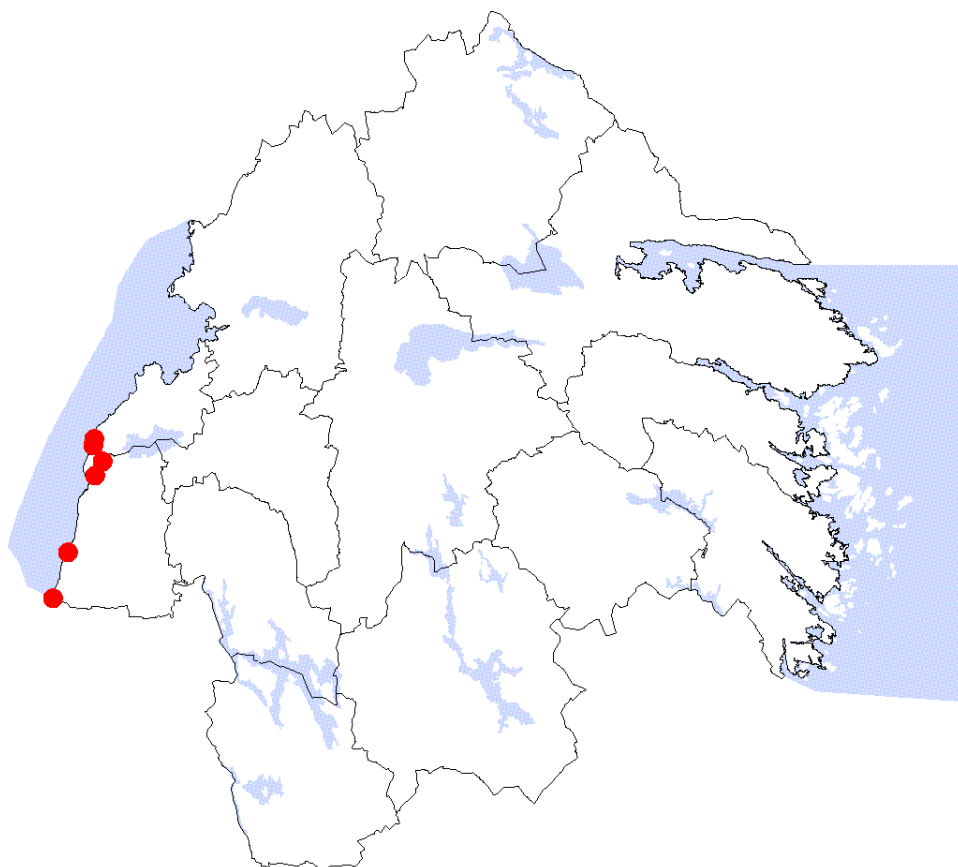
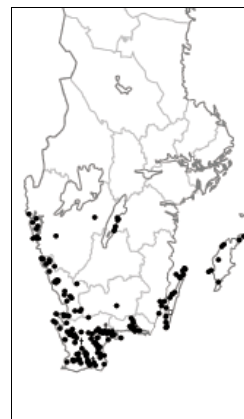
Ekologi:

Arten växer i skuggiga ädellövskogar i t ex raviner och branter, främst på trädbaserna av gamla bokar, almar och ekar. I länet växer den på gammal alm, lind, ask och i ett fall på sten i slutna, fuktiga miljöer nära Vättern.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Den gynnas om ädellövskogar på Omberg och i Vätternbranten söder om Omberg sköts med naturvårdsmål, vilket i de flesta fall innebär att de lämnas orörda, i vissa fall bör dock inträngande gran huggas bort. För att klarlägga artens status i länet bör den eftersökas ytterligare på Omberg, och i Vätternbranten söder om Omberg till länsgränsen.

Övrigt:

Olivklotterlav

Opegrapha viridis

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Olivklotterlav förekommer främst i Skåne och vid västkusten, men även t ex i Blekinge och på Öland och Gotland. Arten sågs första gången i Östergötland i början av förra seklet på Omberg och på två lokaler i Ydre kommun. Degelius angav den också från Omberg 1944. AN återupptäckte den 1994 i Storpissans naturreservat på Omberg och den har sedan upptäckts på ytterligare en lokal, vid Vätternstranden söder om Omberg. Arten kan vara något förbisedd.

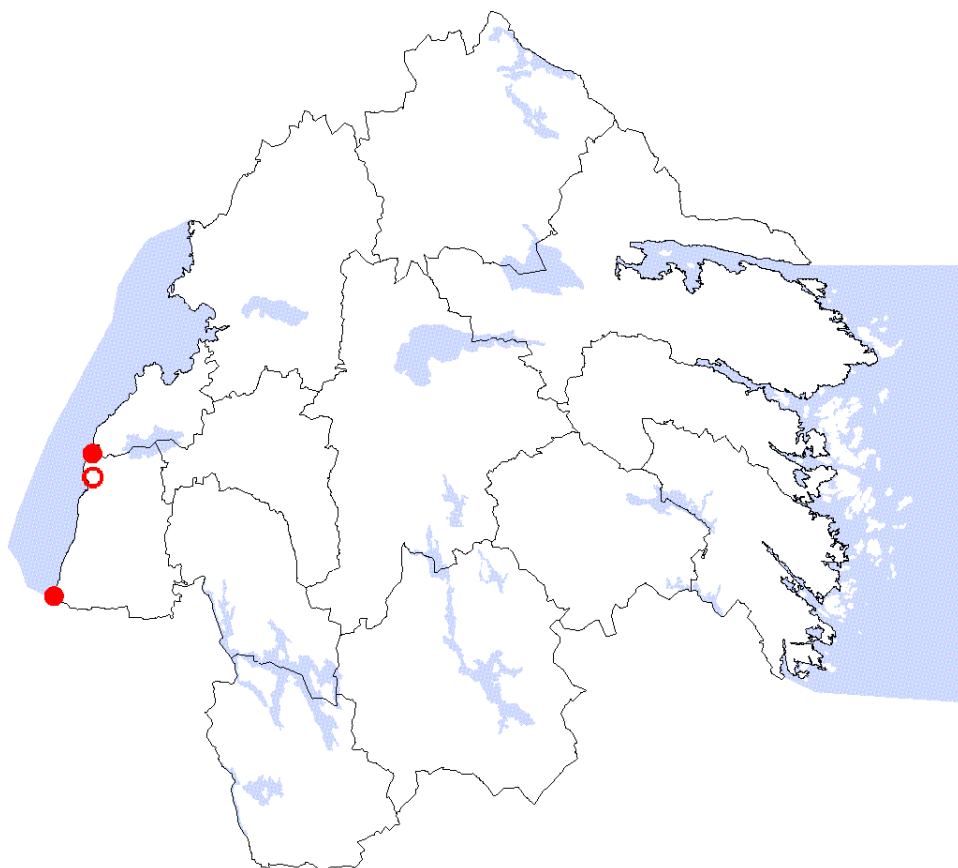
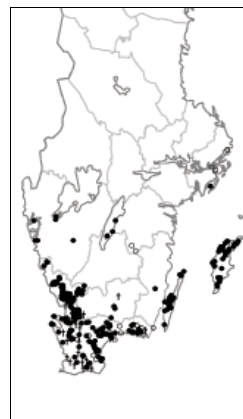
Ekologi:

Arten växer på lövträdsbark av allehanda trädslag i tämligen fuktiga och skuggiga miljöer, främst på unga och lite äldre träd, mer sällan på grovbarkiga träd. I länet växer den på en oxel, en klibbal och en ask i slutna och fuktiga miljöer nära Vättern.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. För att klargöra artens status i länet bör den eftersökas ytterligare på Omberg, och i Vätternbranten söder om Omberg till länsgränsen.

Övrigt:

ädelkronlav

Pachyphiale carneola

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Ädelkronlaven är en suboceanisk lav med huvudutbredning utmed västkusten. Ströförekomster finns också i Blekinge, Hälsingland och på Öland och Gotland. I Östergötland förekommer den på en lokal i närheten av Sommen, där MH hittade den som ny för länet 2000. Då arten är mycket liten kan den vara något förbisedd.

Ekologi:

Arten växer på bark av ädla lövträd i fuktiga, olikåldriga skogar. Ofta har skogarna lång kontinuitet och hyser flera rödlistade arter. Det östgötska fyndet gjordes på ek och alm på nordsidan av en bergknalle med olikåldrig ädellövskog.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av den minskade förekomsten av fuktigt stående ädellövträd. Den östgötska förekomsten är liten varför den hotas av slumpfaktorer. Arten bör följas på sin växtplats och eftersökas i vattenbranterna och i skärgården.

Övrigt:

Grynlav

Pannaria conoplea

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Grynlav är en sydvästlig art som även förekommer glest spridd i resten av landet. Arten sågs i slutet av 1800-talet på Omberg och i Norrköpings kommun. 1935 sågs den i Boxholms kommun. TE återsåg den 1995, på sin enda aktuella lokal, i Hycklinge socken i Kinda kommun.

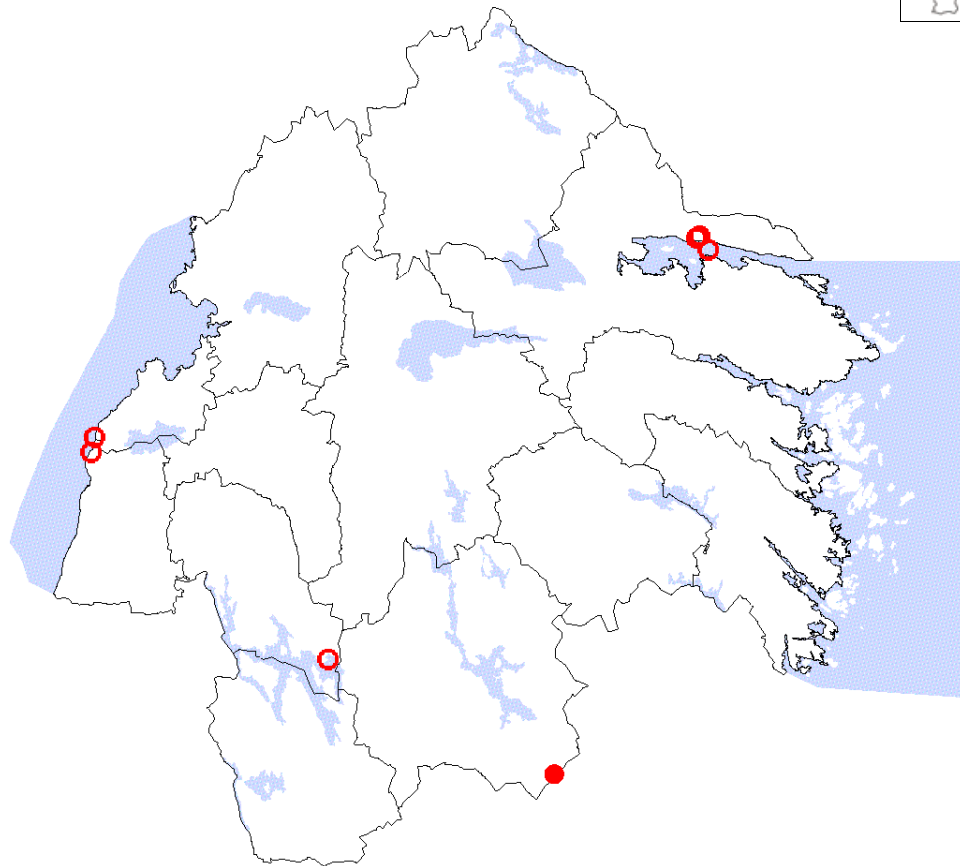
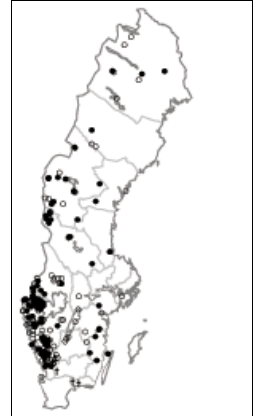
Ekologi:

Arten växer i sydvästsverige främst på aspar och olika ädellövträd, men även på klippor. En kombination av stor ljusstillgång och hög luftfuktighet är en viktig förutsättning för arten. I Hycklinge växer den på en asphögstubbe och en senvuxen ek i relativt ljusöppen miljö, i en östvärd brant nära en sjö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas.

Övrigt:

Fjällig gyttterlav

Pannaria leucophaea

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Fjällig gyttterlav förekommer i hela landet. Hulting (1925) skrev att den växte här och där på klippor. I länet är den känd från en handfull aktuella lokaler. Vi har inte inventerat dess växtmiljö närmare så den är troligen förbisedd.

Ekologi:

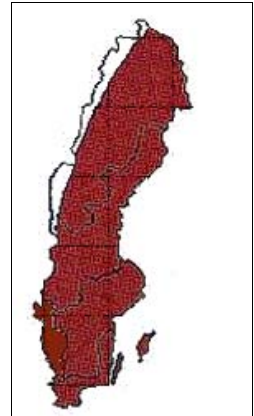
Arten växer på fuktiga kalkhaltiga klippor i skuggiga lägen.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Lämpliga växtmiljöer bör inventeras för att klargöra dess status i länet.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan. (((Obs Kolla namnet!!!!)))

Gytterlav

Pannaria pezizoides

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Gytterlav förekommer i hela landet på relativt många lokaler. Hulting (1925) skrev att den ej var sällsynt på jord och mossor. I länet är den noterad på tre aktuella lokaler. Vi har dock inte noterat den systematiskt. Den kan också växa på marken och är därför möjligen förbisedd.

Ekologi:

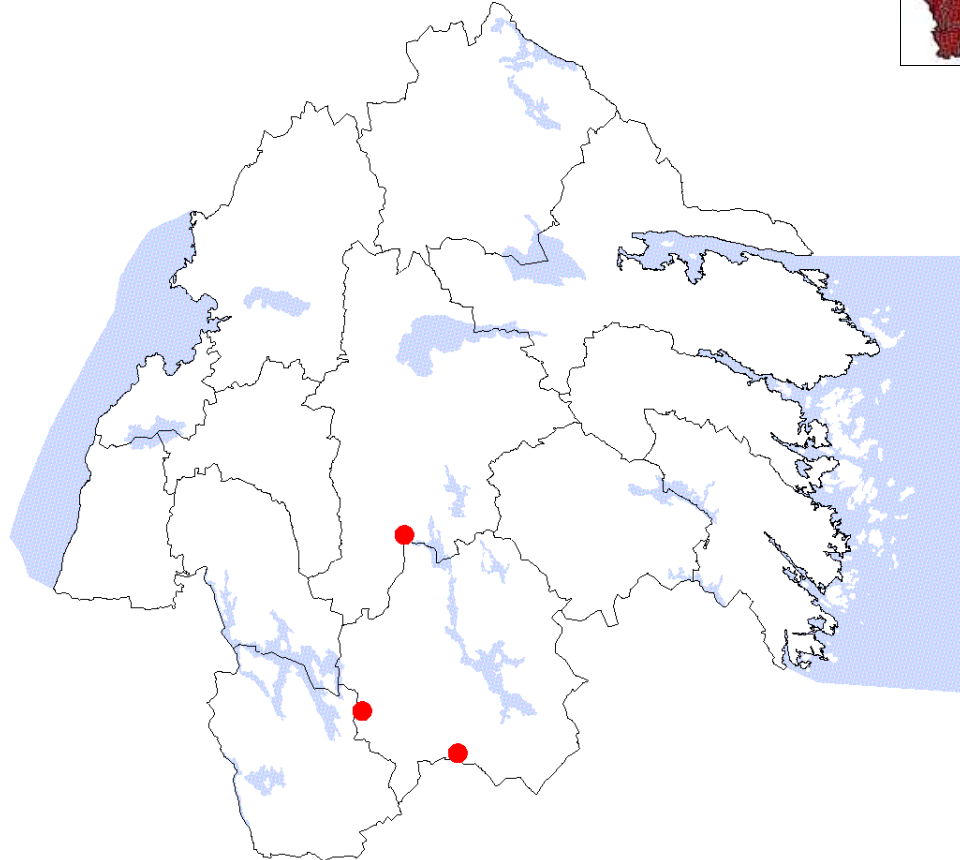
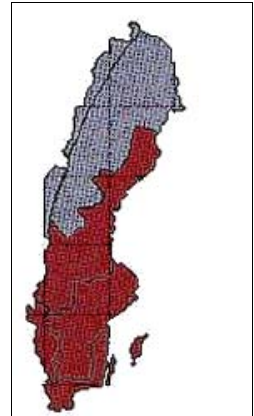
Arten växer på marken, på mossor på klippor och på lövträdstammar i fuktiga miljöer, gärna branter.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas möjligen av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Den gynnas om mängden gamla lövträd ökar i fuktiga brantmiljöer.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan. (((Obs Kolla namnet!!!!)))

Korallblylav

Parmeliella triptophylla

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Korallblylav växer spridd i hela landet, vanligare norrut och sällsynt i söder. Hulting (1925) anger arten från några lokaler i norra Östergötland. I Östergötland är den känd från 48 aktuella lokaler, de flesta i södra delen av länet.

Ekologi:

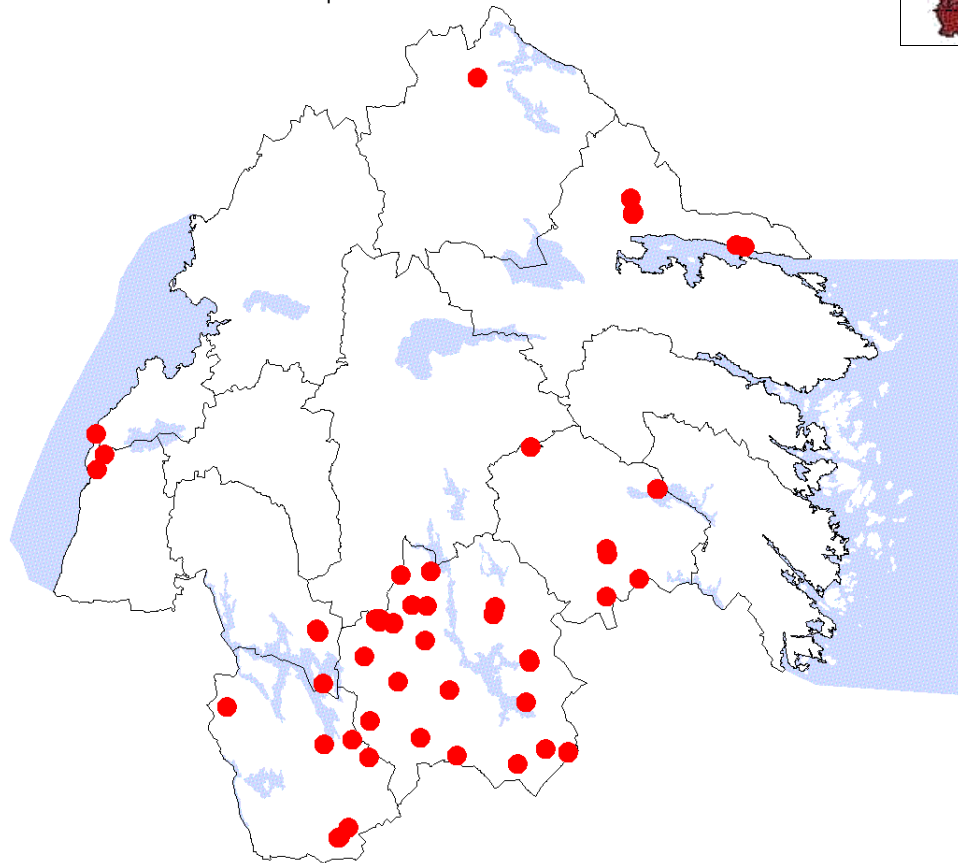
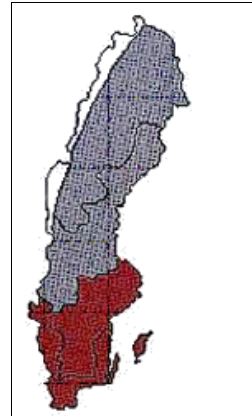
Arten växer främst på olika lövträd såsom asp, sälg, rönn, oxel och ädla lövträd i naturskogsartade, lövskogar och lövrika barrskogar. I länet växer den främst i fuktiga brantmiljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. Den gynnas om inslaget av gamla lövträd ökar i barrskogen och om nordvända branter med lövskog och lövrik barrskog lämnas orörda, särskilt i närheten av de kända växtplatserna.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Silverlav

Parmelina tiliacea

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Silverlav förekommer från Skåne till Gästrikland med de rikaste förekomsterna i sydvästsverige, Skåne och mälardalen. I länet är den uppgiven från ett tiotal platser, flertalet från kusttrakterna, under andra halvan av 1800-talet och första halvan av 1900-talet. 1996 återfann BS den och den är nu känd från 8 aktuella lokaler i länet. Sex av dessa ligger i slättbygden kring och i Linköping. De andra två är från klippor i Jonsbergs skärgård. Då klippor i skärgården inte är inventerade närmare kan den vara förbisedd där.

Ekologi:

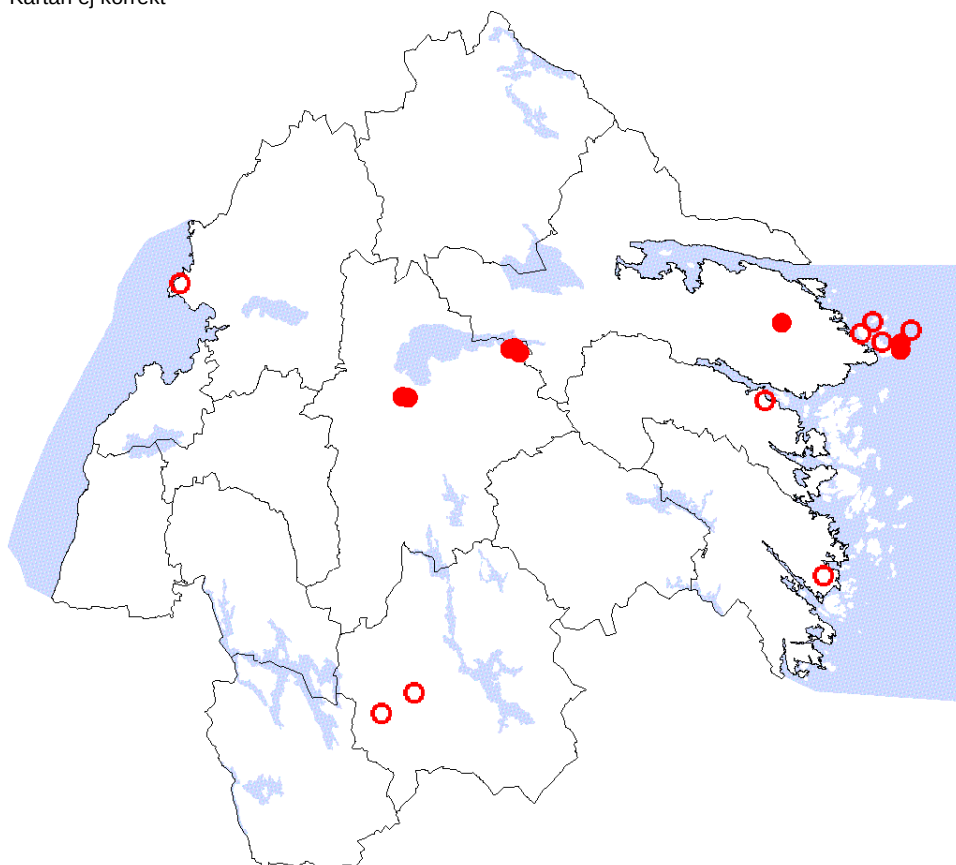
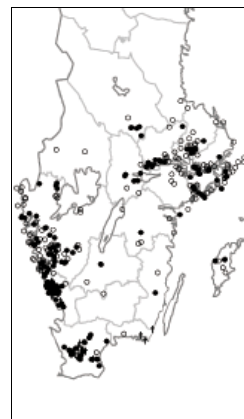
Arten växer främst på dammimpregnerade ädellövträd, och ibland på kyrkogårdsmurar, i slättbygder och på kalkklippor eller fågelgödsade klippor i skärgårdar och kusttrakter. Fynden från Linköpings kommun är på alléträd, sten och på träd vid kyrkogårdar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas om gamla ädellövträd minskar i odlingslandskapet. Den gynnas om gamla träd inte huggs bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask, lönn och alm då väljs som trädslag. Gamla hamlade träd i lämpliga lägen bör återhamlas och frihuggas. En inventering av lavfloran i alléer, kyrkogårdar och parker är önskvärd för att klargöra artens status i länet. En riktad inventering av klippor i skärgården bör göras för att klargöra artens status där.

Övrigt:

Kartan ej korrekt

Peltula

Peltula euploca

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Peltula är känd från ett tjugotal lokaler främst i norra Götaland. Degelius påträffade arten för första gången i länet 1944 vid Hästholmen, nära Omberg. Hakelien upptäckte ytterligare två lokaler 1964-65, vid Vätternstranden öster om Boön i Motala kommun och vid Alvastra. På den sistnämnda lokalen växer den kvar ännu år 2000. Detta är den enda kända aktuella lokalen för arten i länet.

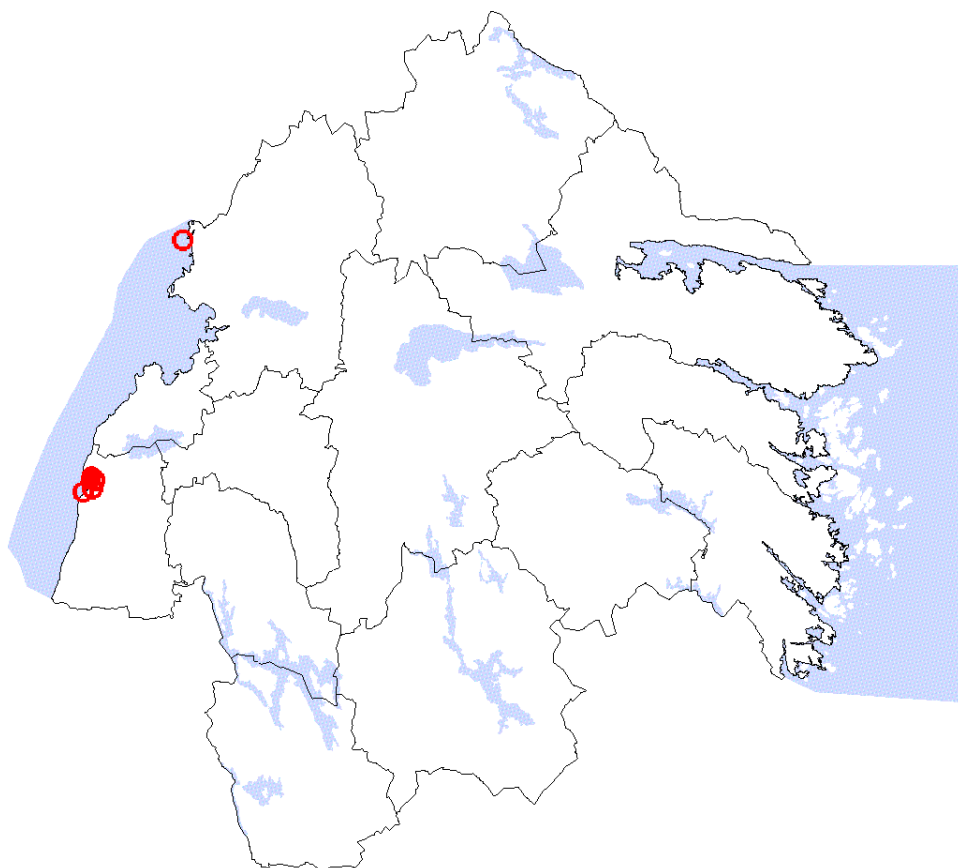
Ekologi:

Arten växer på mer eller mindre fuktiga, ofta sydvända kalkhaltiga klippor, eller silikatklippor som översilas av basiskt sippervatten, i öppen miljö. På sin aktuella östgötalokal växer den på en solexponerad kalktorräng i Ombergs sydostbrant tillsammans med bl a fältmalört, fältvädd, grusslok, flikig skinnlav och den rödlistade arten grå jordlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända aktuella växtplats bör följas. Den bör eftersökas på lämpliga lokaler i närheten av sina gamla växtplatser och på andra lämpliga miljöer i västra Östergötland.

Övrigt:

Stor kvistspik

Phaeocalicium praecedens

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Stor kvistspik förekommer från Småland till Norrbotten. Den hittades i Östergötland första gången av MW 1995. Den är nu känd från 11 aktuella lokaler. Då dess växtsätt nyligen har uppmärksamats är den sannolikt förbisedd och antalet lokaler kan vara stort.

Ekologi:

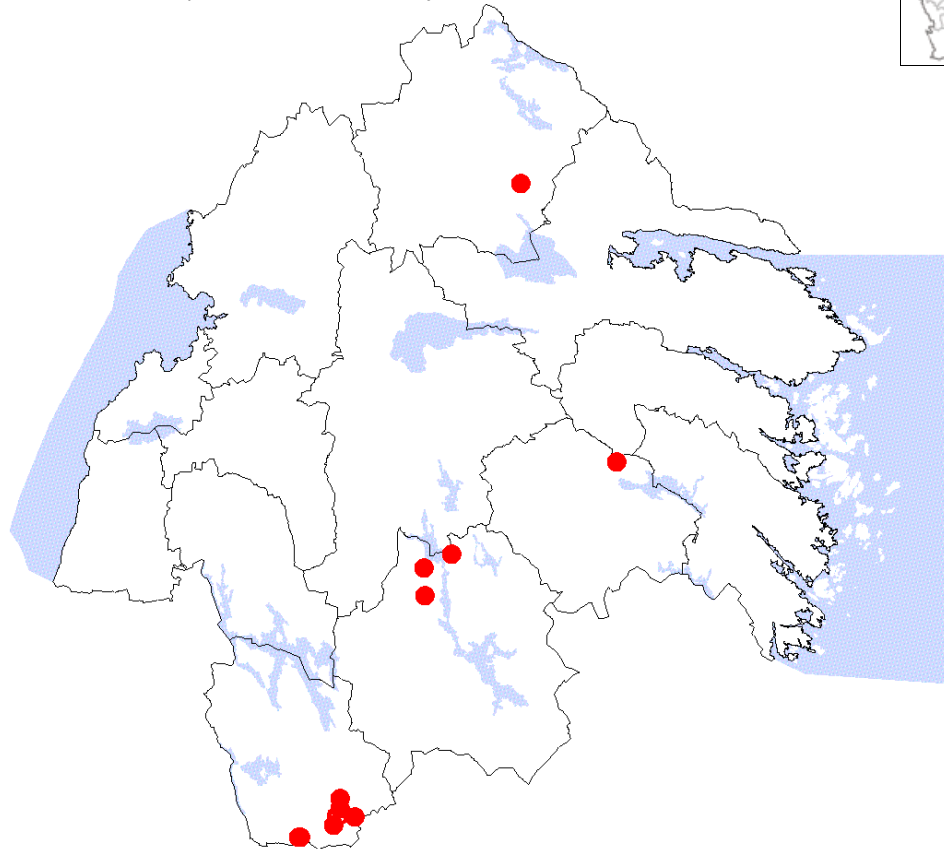
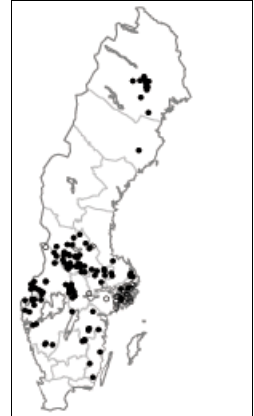
Arten växer på tunna aspkvistar i kronan på gamla aspar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av att gamla lövträd avverkas och att lövträdsinslaget minskar. Den gynnas om gamla aspar lämnas vid avverkningar och om aspar gynnas inom skogsbruket, vid t ex röjningar och gallringar.

Övrigt:

Arten var tidigare rödlistad i Sverige. Vi bedömer den som regionalt hänsynskrävande tills vidare i väntan på att dess status och miljökrav har klarnat.

Skuggkranslav

Phaeophyscia endophoenicea

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Skuggkranslav förekommer från Skåne till Uppland. AN upptäckte den för första gången i länet 1992 och den är nu känd från 13 lokaler.

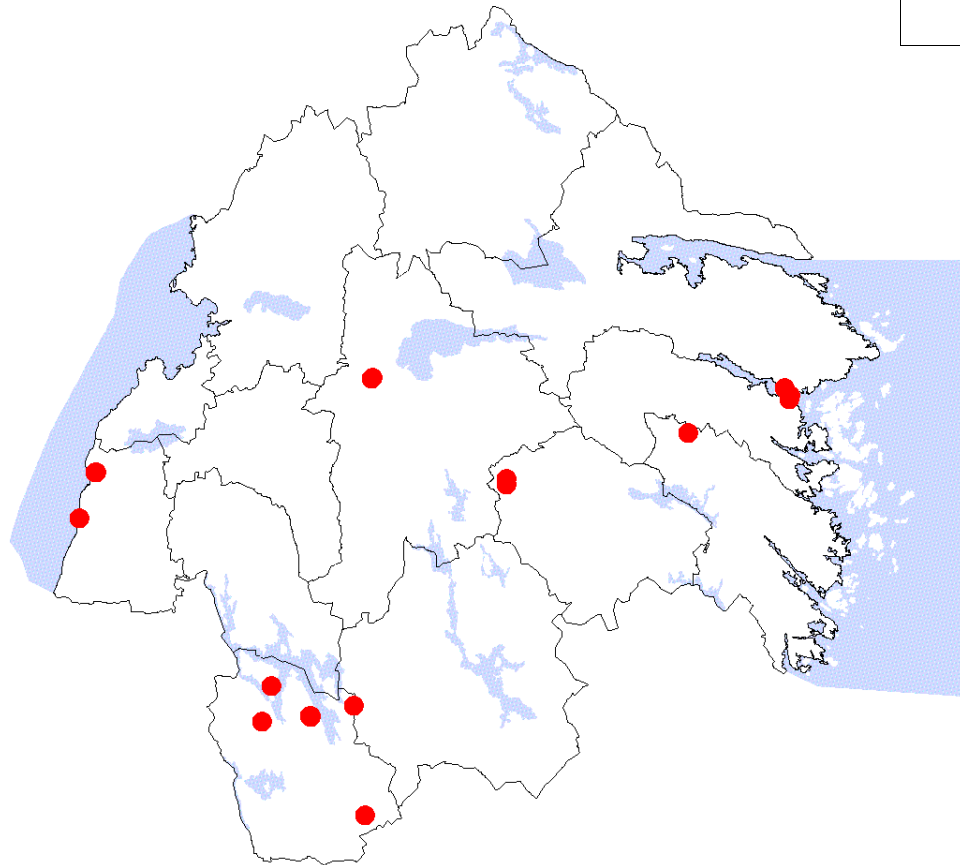
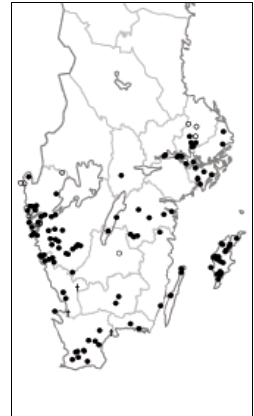
Ekologi:

Arten växer främst på måttligt näringsrik bark av, gärna lutande ädellövträd i skuggiga, fuktiga miljöer. Den växer ofta över eller tillsammans med mossor. Ibland förekommer den även på hamlade träd i mer öppna miljöer. I Östergötland har växer den på ek, bok, alm, ask, lind och apel.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av sådan avverkning på, eller i närheten, av sina växtplatser som gör att det fuktiga lokalklimatet blir torrare. Den gynnas om gamla ädellövträd skapas inom skogsbruket, särskilt i fuktiga miljöer i närheten av de kända lokalerna.

Övrigt:

Rikfruktig blemlav

Phlyctis agelaea

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Rikfruktig blemlav är känd från relativt många lokaler från Skåne till Hälsingland. Hulting (1925) skrev att arten ej var sällsynt på lövträd. LA återfann den 1993 och den är nu känd från 10 lokaler i länet. Då vi inte har undersökt dess växtsubstrat så ofta är den troligen förbisedd och det verkliga antalet lokaler kan vara stort.

Ekologi:

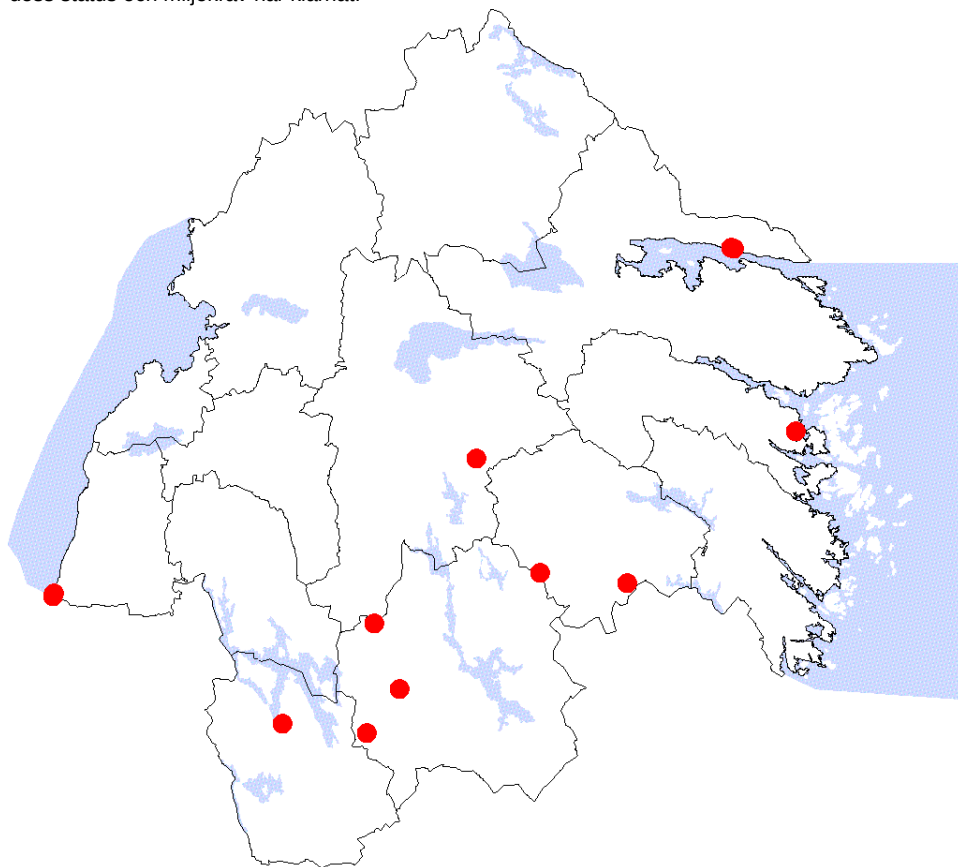
Arten växer i landet främst på slät bark av ädellövträd i halvöppna till slutna miljöer. I länet växer den främst på ask i lite fuktigare miljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Hotbilden är svår att bedöma. Dess växtsubstrat ökar i det igenväxande odlingslandskapet. Samtidigt har den försvunnit från i stort sett intakta lokaler, kanske på grund av luftföroreningar.

Övrigt:

Hulting angav ej exakta lokaler och hans fynd är därför inte utsatta på kartan. Arten var tidigare rödlistad. Vi bedömer den som regionalt hänsynskrävande tills vidare i väntan på att dess status och miljökrav har klarnat.

Pudrad rosettlav

Physcia magnussonii

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Pudrad rosettlav är funnen på ett fåtal lokaler från Östergötland till Jämtland. Aktuella lokaler finns i Dalarna och Jämtland. Den sågs under 1800-talet på tre lokaler i Söderköpings kommun av bl a Stenhammar. OS återfann den 1983 på Ramunderberget. Vi har inte inventerat lämpliga växtmiljöer i någon större utsträckning varför den kan vara förbisedd.

Ekologi:

Arten växer på något regnskyddade ytor i sydvända, solexponerade silikat- och grönstensbranter, gärna nära vattendrag. Då den växer på silikatklippor påverkas dessa av basiskt sippervatten.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända växtplats bör följas. En riktad inventering av lämpliga miljöer, särskilt i trakten av den kända växtplatsen, är önskvärd.

Övrigt:

Rikfruktig rosettlav

Physcia phaea

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Rikfruktig rosettlav är känd från enstaka lokaler från Östergötland till Norrbotten. Kjellmert upptäckte den 1948 vid Stocklycke hamn och vid Hästholmen. Den växer fortfarande vid Hästholmens fyr. Vi har inte inventerat lämpliga växtmiljöer i någon större utsträckning.

Ekologi:

Arten växer på relativt plana silikat- och skifferklippor i öppna lägen. Ibland är växtplatserna svagt påverkade av fågelspillning. Ekologin är dock något oklar.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens utveckling på sin enda kända aktuella växtplats bör följas. En riktad inventering av lämpliga miljöer, särskilt i trakten av den kända växtplatsen, är önskvärd.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Grynig dagglav

Physconia grisea

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Grynig dagglav förekommer spridd inom ekens utbredningsområde. I Östergötland finns endast ett tiotal aktuella lokaler noterade. Arten har dock inte noterats systematiskt och växer bl a i alléer, som ej så ofta har inventerats noggrannare, och är därför troligen förbisedd.

Ekologi:

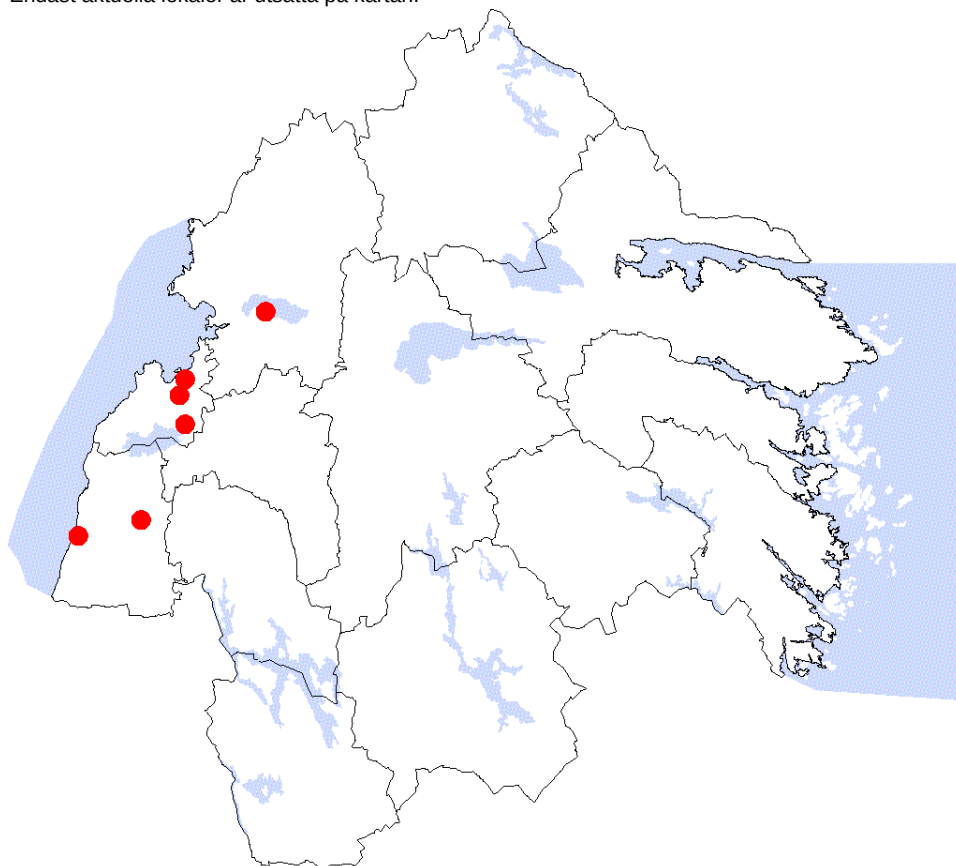
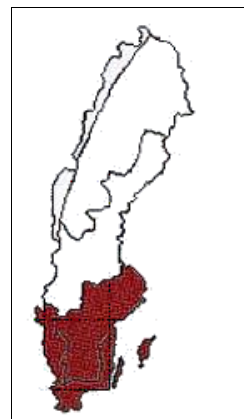
Arten växer främst på grova ädellövträd, särskilt ask och alm, i öppna och halvöppna, gärna dammimpregnerade, miljöer såsom parker, kyrkogårdar och alléer, men även i hagmarker.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas om gamla ädellövträd minskar i odlingslandskapet. Den gynnas om gamla träd inte huggs bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask, lönn och alm då väljs som trädslag. Gamla hamlade träd i lämpliga lägen bör återhamlas och frihuggas. En inventering av lavfloran i alléer, kyrkogårdar och parker är önskvärd för att klargöra artens status i länet.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Norsk näverlav

Platismatia norvegica

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Norsk näverlav är en västlig art som förekommer från Västergötland till Västerbotten, med majoriteten av sina lokaler i Värmland, sydvästra Dalarna och inom ett område i västra Dalarna. TE upptäckte arten mycket oväntat som ny för Östergötland på ett block i Kinda kommun 1995. Senare har JJ funnit ett tiotal bålur på en lodyta i Finspångs kommun.

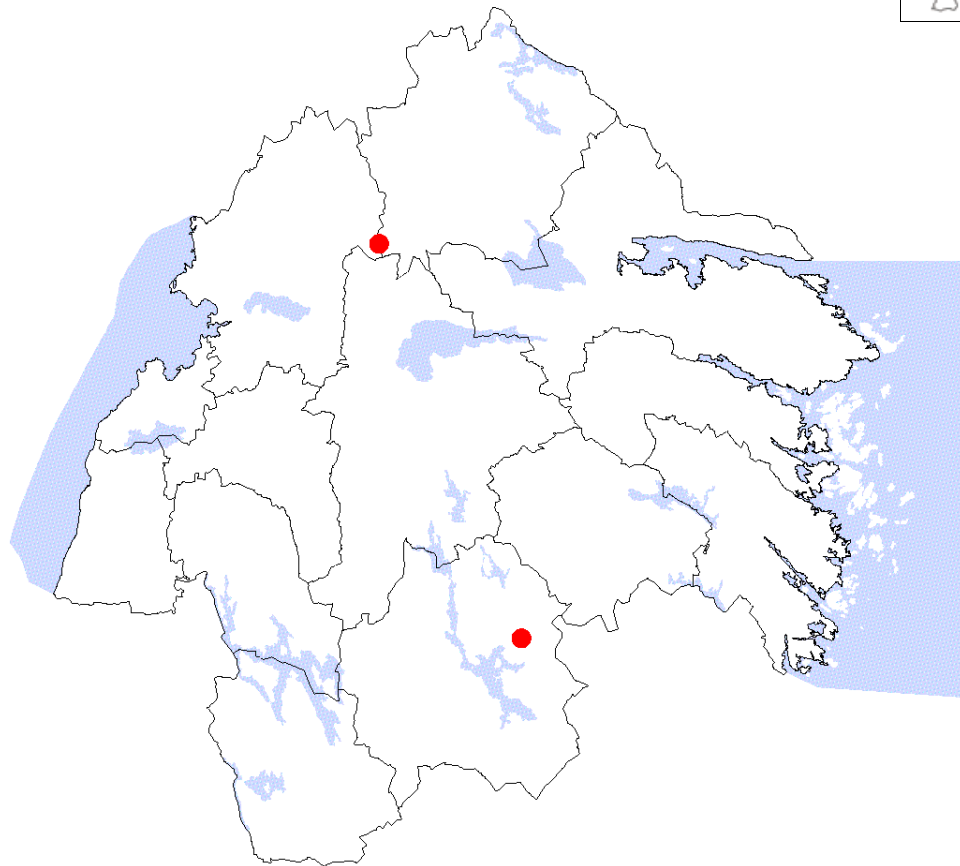
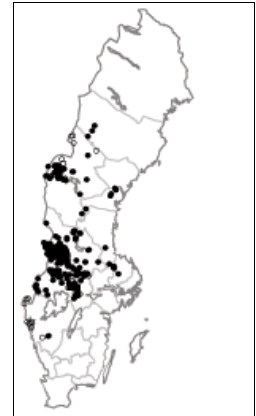
Ekologi:

Arten växer på sten och träd, främst granar och björkar, i relativt ljusöppen miljö, i naturskogsartade områden med hög och jämn luftfuktighet. I Östergötland växer den ljust på ett stort block och en lodyta block i fuktig skogsmark.

Hot/Åtgärdsbehov:

Då den växer sparsamt på sina växtplatser så är risken att den ska försvinna på grund av slumpfaktorer stor. Arten hotas av avverkning på eller i närheten av sina växtplatser. Artens utveckling där bör följas.

Övrigt:

Stor porina

Porina grandis

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Stor porina är endast funnen en gång i landet, på Omberg 1874. Den eftersöktes 1993 utan att påträffas. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

Ekologi:

Arten växer på silikatsten i fuktiga och skuggiga miljöer.

Hot/Åtgärdsbehov:

Ekologin är dåligt känd och hotbilden därför oklar. Arten bör eftersökas ytterligare på lämpliga lokaler på Omberg och i Vätternbranten söder om Omberg till länsgränsen.

Övrigt:

Bokvårtlav

Pyrenula nitida

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Bokvårtlav förekommer på relativt många lokaler inom bokens huvudsakliga utbredningsområde med en nordlig utpostlokal på Omberg. På Omberg samlade Wahlenberg den första gången 1825 vid Stocklycke. Den har sedan setts i bokskogen vid Alvastra från 1874 till dags dato, där den idag växer relativt rikligt. Hulting (1925) skrev att den var allmän på bok på Omberg.

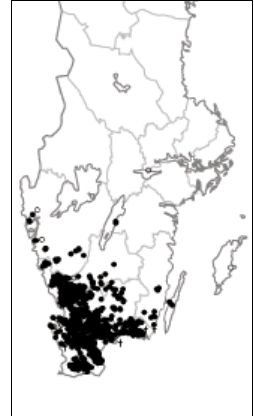
Ekologi:

Arten växer främst på basen av äldre bokar i gamla bokskogar, så också i Östergötland.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens växtplats är föreslagen som Natura 2000 område och förväntas få ett varaktigt skydd i framtiden. Arten kan troligen expandera om barrskog på södra Omberg omförs till bokskog, som sedan tillåts bli naturskogsartad.

Övrigt:

Askvårtlav

Pyrenula nitidella

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Askvårtlav förekommer på ett fåtal lokaler från Skåne till Östergötland. AN upptäckte den 1998 på sin enda aktuella lokal i Östergötland, i branterna på västra sidan av Omberg.

Ekologi:

Arten växer främst på slät askbark i fuktig och skuggig miljö. I länet växer den på en ask i en naturskogsartad granskog med stort lövinslag.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplats, och av andra för arten lämpliga miljöer i närheten. För att klarlägga artens status i länet bör den eftersökas ytterligare på Omberg, och i Vätternbranten söder om Omberg till länsgränsen. Artens utveckling på sin kända växtplats bör också följas.

Övrigt:

Hjälmbrosklav

Ramalina baltica

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Hjälmbrosklav är känd från relativt många lokaler inom ekens utbredningsområde, men har en nordöstlig utbredning med majoriteten av fynden från östra Svealand och nordöstra Götaland. I Östergötland såg Hulting den på en lokal i början av 1900-talet. Det dröjde sedan till 1993 innan AN såg den igen. Arten är nu känd från ca 250 aktuella lokaler i länet. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

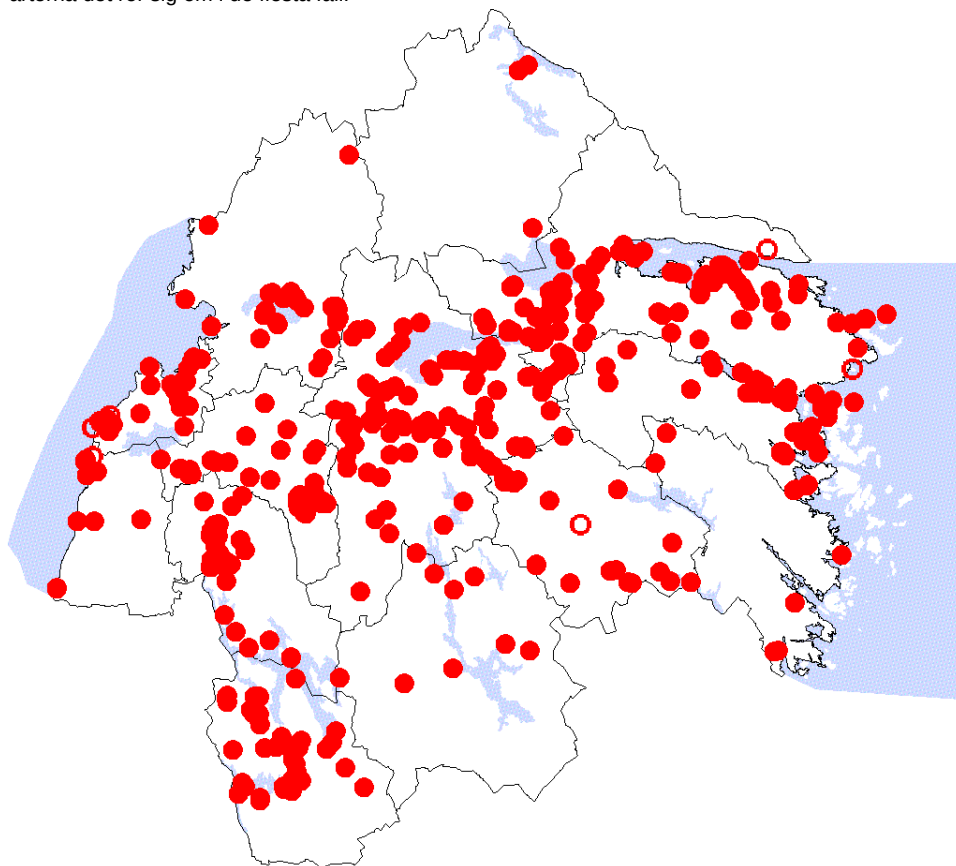
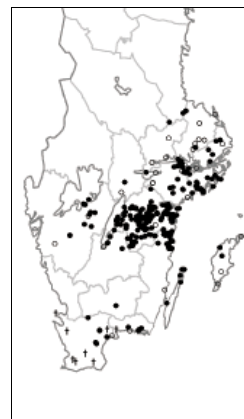
Arten växer i huvudsak på gamla grovbarkiga ekar i öppna lägen. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet. Arten förekommer även på andra ädellövträd, framförallt i alléer och parker.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet. Arten har oftast inte skiljts ut från trubbig brosklav *Ramalina obtusata* varför det ej säkert går att säga vilken av arterna det rör sig om i de flesta fall.

Rännformig brosklav

Ramalina calicaris

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Rännformig brosklav är främst funnen från Skåne till Uppland med ett fåtal fynd längre norrut. De flesta fynden är gamla. I länet är arten funnen på ett halvdussin lokaler från mitten av 1800-talet till mitten av 1900-talet. Inga aktuella lokaler är kända i länet.

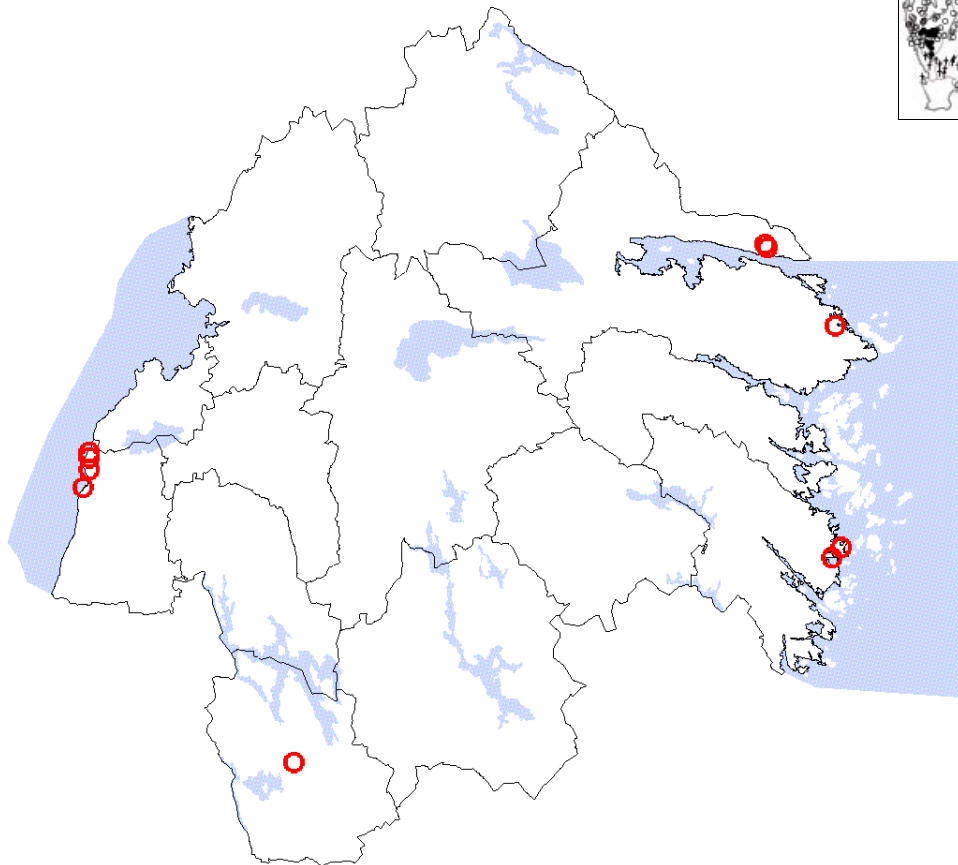
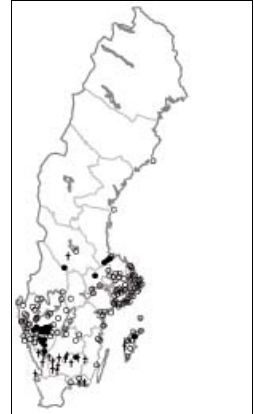
Ekologi:

Arten växer på aspar vid sjöar och vattendrag och på lövträd i tämligen öppna miljöer i jordbrukslandskapet. Den växer oftast på mindre grenar uppe i kronorna.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på på lämpliga miljöer, särskilt i närheten av sina gamla växtplatser.

Övrigt:

Småflikig brosklav

Ramalina sinensis

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Småflikig brosklav är en art som främst förekommer i de östra delarna av landet, från Västmanland till Norrbotten med några sydliga utpostlokaler. LA har funnit den på en lokal i Östergötland, tillika den sydligaste lokalen i landet, i Säby Västerskogs naturreservat 1993. Vi har inte eftersökt arten noggrannare i länet och den kan möjligen vara något förbisedd.

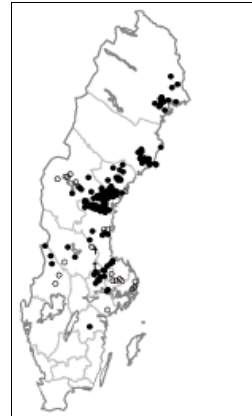
Ekologi:

Arten är ljusälskande och växer främst högt upp i kronorna på äldre aspar, insprängda i barrskog eller i rena lövbestånd, främst i fuktiga miljöer. I länet sågs den på grenarna av en omkullblåst asp.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens växtplats är skyddad som naturreservat, men eftersom skötseln där är fri utveckling växer inga nya aspar upp inom naturreservatet. Yngre och äldre aspar bör gynnas inom skogsbruket, särskilt i fuktiga miljöer, allra helst i närheten av den kända växtplatsen. Artens status i länet bör klarläggas genom att den eftersöks i lämpliga växtmiljöer.

Övrigt:

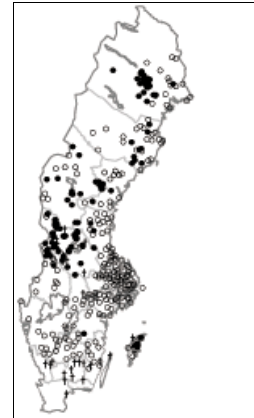
Trådbrosklav

Ramalina thrausta

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Trådbrosklav är känd från ett relativt stort antal gamla lokaler i hela landet och Ahlner (1948) angav den som allmän i barrskogsområden, men med något lägre frekvens i Götalands skogsbygder. Hulting (1925) såg den dock som sällsynt i Östergötland. Den har minskat drastiskt i hela landet och förekommer nu i stort sett bara i naturskogar i Norrland. I Götaland finns aktuella lokaler endast på Gotland och i Östergötland. Arten har i länet samlats på ett dussintal lokaler fram till 40-talet och TE återfann den i sen tid i Kinda kommun 1995. TE och MH har senare påträffat den på ytterligare en lokal var i samma kommun.

Ekologi:

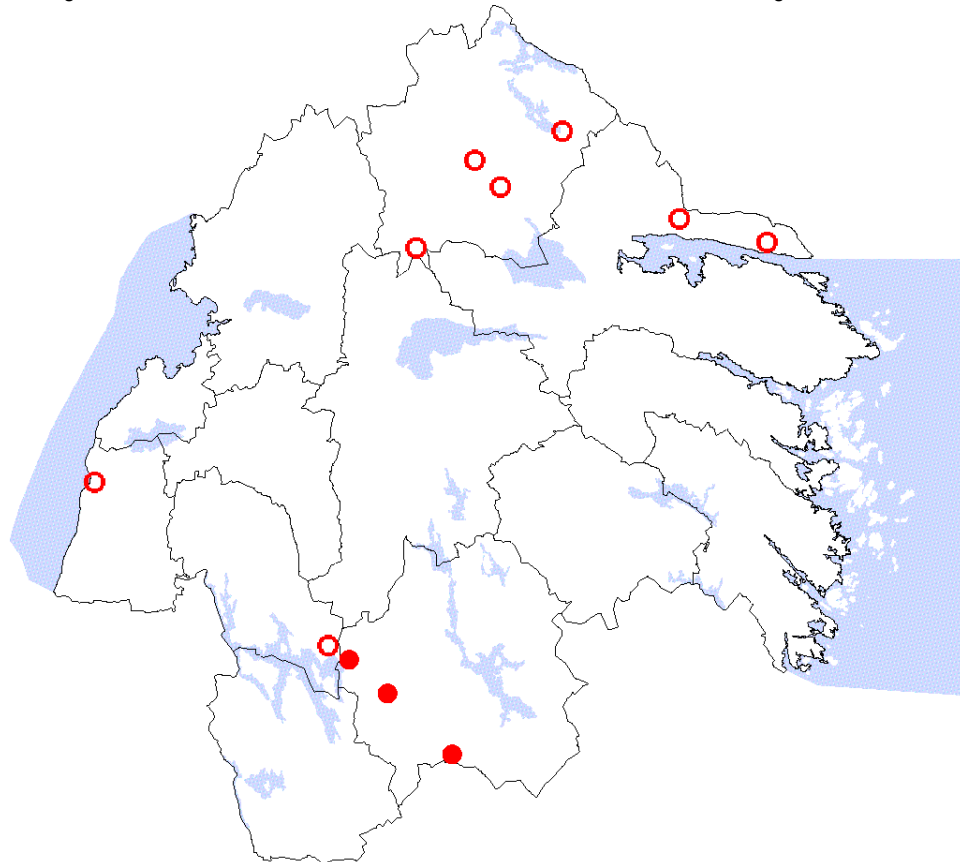
Arten är strikt knuten till naturskogsartade, brandrefugiala granskogar med hög och jämn luftfuktighet. I länet växer den sparsamt på enstaka grova grangrenar på några mycket gamla granar i två fuktiga kanjoner och i en nordostvänd brant i mycket fuktig miljö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Trådbrosklav hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. En avverkning har nyligen skett i närheten av en av växtplatserna (branten) och dess framtid är osäker där. Den växer mycket sparsamt på alla sina växtplatser så risken att den ska försvinna på grund av slumpfaktorer är stor. Arten är också troligen känslig för luftföroreningar. Den kan möjligen expandera om granskogar i mycket fuktiga miljöer, särskilt i närheten av dess kända växtplatser, lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status söder om norrlandsgränsen.

Åkerkartlav

Rhizocarpon disporum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Åkerkartlav är känd från ett fåtal gamla lokaler i Östergötland, Sörmland och Uppland. I länet sågs den under andra hälften av 1800-talet och första hälften av 1900-talet på sammanlagt fyra lokaler, dels på och söder om Omberg, dels i nordöstra delen av Norrköpings kommun. Inga aktuella lokaler är kända.

Ekologi:

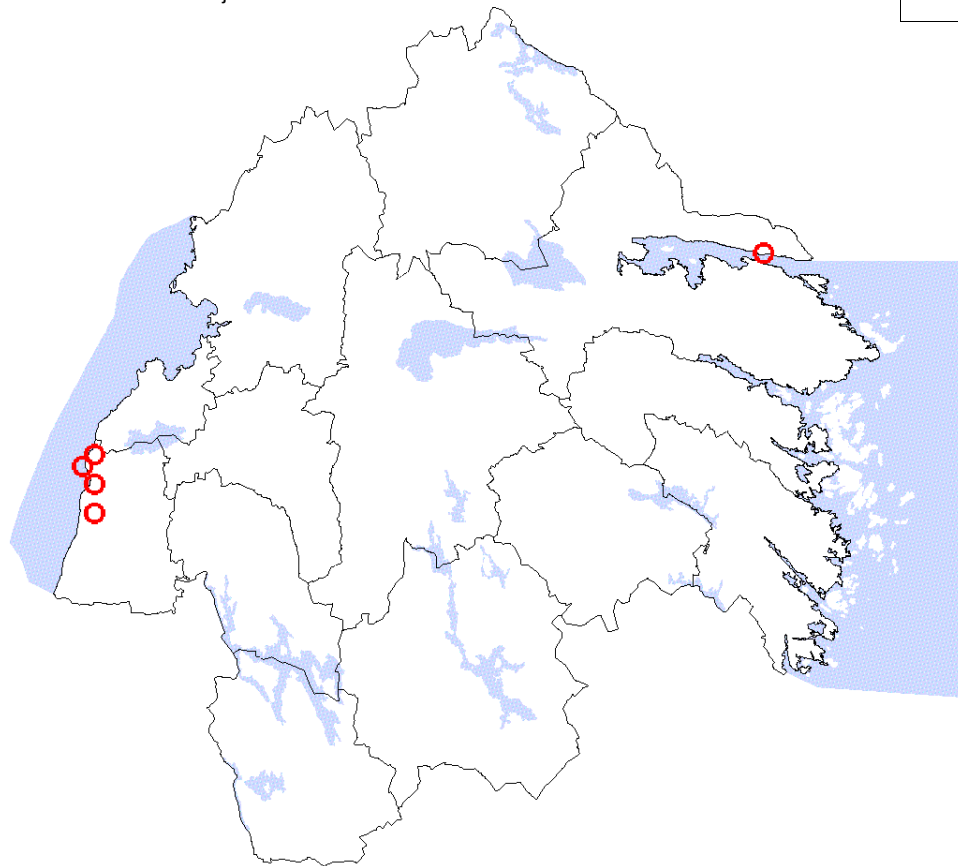
Arten växer på exponerade silikatklippor i jordbrukslandskapet, t ex åkerholmar, men även på strandklippor.

Hot/Åtgärdsbehov:

Igenväxning och borttagande av åkerholmar är hot mot arten. Artens status i länet bör utredas genom en inventering av gamla lokaler och andra lämpliga växtplatser.

Övrigt:

Arten var klassad som sårbar i den tidigare nationella rödlistan men flyttad till "ej bedömd" i den nya rödlistan. Vi bedömer den som regionalt hänsynskrävande tillsvidare i väntan på att dess status och miljökrav har klarnat.

Allékrimmerlav

Rinodina colobina

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Arten förekommer mycket sällsynt i södra delen av landet. I Östergötland har den samlats vid två tillfällen. En gång vid Bergs slussar 1948 och en gång vid Stora Åby. Arten har inte setts i länet sedan dess.

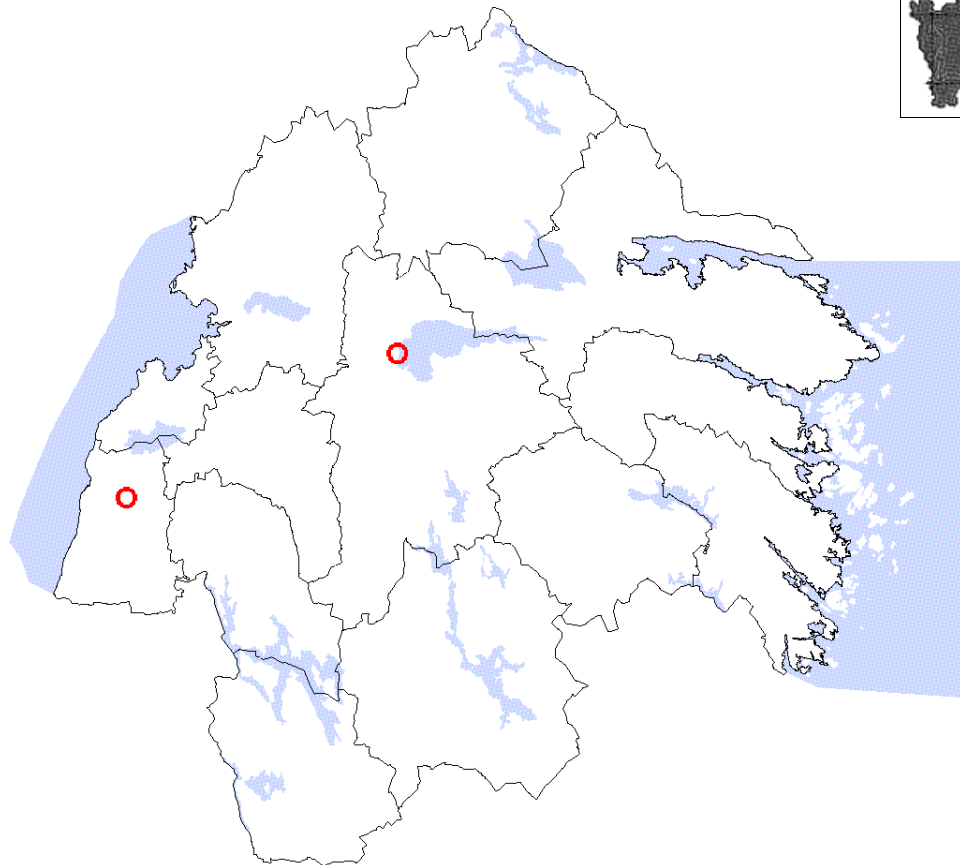
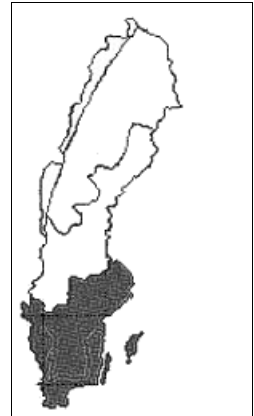
Ekologi:

Arten växte på ädellövträd i alléer. Den tros vara stoftgynnad.

Hot/Åtgärdsbehov:

Då arten är dåligt känd är det svårt att klargöra hotbilden. Den bör dock eftersökas på sina gamla växtplatser.

Övrigt:

Grå skärelav

Schismatomma decolorans

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Grå skärelav förekommer spridd över ekens utbredningsområde. Till skillnad från många andra ekarter finns många lokaler i Skåne och på västkusten. I Östergötland såg Stenhammar arten första gången 1866. Det dröjde sedan till 1990 innan LA återsåg den och nu är den känd från 200 aktuella lokaler. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

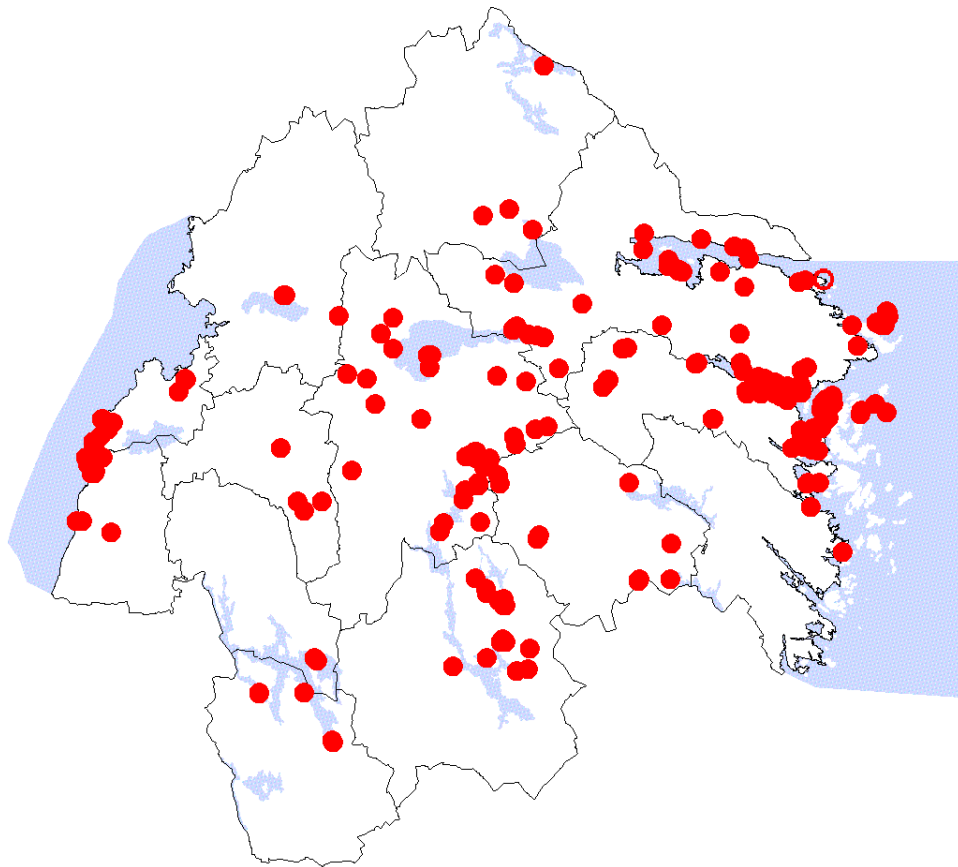
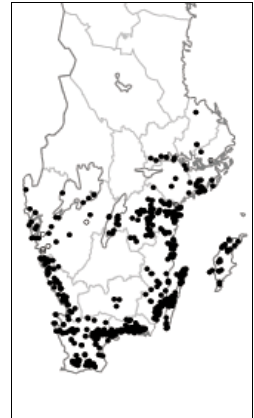
Ekologi:

Arten växer främst på gamla grovbarkiga ekar, både i öppna och mer slutna miljöer, ofta djupt inne i barksprickorna. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. Den tål skugga relativt väl och är en av de sista rödlistade arterna som dör på ekar i igenvuxen miljö. Den är dock något mer ljuskrävande än violettbrun skivlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Rosa skärelav

Schismatomma pericleum

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Rosa skärelav förekommer från Skåne till Norrbotten, med tyngdpunkten av sin utbredning i östra Svealand och östra Götaland. Även relativt många fynd finns från Jämtland och Norrbotten. I Östergötland upptäckte Stenhammar den 1866 och den samlades sedan relativt många gånger kring det förra sekelskiftet av främst Hulting. De flesta fynden gjordes sedan under 1990-talet och idag finns ca 430 aktuella lokaler. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

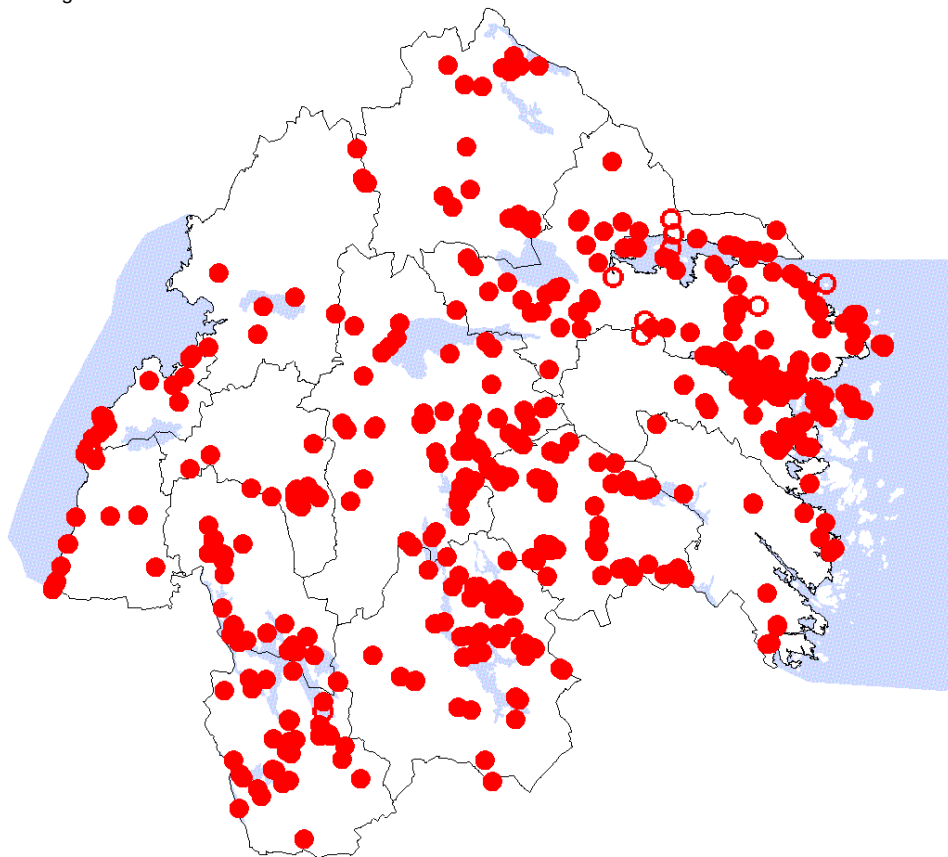
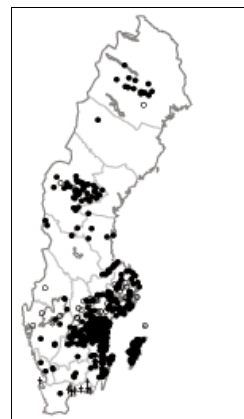
Arten växer i norra Sverige främst på sälgar och granar, och i södra Sverige främst på relativt grovbarkiga ekar. Rosa skärelav är den av de många rödlistade lavararter knutna till grov ekbark som kommer tidigast i successionen, alltså på de minst gamla träden. Den växer främst i ljusöppna miljöer i både ekhagmarker och på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter, gärna nära vatten.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värdrädet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Sydlig blekspik

Sclerophora amabilis

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Sydlig blekspik upptäcktes första gången i landet först 1995. På grund av detta och dess likhet med andra blekspikar är dess utbredning bristfälligt känd. Den upptäcktes på två lokaler i länet 1998, första gången av MW i Holkaberget vid Vätternstranden i Ödeshögs kommun och andra gången av LA i Gismestads allé i Linköpings kommun. Ett fynd har även gjorts 2000 vid Rödamåla utanför Hestra (MH)

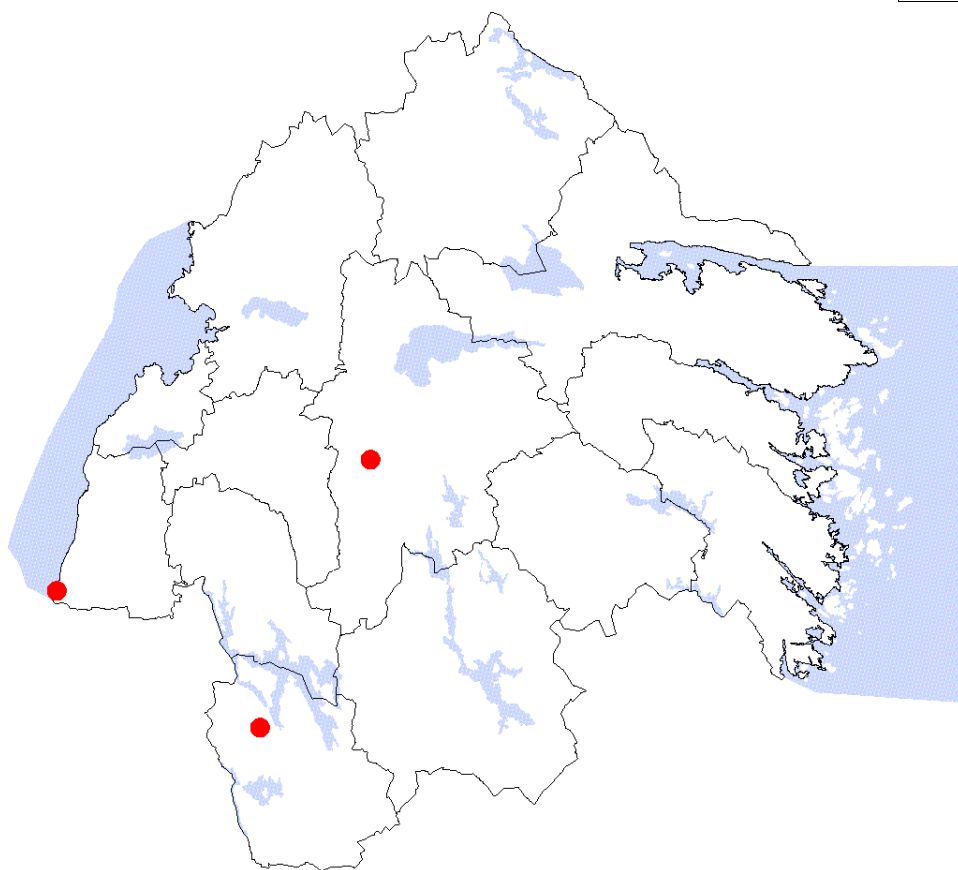
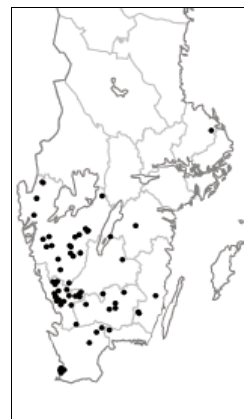
Ekologi:

Arten växer på både bark och ved av grova ädellövträd i skog eller i odlingslandskapet. I Holkaberget växer den på en gammal alm i relativt skuggig miljö, Gismestads allé på en xxxxxx och i Rödamåla på ved på en hamlad ask

Hot/Åtgärdsbehov:

Troligen är hotbilden densamma som för till exempel brunskافتad blekspik. Artens utveckling på sina två kända växtplatser bör följas. Artens utbredning i länet bör utredas genom att kända växtplatser för brunskافتad och liten blekspik inventeras.

Övrigt:

Rödbrun blekspik

Sclerophora coniophaea

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Rödbrun blekspik förekommer från Småland till Norrbotten, med tyngdpunkten av sin utbredning i östra Svealand och östra Götaland. Även relativt många växtplatser finns i Dalarna och Norrbotten. Hultgren påträffade arten 1862 på ek i Ydre. LA såg den åter 1990 och nu finns 150 aktuella lokaler.

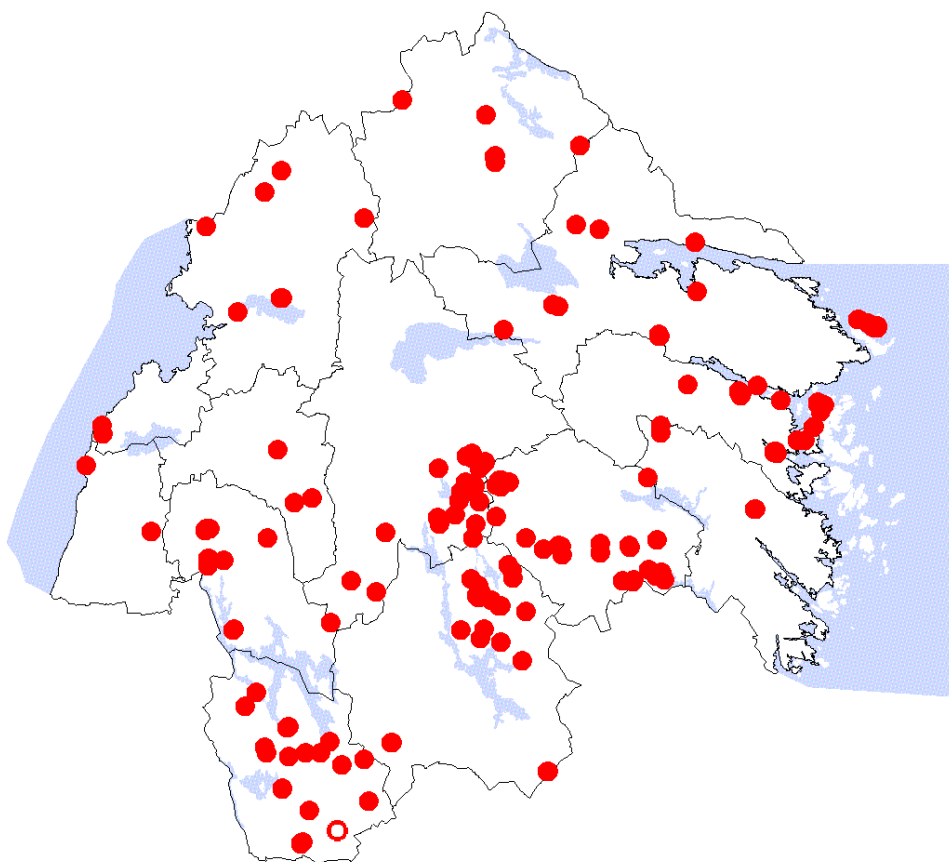
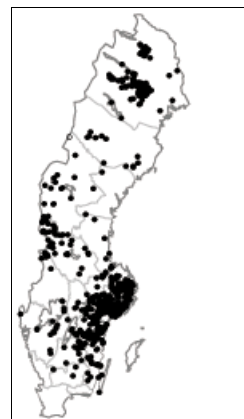
Ekologi:

Arten växer i norra Sverige främst på björk- och granved, och i södra Sverige främst på ekar. I Östergötland växer den främst på gamla grovbarkiga ekar, både i öppna och mer slutna miljöer, ofta djupt inne i barksprickorna. Den växer oftast på spärrgreniga ekar i odlingslandskapet, men även på senvuxna ekar i naturligt ljusöppna branter. Den tål skugga relativt väl och är en av de sista rödlistade arterna som dör på ekar i igenvuxen miljö.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för vårdträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Brunskaftad blekspik

Sclerophora farinacea

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Brunskaftad blekspik har aktuella fynd från Småland till Gästrikland, med de flesta fyndplatserna i södra Östergötland och runt Mälaren. MW upptäckte arten i Östergötland 1992 och nu är 108 aktuella lokaler kända. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

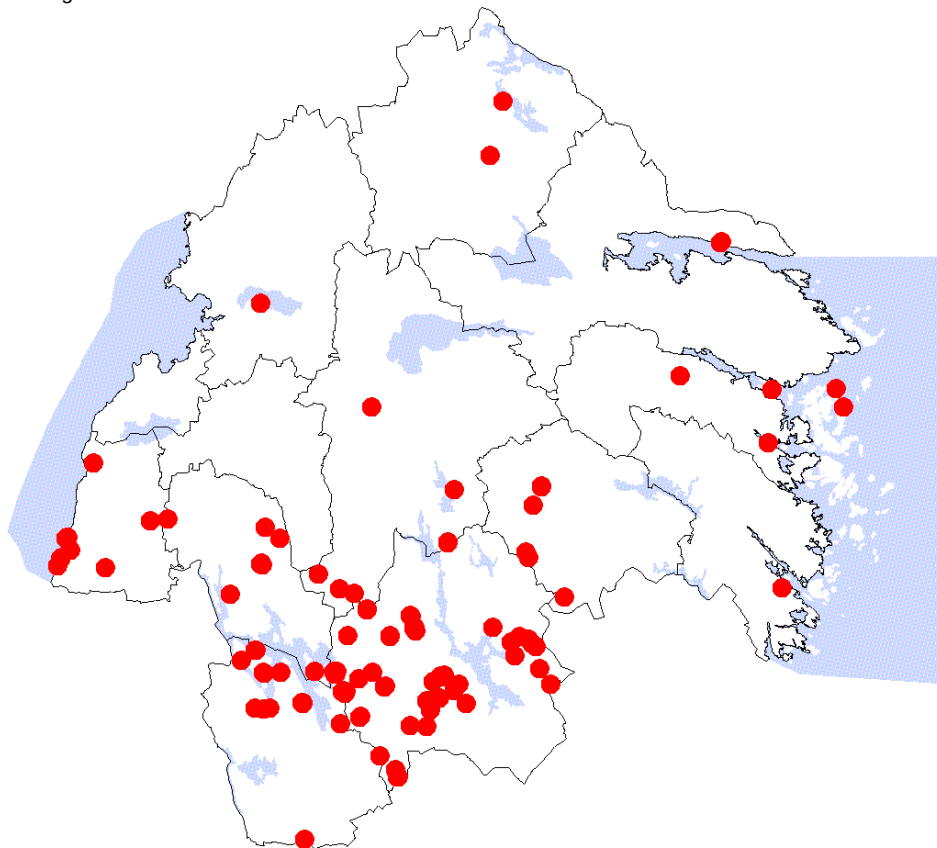
Arten växer på grov bark av gamla ädellövträd. I länet är den nästan uteslutande känd från gamla hamlade askar. Den är ljuskrävande och därmed känslig för igenväxning.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Gulvit blekspik

Sclerophora nivea

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Gulvit blekspik förekommer från Skåne till Värmland. Hulting (1925) skrev att den växte flerstädes i Östergötland på lövträd. I länet finns 145 aktuella lokaler.

Ekologi:

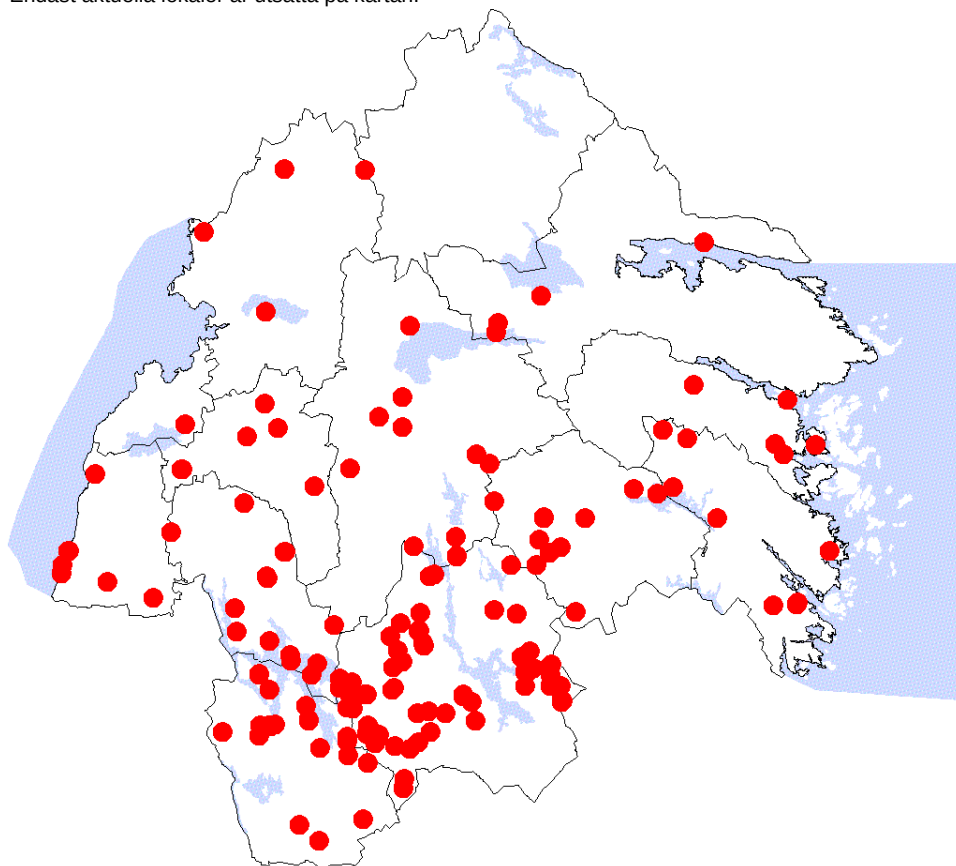
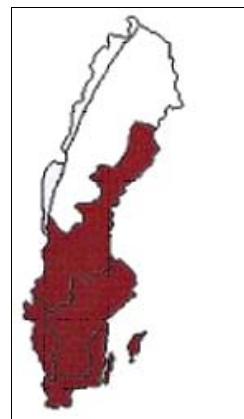
Arten växer på lövträdskork på gamla träd, särskilt av ask men ibland på lönn, alm, lind eller ek. I Östergötland är de flesta fynden från gamla hamlade askar. Den är relativt ljuskrävande och därmed känslig för igenväxning.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Liten blekspik

Sclerophora peronella

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Liten blekspik växer spridd från Skåne till Jämtland. Hulting och Issén såg den en handfull gånger i länet i början av 1900-talet. LT återupptäckte den 1975 och den är nu känd från 45 aktuella lokaler.

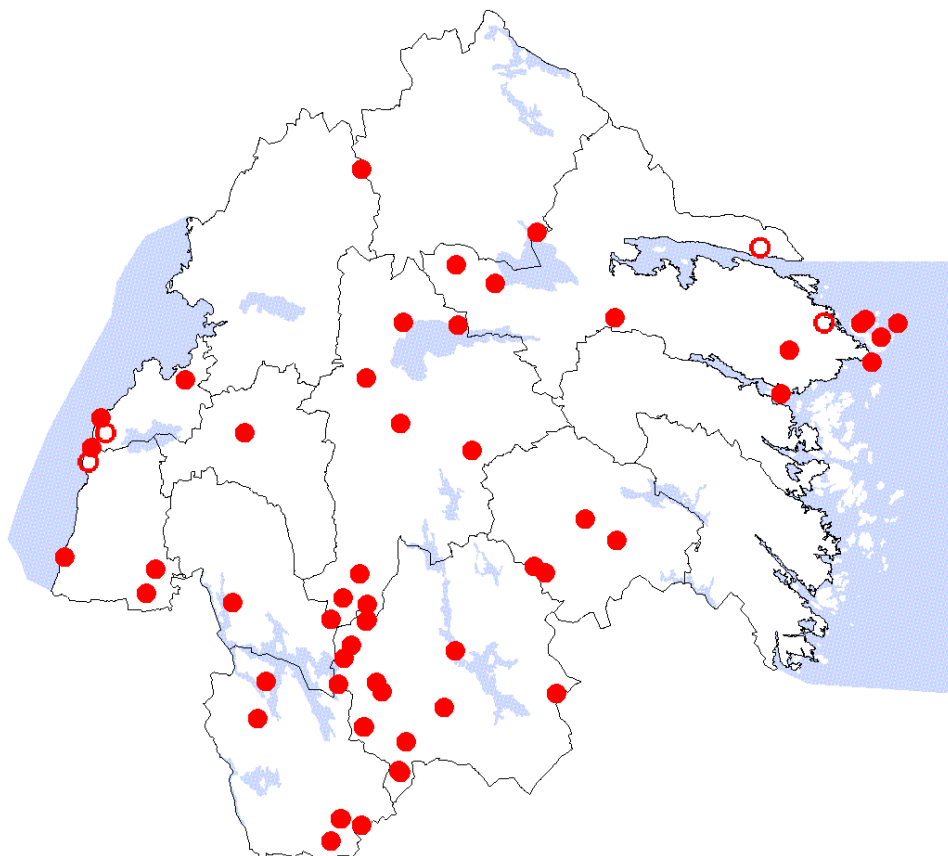
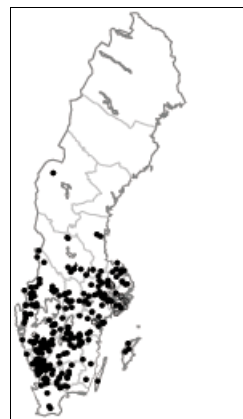
Ekologi:

Arten växer såväl på lövträdsbark som ved, gärna i fuktiga lägen. I Östergötland är de flesta fynden från gamla hamlade askar, men även fynd från andra ädla lövträd och asp finns.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av att tidigare hamlade träd bryts sönder och att nya växtplatser inte skapas. Den gynnas av att gamla träd hamlas om. På sikt behöver även yngre träd nyhamlas om artens framtid i länet ska tryggas. En stor andel av de nyhamlade träden bör vara askar. En långsiktig landskapsplanering av områden rika på hamlade träd är önskvärd för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla hamlade träd. Den gynnas också om gamla träd inte städas bort i alléer, kyrkogårdar och parker, om nya alléer och parker anläggs, och om ask och alm då väljs som trädslag. Lövrika naturskogsartade skogar där arten finns bör lämnas orörda.

Övrigt:

Frostig trädgrönelav

Scoliciosporum pruinosum

Kunskapsbrist (DD)

Utbredning och status:

Frostig trädgrönelav beskrevs sent och påträffades första gången i landet i mitten på 1980-talet. Den är nu känd från Blekinge till Värmland. LA påträffade den första gången i länet 1993 på tre olika lokaler i Ydre kommun. Senare har den hittats på ytterligare fyra lokaler, tre strax söder om Linköping och en utanför Motala. Arten är troligen förbisedd och kan finnas på betydligt fler lokaler.

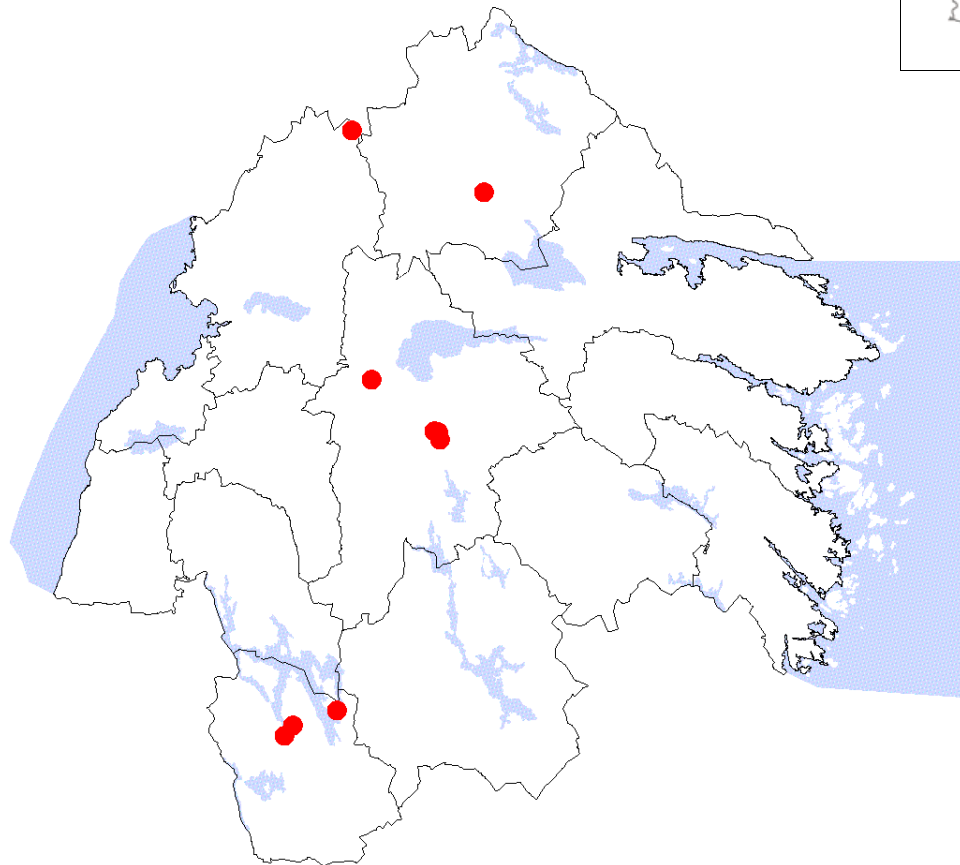
Ekologi:

Arten är i landet funnen på ädellövträd, kornell och klibbal i såväl ljusare som slutna miljöer. I länet är den funnen på klibbal i sumpskog och på pil.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens ekologi är ofullständigt känd och hotbilden oklar.

Övrigt:

Ladparasitspik

Sphinctrina anglica

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Ladparasitspik är känd från spridda lokaler från Småland till Jämtland. Få aktuella lokaler finns, bl a i Dalarna. Hulting (1925) skrev att den ej var sällsynt på till exempel gårdesgårdar och anger fyra lokaler, Gränsö och Kvarsebo i Norrköpings kommun och Skenäs och Timmergata i Ö. Ryd, Söderköpings kommun. Inga aktuella lokaler är kända i länet. Arten är mycket liten och då vi inte undersökt dess substrat systematiskt i länet är dess nuvarande status oklar.

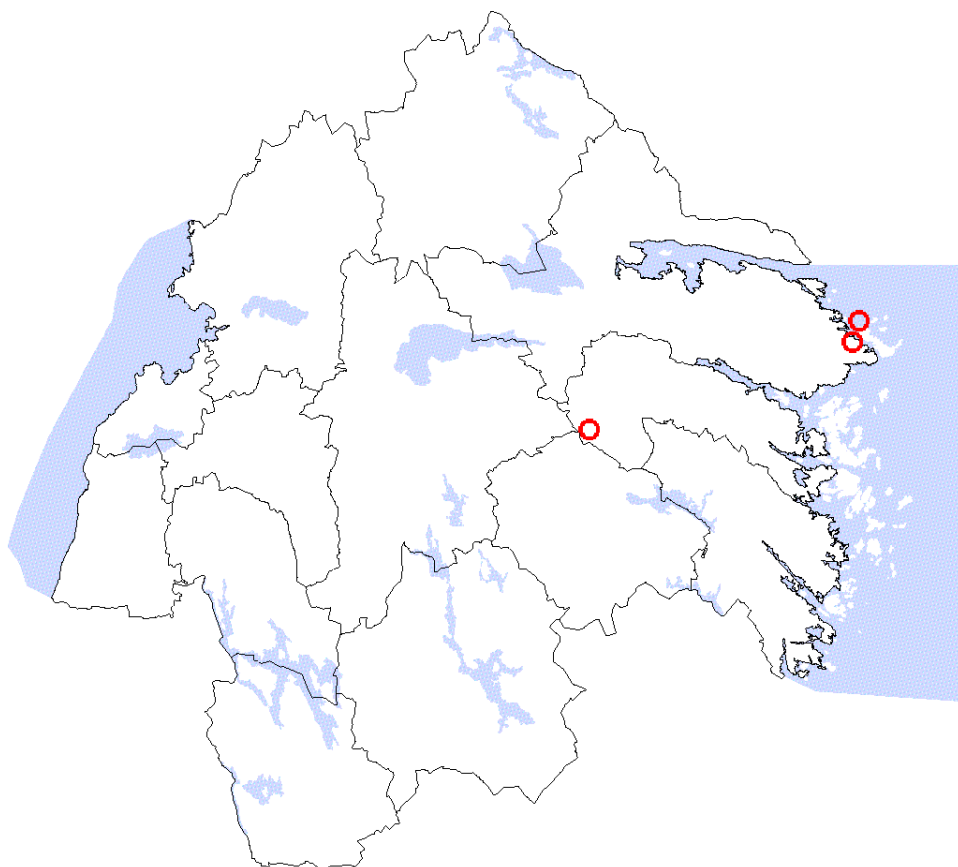
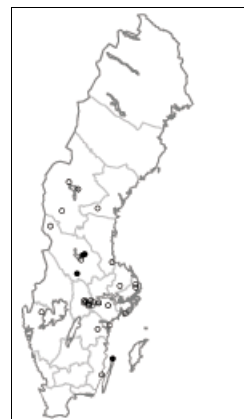
Ekologi:

Arten växer parasitiskt på två *Protoparmelia*-arter, nästan uteslutande på obehandlad gammal kulturskapad ved, till exempel gårdsgårdar och omålade lador.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten bör eftersökas på och i närheten av sina gamla växtplatser. En riktad inventering av lavar på obehandlad ved i kulturlandskapet bör göras för att utröna artens status i länet. Arter på detta substrat gynnas om gammalt gårdsgårdsvirke återanvänds i möjligaste mån vid restaurering av gårdsgårdar. Gammalt gårdsgårdsvirke bör annars i möjligaste mån få stå kvar eller, om detta är ogörligt, flyttas till en annan plats med likartat lokalklimat.

Övrigt:

Liten parasitspik

Sphinctrina leucopoda

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Liten parasitspik förekommer glest spridd från Skåne till Uppland. I Östergötland påträffade Stenhammar den på fyra lokaler i slutet av 1800-talet. Senare har LT sett den 1975 och 1984 vid Alvastra respektive Stora Klint på Omberg.

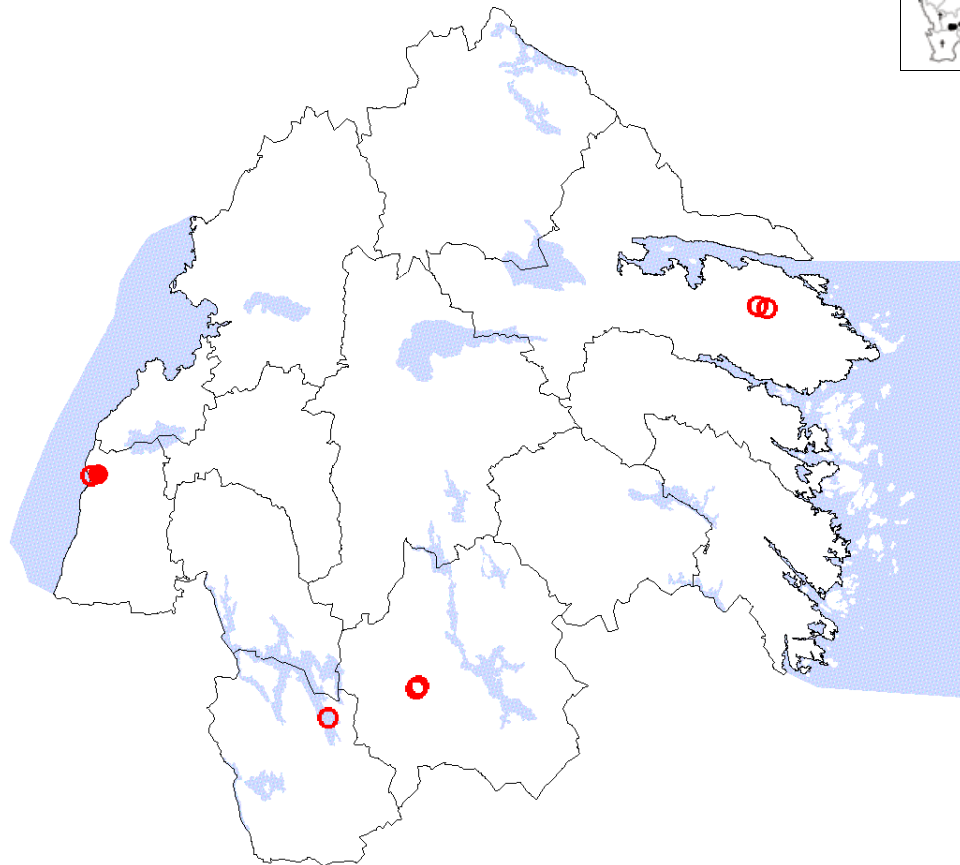
Ekologi:

Arten växer parasitiskt, främst på *Pertusaria pertusa* på gamla ekar i öppna lägen. De aktuella fynden i länet är på bok.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens status på södra Omberg bör klargöras genom att den eftersöks ytterligare. Dess utveckling på södra Omberg bör följas. Annars är hotbilden troligen densamma som för kort parasitspik.

Övrigt:

Kort parasitspik

Sphinctrina turbinata

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Kort parasitspik är en sydvästlig art som även förekommer glest spridd över resten av ekens utbredningsområde och på en utpostlokal i Jämtland. Theorin påträffade den på Omberg 1874 och Hulting (1925) skrev att den växte flerstädes i Östergötland. OL återfann den 1982 och den är nu känd från 20 aktuella lokaler, de flesta på Omberg och nära Östersjön.

Ekologi:

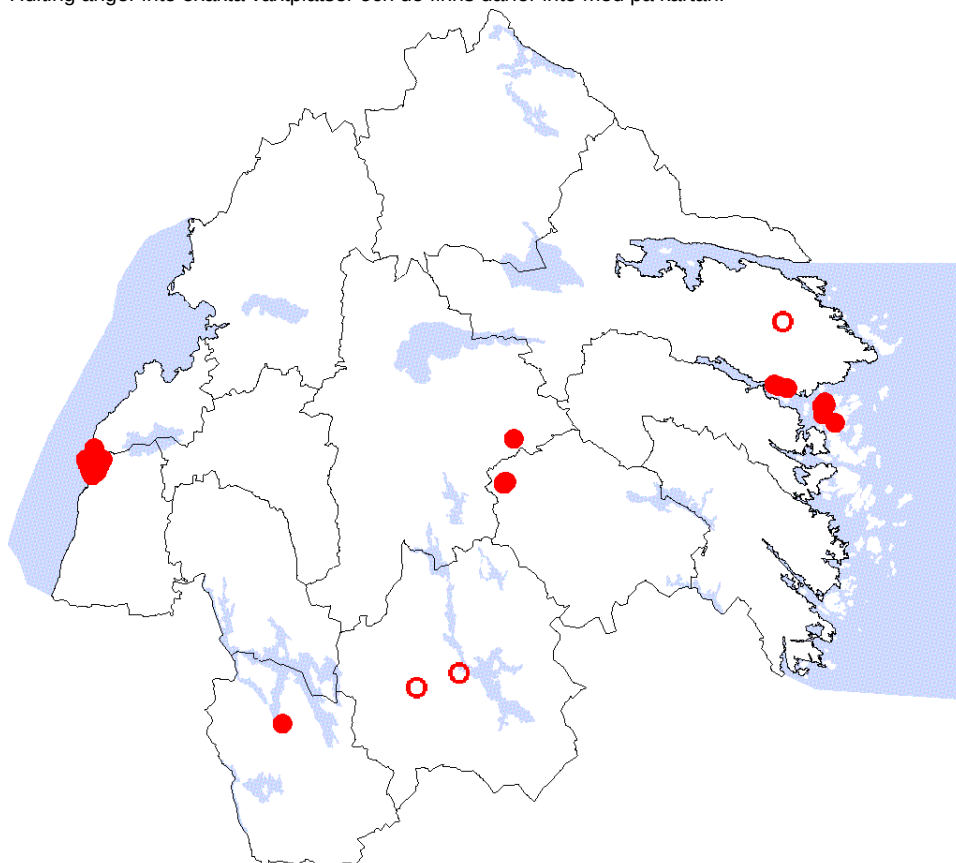
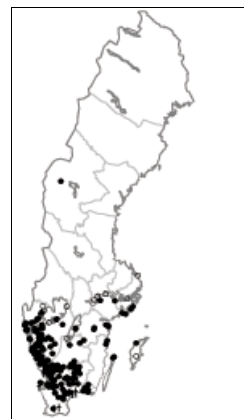
Arten växer parasitiskt på *Pertusaria pertusa* på gamla ekar och bokar i tämligen öppna, men relativt fuktiga lägen. Ett av fynden i länet är på en grov hassel.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten missgynnas av igenväxning av ekhagmarker, med efterföljande död på grund av ljusbrist för först arten och senare även för värträdet. Gamla spärrgreniga ekar i igenvuxen miljö bör därför kontinuerligt frihuggas. På många växtplatser saknas lämpliga arvtagare i form av yngre och medelålders ekar. En långsiktig landskapsplanering av större och mindre eklandskap för att trygga en kontinuerlig återväxt av gamla spärrgreniga ekar är önskvärd. Omgivningen runt träd med fynd av arten bör hållas öppna. Ekbevuxna branter bör alltid lämnas orörda.

Övrigt:

Hulting anger inte exakta växtplatser och de finns därför inte med på kartan.

Stiftärrlav

Sticta fuliginosa

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Stiftärrlav är funnen från Skåne till Dalarna. Den har försvunnit från alla gamla lokaler och är nu endast känd från en nyupptäckt lokal i Dalsland och en i Östergötland. I Östergötland samlade von Post arten i Rejmyre i mitten av 1800-talet och Hasselrot såg den i Malexander och väster om Kisa i mitten av 1930-talet. Den aktuella förekomsten är från södra delen av Kinda kommun, där MH m fl återupptäckte den 2000.

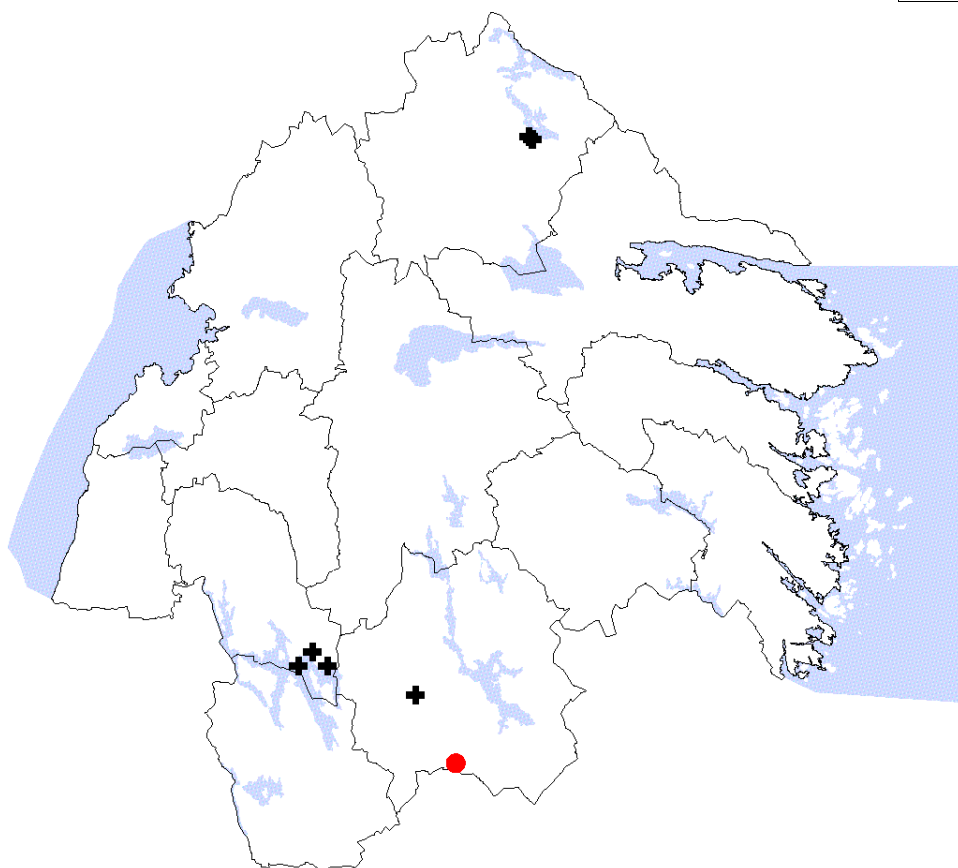
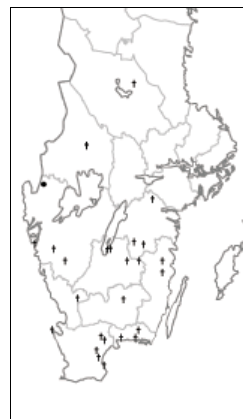
Ekologi:

Arten växer på mossor på klippor och lövträd i fuktiga och skuggiga lägen. På lokalen i Kinda växer den både på en aspstam och på en mossig klippa i en fuktig naturskogsartad rasbrant, tillsammans med bland annat ärrlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Då förekomsten i länet och landet är mycket liten riskerar den att dö ut pga slumpfaktorer. Generellt missgynnas arten av en minskande andel lövträd i skogslandskapet samt av avverkning alltför nära fuktiga branter.

Övrigt:

Ärrlav

Sticta sylvatica

Akut hotad (CR)

Utbredning och status:

Ärrlav är funnen från Skåne till Värmland. Den har försvunnit från alla gamla lokaler utom en i Värmland, och har dessutom nyligen upptäckts på tre lokaler i östra Götaland. Möllstedt samlade den för första gången i länet, och sedan har den samlats på ytterligare en handfull lokaler fram till 1937. MH återfann den 2000 utanför Ekeby i Boxholms kommun samt på en lokal i södra delen av Kinda kommun.

Ekologi:

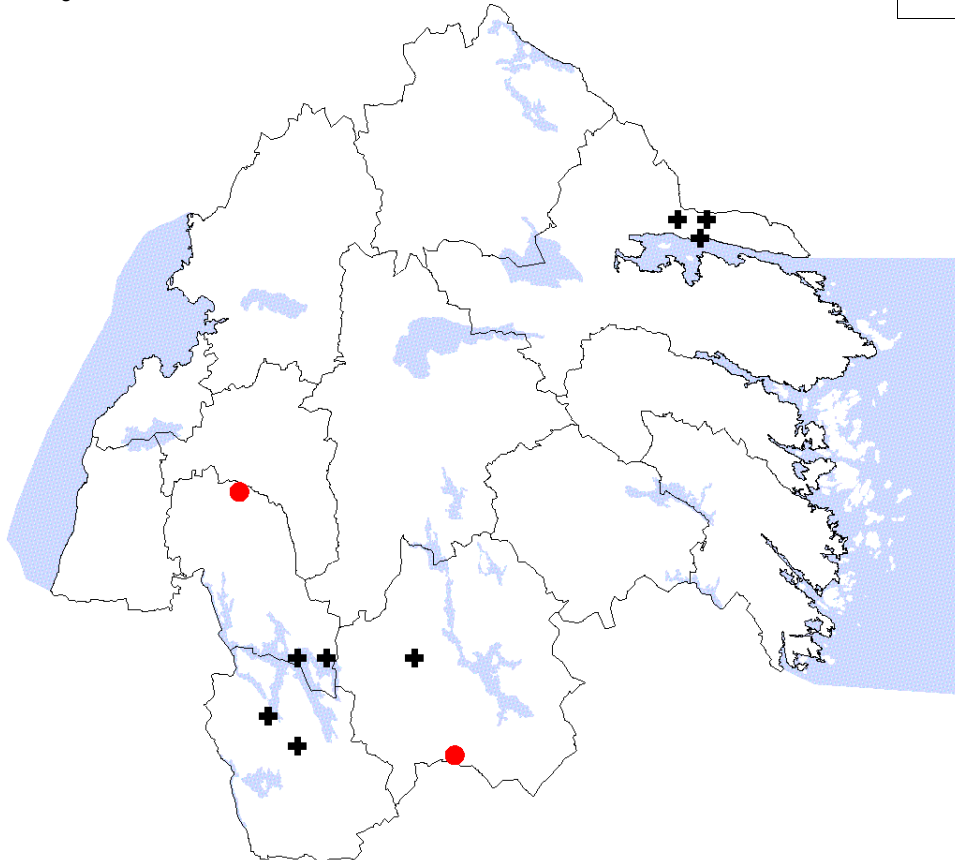
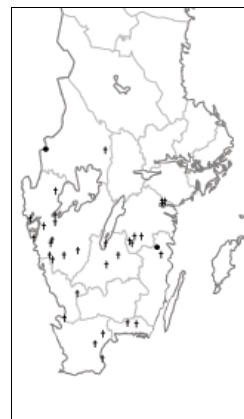
Arten växer på mossor på klippor och ädellövträd, men även direkt på sten, i fuktiga och skuggiga lägen. De aktuella fynden i Östergötland är på klippa i närheten av en hagmark samt på en asp i en fuktig naturskogsartad rasbrant. På den senare lokalen växer den tillsammans med stiftärrlav.

Hot/Åtgärdsbehov:

Artens växtplatser i Östergötland bör lämnas orörda och artens utveckling där följas.

Övrigt:

Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Havstulpanlav

Thelotrema lepadinum

Regionalt rödlistad

Utbredning och status:

Havstulpanlav förekommer spridd i Götaland och Svealand. Theorin (1875) anger den från Omberg och Hulting (1925) från Risinge i Finspång och Ydre på ek och al. Almborn (1948) nämnde att Hardal hade sett den vid Stegeborg 1946. 31 aktuella lokaler finns i länet.

Ekologi:

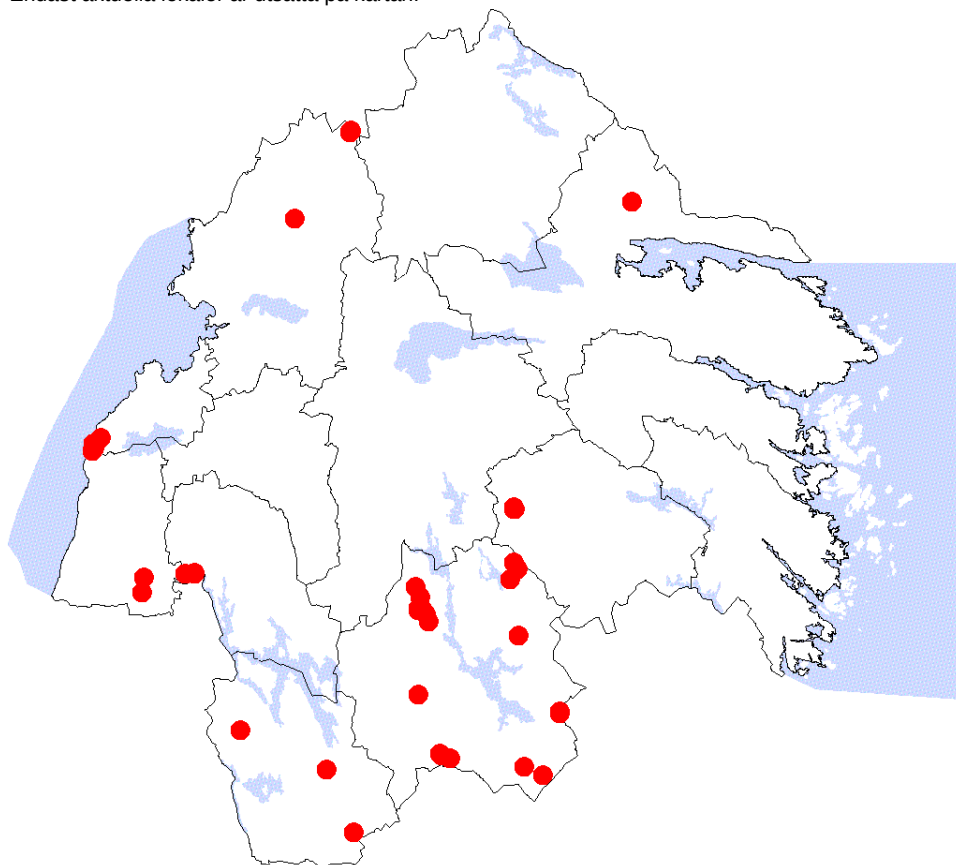
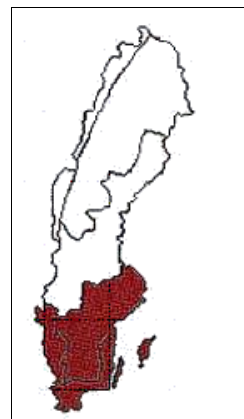
Arten växer på klibbalsbaser i sumpskogar, men även t ex på hassel, gamla ekar och andra ädla lövträd i fuktiga miljöer. I Östergötland växer arten främst på senvuxna klibbalar i lågtill medelproduktiva, oftast flerskiktade, blandsumpskogar med ett stort inslag av senvuxna klibbalar och granar. Enstaka fynd har även gjorts på andra trädslag i dessa miljöer och på ek i fuktiga miljöer på Omberg. En undersökning i länet visar att arten nästan uteslutande växer i skogar med lång skoglig kontinuitet.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning på eller i närheten av dess växtplatser. En skyddszon för att bevara det fuktiga lokalklimatet behöver alltid lämnas vid avverkningar i närheten av lokalerna. Gran ska aldrig huggas bort på artens växtplatser. Den gynnas om blandsumpskogar med lång skoglig kontinuitet, och blandsumpskogar i närheten av redan kända växtplatser, lämnas orörda, och skyddszoner sparas runt dessa.

Övrigt:

Endast aktuella lokaler är utsatta på kartan.

Naken ragglav

Umbilicaria grisea

Sårbar (VU)

Utbredning och status:

Naken ragglav är känd från Skåne till Uppland. Aktuella lokaler finns bara i Bohuslän och Östergötland. I Östergötland är den känd från ett tiotal gamla lokaler. Den återupptäcktes 1979 på en gammal lokal, Ramunderberget i Söderköpings kommun (GT) och JA har 1998 konstaterat att den finns kvar på både denna och ytterligare en lokal, vid Å kyrka i Norrköpings kommun. Dessutom har nyfynd gjorts vid Högö (JA) och St Holmen (MH) i Söderköpings kommun och vid Marmor bruket i Norrköpings kommun samt vid Hägerstad i Kinda kommun. Vi har inte eftersökt artens växtmiljöer noggrannare i länet och den kan vara förbisedd. Ca X % av de aktuella lokalerna i landet finns i Östergötland.

Ekologi:

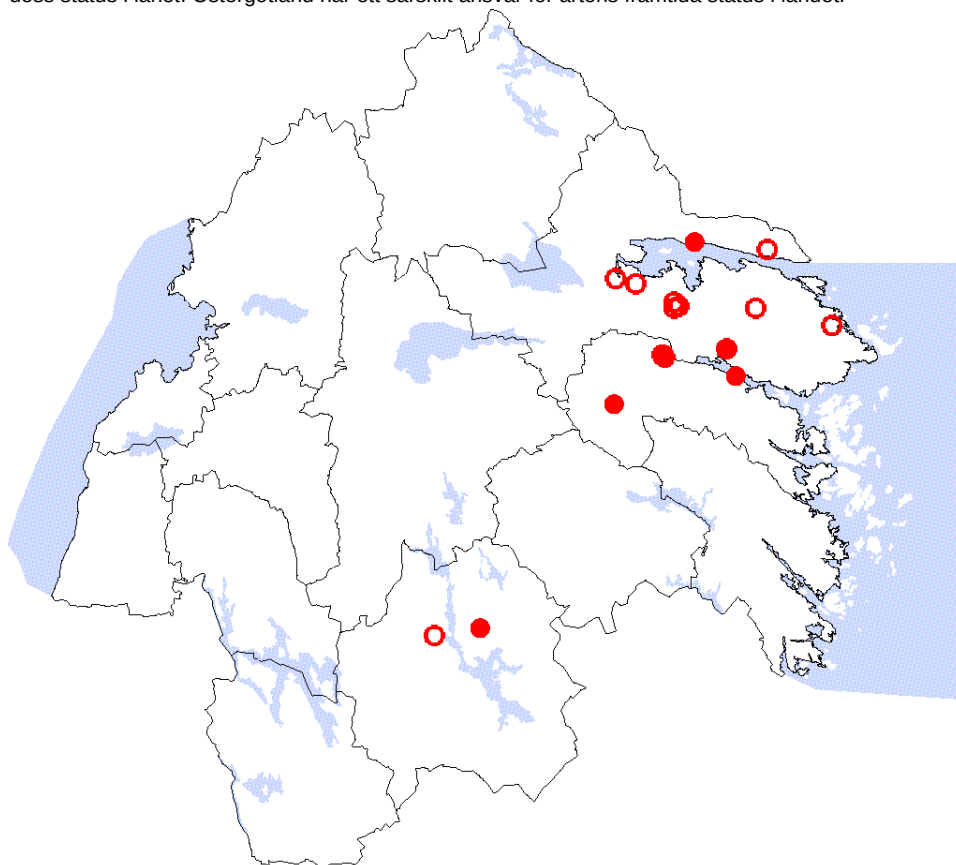
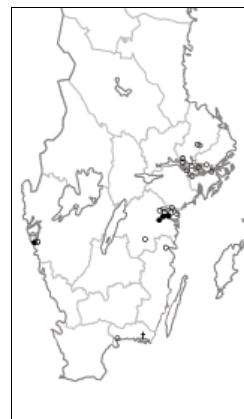
Arten växer på exponerade eller något beskuggade vertikala klippor, ofta nära vatten.

Hot/Åtgärdsbehov:

Eventuellt hotas arten av luftföroreningar. Igenväxning kan vara ett annat hot.

Övrigt:

En riktad inventering av arten bör göras för att klargöra dess miljökrav och undersöka dess status i länet. Östergötland har ett särskilt ansvar för artens framtida status i landet.

Gropig skägglav

Usnea barbata

Starkt hotad (EN)

Utbredning och status:

Gropig skägglav förekommer från Skåne till Västerbotten. Det finns dock bara ett fåtal aktuella fynd. Den samlades på fyra lokaler i Östergötland i slutet av 1800-talet. Då arten inte är så lätt att skilja från andra skägglavar och vi inte har letat specifikt efter den, kan den därför vara något förbisedd.

Ekologi:

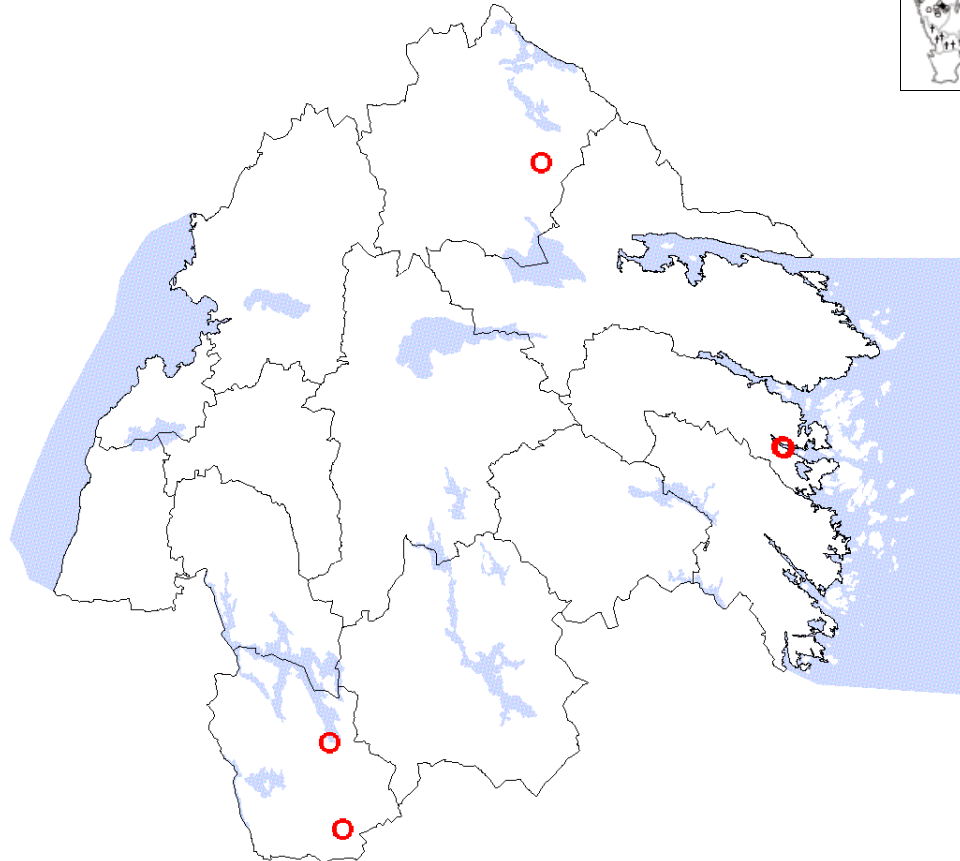
Arten växer främst på lövträd i södra Sverige.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas troligen både av luftföroreningar och skogsbruk. Artens status i länet bör utredas genom inventeringar av lämpliga växtplatser.

Övrigt:

Usnea scabrata inkluderas numera i arten *Usnea barbata*.

Blomskägglav

Usnea florida

Missgynnad (NT)

Utbredning och status:

Blomskägglav förekommer inom ekens utbredningsområde med tyngdpunkten av sin utbredning i ett stråk från västra Blekinge till södra Vänern och i norra delen av Kalmar län upp till östgötagränsen. Stenhammar påträffade den någonstans i Kinda-Ydre 1866 och TR såg den åter 1997 vid sjön Björkern i Kinda kommun. Efter riktade eftersök i lämpliga miljöer runt Björkern påträffade vi den på ytterligare x lokaler. Troligen finns ytterligare lokaler att finna i denna del av länet. Vi har dock ännu inte påträffat den i någon annan del av länet, trots att vi haft den i tankarna vid olika inventeringar.

Ekologi:

Arten växer på grenar, främst uppe i kronorna, på ekar i såväl hagmarks- som skogsmiljöer. Samtliga lokaler i Östergötland är på, både yngre och äldre, ekar i naturligt ljusöppna branter nära vatten.

Hot/Åtgärdsbehov:

Arten hotas av avverkning av dess växtplatser. Den gynnas om ekrika brantmiljöer i sydöstra delen av länet lämnas orörda.

Övrigt:

